

TALOUSARVIO 2024 JA TALOUSSUUNNITELMA 2024–2026

Kunnanhallitus 4.12.2023 § 255
Kunnanvaltuusto 11.12.2023 § 45

Sisällys

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	4
2 YLEISET LÄHTÖKOHDAT	5
2.1 PARIKKALAN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	5
2.1.1 Kunnan alue	5
2.1.2 Organisaatorakenne	6
2.1.3 Väestö	7
2.1.4 Elinkeinot ja työllisyys	8
2.1.5 Asuminen	11
2.1.6 Hyvinvointi	11
2.2 TALOUDELLISET LÄHTÖKOHDAT	15
2.2.1 Kansantalouden tilanne ja kehitys	15
2.2.2 Kuntatalous	15
2.2.3 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta	18
2.2.4 Talousarvioon sisältyvät riskit	19
2.2.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	20
2.2.6 Talouden tasapainovaatimus / Alijäämän kattamisvelvollisuus	21
2.3 PARIKKALAN KUNTASTRATEGIA	22
2.3.1 Kuntastrategian visio, painopisteet ja tavoitteet	22
2.3.2 Kuntastrategian ohjaavuus ja jalkauttaminen	23
2.3.3 Parikkalan kunnan edunvalvonta	24
2.4 HENKILÖSTÖ	25
2.4.1 Henkilöstön määrä	25
2.4.2 Henkilöstökulut	26
2.4.3 Henkilöstötyön tavoitteet	26
2.5 KONSERNI	27
3 KÄYTTÖTALOUSOSA	28
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	30
Vaalit	30
TARKASTUSLAUTAKUNTA	31
Tarkastustoimi	31
KUNNANHALLITUS	32
Keskushallinto ja tukipalvelut	32
SIVISTYSLAUTAKUNTA	36
Sivistyspalvelut	36
Perusopetus ja lukio	37
Vapaa sivistystyö	41
Varhaiskasvatus	46
ELINVOIMALAUTAKUNTA	50
Työllistämispalvelut	50
Elinkeinopalvelut	51
Elinkeinojen kehittäminen	52
TEKNINEN LAUTAKUNTA	59
Tekniset palvelut	59
Rakennuttaminen ja kaavoitus	60
Kiinteistöt	63
Ruoka- ja puhtauspalvelut	65
Kuntatekniikka	67
RAKENNUSLAUTAKUNTA	69
Rakennusvalvonta	69
KÄYTTÖTALOUDEN YHDISTELMÄ TULOSALUEITTAIN	71
KÄYTTÖTALOUDEN YHDISTELMÄ TOIMIELIMITTÄIN	73
KÄYTTÖTALOUSOSAN PERUSTELUT	74

4 TULOSLASKELMAOSA	75
TULOSLASKELMAOSAN PERUSTELUT	75
5 VESIHUOLTOLAITOS	77
6 INVESTOINTIOSA	80
INVESTOINTIOSAN PERUSTELUT	83
7 RAHOITUSOSA	84
RAHOITUSOSAN PERUSTELUT	84
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	85
YMPÄRISTÖÄ SÄÄSTÄVÄT TOIMENPITEET	90

1 Kunnanjohtajan katsaus

Parikkalan kunnan yhtenä strategisena tavoitteena on kestävä talous. Kunnan talouden suunnittelu on ollut tänä vuonna aiempaa haastavampaa. Tulevien vuosien talouden näkymät ovat vaikeasti ennakoitavissa. Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset näkyvät edelleen taloudessa, muun muassa energiakustannusten ja korkotasojen nousuna. Rakentamisen epävarmuus vaikuttaa vahvasti kuntiin. Lisäksi kuntien valtionosuudet pienenevät ja veroprosentin alentamisen myötä kunnan verotulokertymä laskee.

Seuraavina vuosina taloutta tasapainotetaan ja sopeutetaan, mutta samaan aikaan on kohdennettava resursseja myös kehittämiseen ja edunvalvontaan. Talousarvioesitys vuodelle 2024 ei ole suoranainen leikkausbudjetti vaan lähtölaukaus talouden tasapainotustoimiin tulevina vuosina. Tarkoituksenmukainen henkilöstösuunnittelu ja henkilöstön osaamisen laaja-alainen hyödyntäminen tulevat olemaan avainasemassa. Kunta haluaa panostaa henkilöstön työhyvinvointiin ja työntekijäkokemukseen ja varmistaa, että sillä on kaikissa tilanteissa osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö.

Koko maassa kuntien taloustilanne on haastava. Talouden tasapainottamista tarvitaan, jotta kunnalla on varaa tuottaa jatkossakin lakisääteiset palvelunsa. Kunnan valtionosuudet ovat pienenemässä vuodelle 2024 noin 0,6 miljoonaa euroa. Valtionrahoituksen muutokset kohtelevat kuntia eriarvoisesti ja tilanteeseen tulee etsiä ratkaisua uudistettaessa kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää.

Vuoden 2024 verotulot ovat pienemmät kuin kuluvan vuoden ennuste. Tähän on syynä kertaluonteiset tilityserät, joita kunnat vielä tänä vuonna saavat vanhojen veroprosenttien pohjalta. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen yhteydessä vuonna 2023 kunnallisveroprosenttia alennettiin kaikilta kunnilta samansuuruisella leikkauksella. Myös yhteisöveron tuottoa siirrettiin noin kolmasosa kunnilta hyvinvointialueille.

Kunnan päätöksentekoon on tulossa erillisen talouden sopeutusohjelman valmistelun käynnistäminen tavoitteineen ja aikatauluineen. Ohjelman toimenpiteillä tullaan tavoittelemaan kunnan talouden pitkän aikavälin tasapainoa. Menojen pienennystä haetaan tarkastelemalla avustuksia, kiinteistöjä, palvelujen tuottamistapoja, digitalisointia ja henkilöstökustannuksia. Tulojen lisäyksiä taas tavoitellaan taksojen ja maksujen korotuksista, kertaluonteisista myyntivoitoista ja vuodelle 2024 päätettyjen verojen korotuksesta. Muut paitsi verojen korotus tehdään vuoden 2024 aikana tulevia vuosia varten. Taloutta sopeuttamalla saadaan suunnitelmakaudella talous käännettyä positiiviseksi.

Parikkalan kunta on viime vuosina tehnyt merkittäviä investointeja. Kirjolan koulu saatiin käyttöön vuoden 2023 ja ikäihmisten tehostetun asumisen yksikkö Käskynkkä valmistuu loppuvuodesta. Ensi vuodelle suunniteltavat investoinnit eivät ole isoja, paitsi Saaren palvelukeskuksen saneeraus yhdessä hyvinvointialueen kanssa. Palvelukeskus on merkittävä kokonaisuus elinvoiman kannalta ja se halutaan myös pitää käyttökelpoisena.

Vaikka kuntatalouden ajat ovat tällä hetkellä vaikeita, näkyvissä on kuitenkin positiivisiakin asioita. Parikkalan kunnalla on erinomaiset mahdollisuudet menestyä tulevaisuudessa ja kunnan strategisten tavoitteiden saavuttamisessa. Seuraavina vuosina meiltä jokaiselta edellytetään kuitenkin vastuullista ja tarkkaa taloudenpitoa sekä kustannustehokkaita ratkaisuja, tuottavaa toimintaa ja taloudellista ajattelutapaa. Aloitin

kunnanjohtajana helmikuun lopussa ja olemme saaneet nyt jo paljon hyvää aikaan yhdessä henkilöstön ja kuntalaisten kanssa. Viisailla valinnoilla ja hyvällä yhteistyö- ja päätöksentekokulttuurilla voimme varmistaa, että tämä positiivinen suunta pysyy jatkossakin samanlaisena.

Mervi Pääkkö
Kunnanjohtaja

2 Yleiset lähtökohdat

2.1 Parikkalan kunnan toimintaympäristö

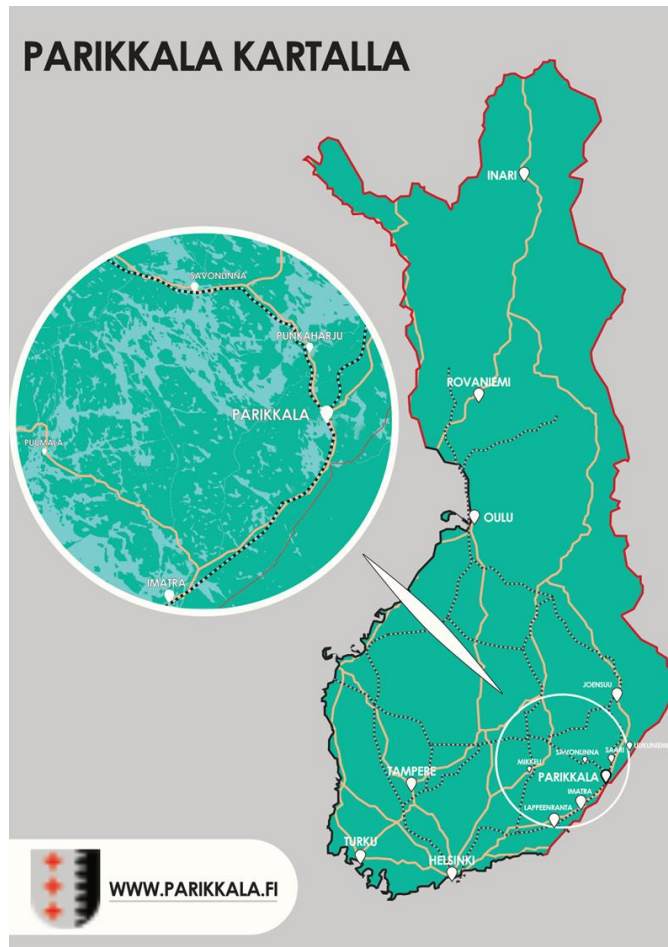
2.1.1 Kunnan alue

Parikkalan kunta sijaitsee Etelä-Karjalan maakunnassa. Maantieteellisesti kunta rajoittuu Ruokolahden ja Rautjärven kuntiin sekä Savonlinnan ja Kiteen kaupunkeihin. Kunnalla on 65,1 km yhteistä rajaa Venäjän federaation kanssa. Parikkalan sijainti kolmen maakunnan risteyskohdassa on merkittävä mahdollisuus koko keskialueen vetovoiman ja elinvoiman kehittämisessä.

Parikkalan kokonaispinta-ala on 760,9 km², josta vesistöä 167,7 km² eli 22 %. Taajama-aste on 44,6 %.

Kunnan halki kulkee Helsinki - Kajaani valtatie 6 ja Helsinki - Joensuu rautatie, jotka molemmat haarautuvat Parikkalasta myös Savonlinnan suuntaan, valtatie 14 ja ns. Savonlinnan rata. Savonlinnan ja Lappeenrannan lentokentät sijaitsevat noin tunnin ajomatkan päässä.

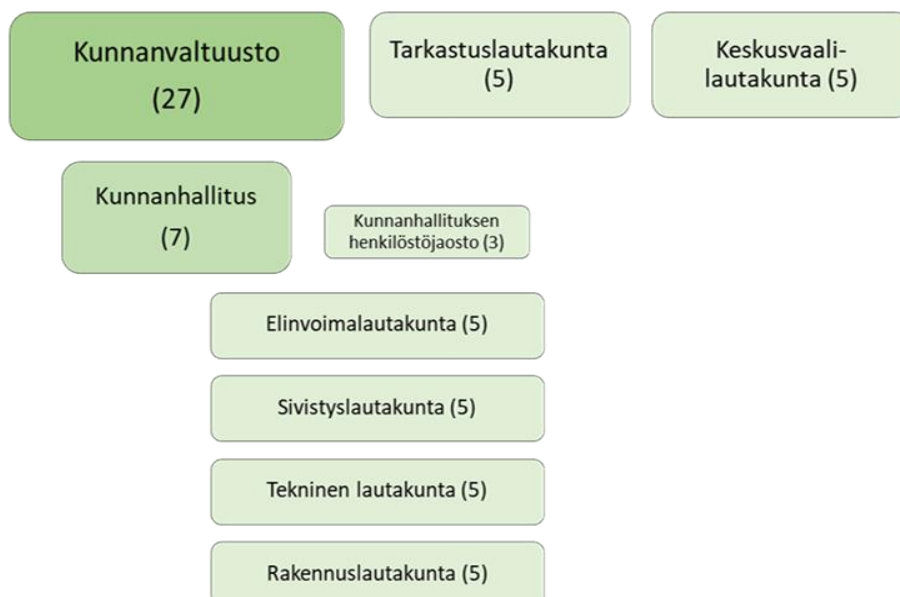
Parikkalan sosiaali- ja terveystoimen palvelut sekä pelastustoimen palvelut siirtyivät vuoden 2023 alusta Eksotesta Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hoidettavaksi. Parikkalan alueella ympäristöterveydenhuollon viranomaisvalvonnasta, ohjauksesta ja neuvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta, ympäristövalvonnasta, eläinsuojelusta ja eläintautien vastustamisesta huolehtii Imatran seudun ympäristötoimi. Maaseutuelinkeinopalvelut hoidetaan maakunnallisesti ja lomituspalvelut Mikkelistä käsin. Harkittavana on järjestääkö tulevaisuudessa esimerkiksi ympäristövalvonta omana toimintana.

2.1.2 Organisaatorakenne

Luottamushenkilöorganisaatio

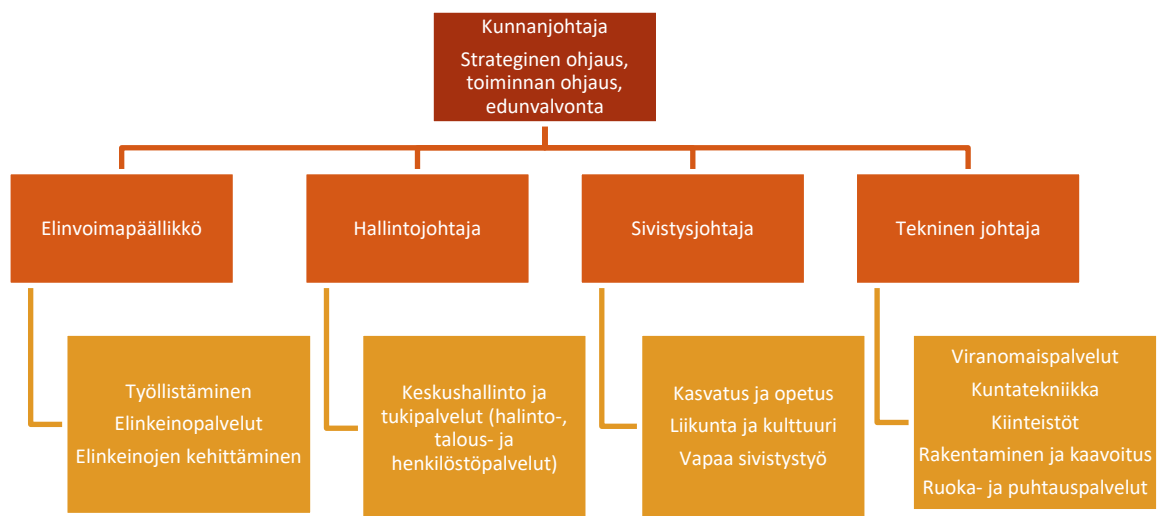
Luottamushenkilöorganisaatio koostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta ja sen henkilöstöjaostosta, keskusvaalilautakunnasta, tarkastuslautakunnasta, sivistyslautakunnasta, elinvoimalautakunnasta, rakennuslautakunnasta ja teknisestä lautakunnasta.

Tarkoitus on seuraavan vaalikauden alusta lakkauttaa elinvoimalautakunta ja rakennuslautakunta. Näiden tilalle perustetaan kunnanhallituksen alainen elinvoimajaosto ja teknisen lautakunnan alainen lupajaosto. Tavoitteena on myös, että erillistä henkilöstöjaostoa ei jatkossa enää olisi, vaan henkilöstöpolitiikasta päättäisi jatkossa kunnanhallitus.

Henkilöstöorganisaatio

Kunnan strategisesta ja toiminnallisesta ohjaamisesta sekä edunvalvonnasta vastaa kunnanjohtaja. Kunnanjohtajan alaisuudessa toimivat toimialajohtajat vastaavat kolmen substanssitoimialan johtamisesta (keskushallinto, sivistyspalvelut ja tekniset palvelut). Elinvoimajapaostot toimivat kunnanjohtajan alaisuudessa elinvoimajapäällikön johdolla.

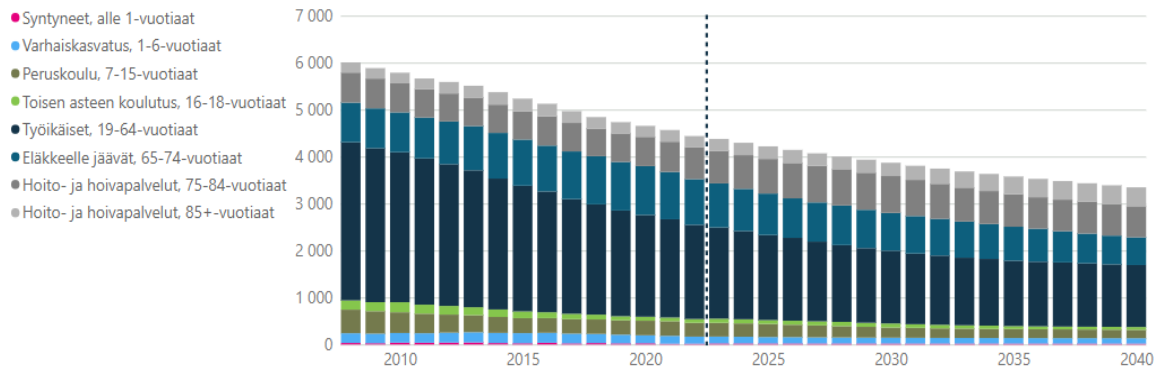
2.1.3 Väestö

Tulevaisuuden palvelutarpeita ennakoidaan ja arvioidaan myös väestökehityksen ja -rakenteen muutosten perusteella. Tilastokeskuksen ennusteiden mukaan Parikkalan kunnan väkiluku on laskeva. Ennusteet perustuvat toteutuneeseen kehitykseen ja siitä johdettuun todennäköiseen tulevaan kehitykseen.

Parikkalan kunnan väkiluku lokakuun 2023 tilaston mukaan on 4 399. Vuoden 2022 lopussa asukasluku oli 4 438, joten väkiluku on vähentynyt vuonna 2023 lokakuun loppuun mennessä 57 henkilöä. Edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan mennessä vähennys oli 110 henkilöä. Ennusteen mukaan Parikkalan kunnan väkiluku vuoden 2023 lopussa on 4 377 henkilöä. Suurena syynä väestömäärän laskuun on, että kuolleisuus (92) on paljon suurempi kuin syntyvyys (16). Nettomuutto on lokakuun lopussa 21 henkilön verran positiivinen. Ennusteen mukaan ensimmäisen keran kunnan väkiluku menisi alle 4 000 henkilöä vuonna 2029.

Parikkalan väestön määrä ja rakenne vuosina 2008 – 2022 ja ennuste 2023 - 2040

Väestö 2008-2022, väestöennuste 2023-2040 (Tilastokeskus)

Lähde: Tilastokeskus

Etenkin työikäisten määrä vähenee, sen sijaan yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa. Ennusteen mukaan yli 65-vuotiaiden osuus vuonna 2023 on 43,0 % ja alle 16-vuotiaiden osuus 10,5 %. Väestörakenteen muutokset tulee ottaa huomioon erityisesti investoinneissa (koulu, kirjasto, liikuntapaikat, vuokra-asunnot, kunnan kiinteistöt), mutta myös palvelujen tuottamisessa. On tarkasteltava vaihtoehtoisia malleja kustannustehokkuuden lisäämiseksi mm. sähköisiä palveluja hyödyntämällä.

2.1.4 Elinkeinot ja työllisyys

TE24-uudistuksen valmistelu etenee suunnitellusti. Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä (380/2023) hyväksyttiin eduskunnassa 1.3.2023. Työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kunnille 1.1.2025. Kaikkiaan siirtyviä lakisääteisiä tehtäviä on noin 100.

Parikkalan kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 16.10.2023, 30 §:ssä lakisäätetyn yhteistoimintasopimuksen yhteisestä toimielimestä Etelä-Karjalan kuntien työvoimapalvelujen ja kotoutumisen edistämisen tehtävien hoitamisessa, jossa Lappeenrannan kaupunki toimii vastuukuntana. Päätös on toimitettu tiedoksi Työ- ja elinkeinoministeriölle.

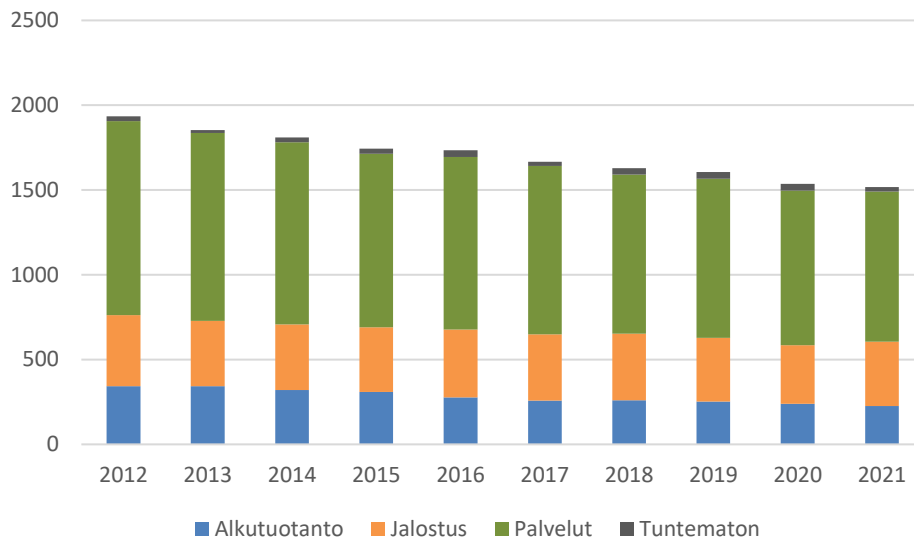
Uusi hallitusohjelma tulee tuomaan paljon muutoksia niin työmarkkinoille kuin sosiaaliturvaan. Esimerkiksi työsopimuslain sääntelyä määräaikaisesta työsopimuksesta muutetaan siten, että jatkossa työsopimus olisi mahdollista tehdä määräaikaisena myös ilman erityistä perustetta vuodeksi. Henkilöön liittyvän irtisanomisperusteen sääntelyä muutetaan niin, että työsopimuksen päättämiseen riittäisi jatkossa asiallinen syy.

Sosiaaliturvan puolella lapsikorotukset, korotusosat sekä suojaosat poistetaan. Uusi yleistuki sisältäisi perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi. Myös toimeentulotukeen toteutetaan useita uudistuksia. Sen velvoittavuutta lisätään laajentamalla niin kutsuttua alentamismenettelyä. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan työssäoloehto pidennetään nykyisestä 26 viikosta 12 kuukauteen eikä työssäoloehto kartu palkkatuetusta työstä. Työssäoloehdon euroistaminen otetaan käyttöön. Ansioturvan tasoa porrastetaan, lomakorvausten jaksotus poistetaan, ja omavastuupäivät palautetaan viidestä seitsemään. Nykymuotoinen työmarkkinatuki uudistetaan. Työttömäksi jääneelle henkilölle turvataan laaja alkukartoitus, jonka jälkeen hän vastaanottaa yksilöllisiä ja työllistymistä edistäviä palveluita veloitteineen. Erityisesti nuoret alle 30-vuotiaat ohjataan nopeasti työllisyyspalveluiden piiriin.

Hallitusohjelman uudistukset tulevat voimaan tilanteessa, jossa maan talous on ajautumassa taantumaan. Työttömyyden, erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden, kääntyminen kasvuun on jo nähtävissä. Parikkalan kunnan tavoitteena on kuitenkin jatkaa vahvaa palkkatukityöllistämistä ja saada 6-7 pitkäaikaistyötöntä, yli 12 kuukautta työttömänä ollutta henkilöä takaisin työn pariin vuoden 2024 aikana. Lisäksi tehdään yhteistyötä myös Laptuote-säätiön kanssa. Maakunnallista yhteistyötä tehostetaan entisestään valmistauduttaessa TE24-uudistukseen ja selvitetään uusia hankemahdollisuuksia. Nuorille tarjotaan työmahdollisuuksia kunnan kesätyöpaikkojen ja kesätyöseteleiden sekä Duuni-setelin turvin.

Elinkeinorakenne 2012–2021

Lähde: Tilastokeskus

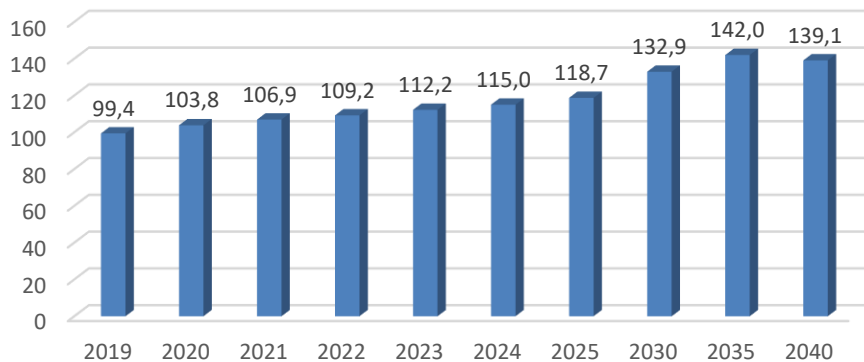
Parikkalan kunnan elinkeinorakenteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosina 2012–2021. Työpaikkaomavaraisuus oli vuonna 2021 80,6 %.

Työvoiman määrä on vuodesta 2012 vuoteen 2023 laskenut noin 27,4 %. Vuoden 2023 tilastoissa Parikkalan työvoima on 1 711 henkilöä. Työvoiman määrän väheneminen yhdessä työttömyyden kanssa pitää verotulojen kehityksen hitaana.

Parikkalan työttömyysaste on vuoden 2023 aikana vaihdellut elokuun 8,4 prosentin ja maaliskuun 10,5 prosentin välillä. Keskiarvo on 9,3 %, joka on jonkin verran pienempi kuin Imatran seudun ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueen työttömyysprosentit. Hyvin monet toisen asteen koulutuksen suorittaneet nuoret muuttavat pois ja haasteena on myös osaavan työvoiman saanti.

Vuoden 2021 tilaston mukaan työvoiman ulkopuolella oli 62,5 % väestöstä. Valtakunnallisesti varsin suuri luku selittyy kunnan ikärakenteella. Eläkeläisten osuus väestöstä on lähes 46,7 %.

Väestöllinen huoltosuhte vuosina 2019–2022 ja ennuste 2023–2040

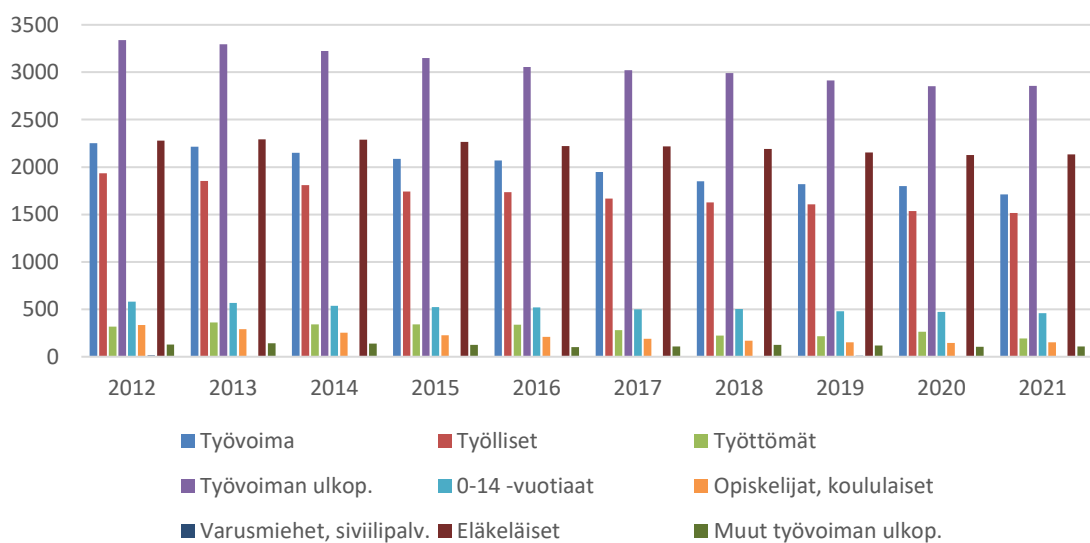
Lähde: Tilastokeskus

Väestöllinen eli demografinen huoltosuhte ilmoitetaan ei-työikäisten ja työikäisten määrien suhteena: kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohti jollakin määritellyllä alueella tai koko maassa. Väestötieteilijät laskevat suhdeluvun niin, että ei-työikäisiksi määritellään kaikki alle 15-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat. Työikäisiä ovat loput eli näiden rajojen väliin sijoittuvat. Kyse on siis lähinnä väestön ikärakenteen ja sen muutosten kuvaamisesta.

Taludellinen huoltosuhte ilmaisee työttömien ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien määrää suhteessa työllisten määrään eli kuinka monta ei-työssäkäyvää henkilöä on sataa työssäkäyvää henkilöä kohti. Edelliseen lasketaan mukaan 0–14-vuotiaat, opiskelijat, ase- tai siviilipalvelusta suorittavat, eläkeläiset sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat, esimerkiksi omaa kotitalouttaan hoitavat. Työllisiksi luetaan kaikki 18–64 vuoden ikäiset henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat ansiotyössä eivätkä olleet työnhakijoina. Parikkalan luku vuonna 2021 oli 201,1 ja koko maan 133,0.

Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan 2012–2021

(Tilanne 31.12.)

Lähde: Tilastokeskus

2.1.5 Asuminen

Parikkalassa on vuoden 2022 tilaston mukaan yhteensä 2 468 asuntoa. Asunnot ja-
kautuvat siten, että omakoti- ja paritaloissa asuntoja on 1 726, rivitaloissa 355, ker-
rostaloissa 293 asuntoa ja muissa rakennuksissa yhteensä 94 asuntoa. Parikkalaan
muuttaisi uusia asukkaita, mutta kunnassa on varsinkin keskustassa tällä hetkellä
asuntopula. Kunnan omia vuokra-asuntoja koko kunnassa on vapaana marraskuun
alussa ainoastaan noin 10.

Asuntotuotantoa varten on syytä käynnistää maankäytön ja asuntotuotannon suunni-
telmien laatimiset ja yhteistyökumppaneiden etsintä uudisrakennusta tai olemassa
olevan rakennuksen muuttamiseksi vuokra-asuntokäyttöön. Asuntojen kysyntä koh-
distuu ennen kaikkea keskustan alueelle, ei tasaisesti koko kunnan alueelle. Raken-
taminen on valtakunnallisesti pysähdyksissä, mikä puolestaan heijastuu tonttikaup-
paan.

Asumisen suhteen tullaan hyödyntämään maallemuuttobuumia ja teemme yhteistyötä
vuonna 2024 kylien aktiivisten toimijoiden kanssa samassa kumppanuuspöydässä.
Samalla pyritään huomioimaan myös vapaa-ajanasukkaiden mahdollisuudet muuttaa
vapaa-ajan käytössä oleva rakennus vakituiseksi asumispaikaksi.

2.1.6 Hyvinvointi

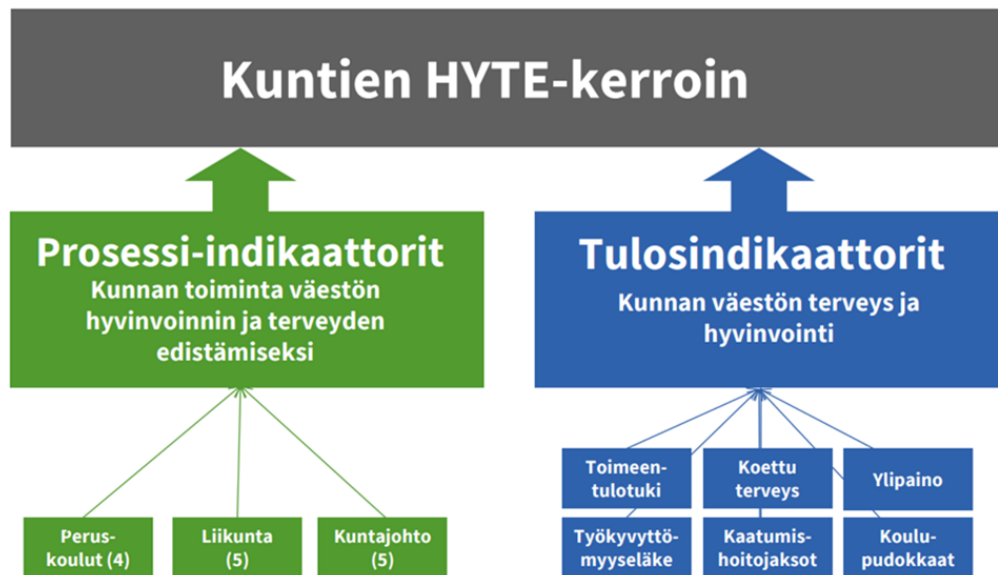
Kuntalain 1 §:n perusteella hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. Terveys-
denhuoltolain 12 §:n 1 momentin mukaan kuntia veloitetaan raportoimaan valtuus-
tolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpi-
teistä. Sen lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hy-
vinvointikertomus.

Hyvinvoiva, vireä, yhteisöllinen ja aktiivinen Parikkala on hyväksytyn kuntastrategian
kulmakiviä. Parikkalan kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaa hyvin-
vointikertomus- ja suunnitelma. Hyvinvointisuunnitelma on hyväksyttävänä joulukuun
2023 kunnanvaltuustossa samaan aikaan talousarvion ja henkilöstösuunnitelman
kanssa. Hyvinvointisuunnitelma sisältää toimenpiteet ja tehtävät hyvinvointitavoittei-
den toteutumisen tueksi.

Parikkalan kunta haluaa profiloitua ennen kaikkea lapsiperheiden kunnaksi. Siitä huoli-
matta, että kunnassa kasvaa eniten 75 vuotta täyttäneiden määrä. Parikkalassa kuol-
leisuus on jo reilusti ylittänyt syntyvyyden, joten tavoite on houkutella kuntaan muutta-
via lapsiperheitä. Tuoreen kouluterveyskyselyn (2023) tulosten perusteella parikkala-
laisilla lapsilla ja nuorilla on haasteita, niin mielenhyvinvoinnissa, sosiaalisissa suh-
teissa kuin elintavoissakin. Hyvinvointisuunnitelmassa on tavoitteita ennen kaikkea siis
tähän työhön. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen jälkeen on edelleen huol-
lehdittava, että hyvinvoinnin edistämiseen ja tukemiseen liittyvät yhdyspinnat toimivat
alueen asukkaille jouhevasta eikä pääse muodostumaan palveluaukkoja. Vuonna
2024 keskeisenä toiminnan painopisteenä onkin oltava toimivien käytänteiden luomi-
nen hyvinvointialueen kanssa.

Vaikuttava hyvinvoinnin edistäminen edellyttää laaja-alaista ja poikkihallinnollista yh-
teistyötä eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa. Keskeistä ovat johdetut, oikein kohden-
netut ja oikea-aikaiset hyvinvointia tukevat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet, jotka pe-
rustuvat laadukkaaseen tietoon hyvinvoinnin tilasta sekä tutkitusti vaikuttaviin menetel-
miin. Vuonna 2023 kunnille otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen val-
tionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jonka mukaan kun-

tien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Valtionosuuden lisäosalla halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

HYTE-kertoimen suuruus määräytyy hyvinvoinnin edistämistyötä kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja toiminnan tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista (yhteensä 6 indikaattoria). Kuntiin kohdennettavan HYTE-kertoimen suuruus vaihtelee noin 7,5–22 euron välillä asukasta kohden. Valtiovarainministeriön valtionosuuksien ennakkollisten laskentatietojen mukaan Parikkalan kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa vuodelle 2024 on noin 57 000 euroa (HYTE-kerroin 0,67).

		2020	2021	2022
HYTE-kerroin euroa / asukas	Koko maa			
	Etelä-Karjala			
	Parikkala	14,7	13,8	11,9
	Rautjärvi	14,9	14,7	14,6
	Ruokolahti	13,1	13	16,8
HYTE-kerroin, 1 000 euroa	Koko maa			
	Etelä-Karjala			
	Parikkala	69,4	64,2	54,2
	Ruokolahti	65,6	63,8	82,7
Hyte-koordinaattori tai suunnittelija kunnassa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	Koko maa		89	89
	Etelä-Karjala		88	88
	Parikkala			
	Rautjärvi		100	100
	Ruokolahti		100	100
Tulosindikaattoreiden toteumat				
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	Koko maa			
	Etelä-Karjala			
	Parikkala	51	34	34
	Rautjärvi	59	40	40
	Ruokolahti	60	33	33
Ylipaino	Koko maa			
	Etelä-Karjala			
	Parikkala	100	43	43
	Rautjärvi	60	42	42
	Ruokolahti	50	59	59

		2020	2021	2022
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat	Koko maa			
	Etelä-Karjala			
	Parikkala	45	39	67
	Rautjärvi	35	19	52
	Ruokolahti	42	43	65
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat	Koko maa			
	Etelä-Karjala			
	Parikkala	39	44	62
	Rautjärvi	41	20	51
	Ruokolahti	46	46	51
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat	Koko maa			
	Etelä-Karjala			
	Parikkala	40	52	30
	Rautjärvi	47	61	53
	Ruokolahti	33	26	61
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä	Koko maa			
	Etelä-Karjala			
	Parikkala	35	36	33
	Rautjärvi	21	47	22
	Ruokolahti	48	42	43
Prosessi-indikaattoreiden toteumat				
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus perusopetuksessa				
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	Koko maa	79	70	70
	Etelä-Karjala	80	88	88
	Parikkala	100	100	100
	Rautjärvi	17	100	100
	Ruokolahti	100	100	100
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	Koko maa	64	60	60
	Etelä-Karjala	80	66	66
	Parikkala	82	81	81
	Rautjärvi	0	0	0
	Ruokolahti	100	100	100
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	Koko maa	83	80	80
	Etelä-Karjala	98	100	100
	Parikkala	100	100	100
	Rautjärvi	100	100	100
	Ruokolahti	100	100	100
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	Koko maa	67	70	70
	Etelä-Karjala	72	83	83
	Parikkala	100	100	100
	Rautjärvi	100	100	100
	Ruokolahti	0	100	100
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus kuntajohdossa				
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	Koko maa	75	77	77
	Etelä-Karjala	67	75	75
	Parikkala	0		
	Rautjärvi	100	100	100
	Ruokolahti	0	0	0
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	Koko maa	71	78	78
	Etelä-Karjala	78	88	88
	Parikkala	0		
	Rautjärvi	100	0	0
	Ruokolahti	100	100	100

		2020	2021	2022
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	Koko maa	83	89	89
	Etelä-Karjala	78	88	88
	Parikkala	0		
	Rautjärvi	100	100	100
	Ruokolahti	0	100	100
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	Koko maa	69	69	69
	Etelä-Karjala	44	88	88
	Parikkala	0		
	Rautjärvi	0	100	100
	Ruokolahti	100	0	0
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	Koko maa	40	49	49
	Etelä-Karjala	44	57	57
	Parikkala	0		
	Rautjärvi	0	0	0
	Ruokolahti	0		
Terveyden edistämisen aktiivisuus liikuntapalveluissa				
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	Koko maa	77	77	79
	Etelä-Karjala	67	67	67
	Parikkala	100	100	0
	Rautjärvi	100	100	100
	Ruokolahti	0	0	100
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	Koko maa	83	83	83
	Etelä-Karjala	89	89	100
	Parikkala	100	100	100
	Rautjärvi	100	100	
	Ruokolahti	0	0	100
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	Koko maa	73	73	79
	Etelä-Karjala	67	67	89
	Parikkala	100	100	0
	Rautjärvi	100	100	100
	Ruokolahti	0	0	100
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	Koko maa	54	54	44
	Etelä-Karjala	78	78	56
	Parikkala	100	100	100
	Rautjärvi	0	0	0
	Ruokolahti	100	100	0
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin	Koko maa	56	56	52
	Etelä-Karjala	78	78	56
	Parikkala	0	0	0
	Rautjärvi	100	100	100
	Ruokolahti	100	100	100

THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2023

Ensi vuoden osalta suunnitelmissa olisi liikunta- ja hyvinvointityön sekä järjestötyön koordinoimien mahdollinen siirtäminen elinvoimapalveluiden alaisuuteen.

2.2 Taloudelliset lähtökohdat

2.2.1 Kansantalouden tilanne ja kehitys

Vuoden 2023 alusta aloittivat hyvinvointialueet. Vuonna 2025 on vuorossa toinen jätti-uudistus, kun työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kuntien hoidettavaksi. Muutokset näkyvät kunnissa tänä vuonna ja tulevana taloussuunnitelmavuosina 2024–2026. Suomen Kuntaliitto arvioi syyskuussa, että talouden taantuma pitkittyy ja bruttokansantuotteen kasvu on erittäin pientä tai nollan lähellä.

Valtiovarainministeriö arvioi kesällä 2023 taloudellisessa katsauksessaan, että Venäjän hyökkäyssota aiheuttaa uusia negatiivisia vaikutuksia niin globaalisti kuin kansallisestikin ajatellen. Syksyn edetessä eri tahot ovat synkentäneet näkemyksiään vuotta 2024 koskien, erityisesti rakennusalan ja sitä myöten asuntotuotannon ollessa kuopassa ja vaikeuksissa. Samalla Valtionvarainministeriö kuitenkin ennakoii ostovoiman kasvua ensi vuodelle palkkaratkaisujen ja inflaation hidastumisen vuoksi. Jopa korkojen nousun ennakoitaan pysähtyvän, mutta tältä osin näkymät ovat vielä epävarmoja. Joka tapauksessa julkinen talous heikkenee ja valtion ja kuntien alijäämät kasvavat. Valtion vuoden 2024 talousarvioesitys on noin 11,5 miljardia euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa.

Valtiovarainministeriön Kuntatalousohjelman mukaan kuntien osuuksiin osoitetaan noin 3,7 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvauksiin 0,9 mrd. euroa ja muihin valtionosuuksiin 0,6 mrd. euroa. Kuntien peruspalveluiden valtionosuuksia tulee kehityskaudella kasvattamaan TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille ja siihen liittyvä kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Samaisessa Kuntatalousohjelmassa arvioidaan, että yleisesti kuntataloutta rasittaa tulojen ja menojen välinen epätasapaino, jonka arvioidaan olevan vaarassa syventyä entisestään. Samalla kuntien välinen eriytyminen näkyy aiempaa enemmän myös kuntakentän tulevaisuuden haasteiden eriytymisenä. Sote-uudistuksen myötä kunnilla on aikaisempaa vähemmän mahdollisuuksia sopeuttaa toimintaansa. Sopeutuspaineen arvioidaan kohdistuvan nykyisellään enemmän veroprosentin korotukseen. Lasten ja nuorten ikäluokkien pienenemisen myötä arvioidaan myös kuntien välisen yhteistyön tarpeen nousevan koulutuspalveluita järjestettäessä.

2.2.2 Kuntatalous

Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus on kuitenkin kasvanut kuluneen vuoden aikana. Kuntien menot kasvavat hintojen noustessa ja lisäksi investointipaineet pysyvät mittavina. Kunta-alan kallis palkkaratkaisu, edelleen korkea inflaatio ja korkotason myötä kasvaneet rahoituskulut rasittavat ensi vuoden taloutta.

Hyvinvointialueet vähentävät vielä hyvinvointialueiden aloittamisenkin jälkeen kuntien tulopuolta. Valtionosuuksien kautta täsmäytetään kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen määrä ja lopulliset tasauselementit astuvat voimaan vuonna 2027. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen yhteydessä kunnallisveroprosenttia alennettiin kaikilta kunnilta samansuuruisella, 12,64 prosenttiyksikön leikkauksella. Myös yhteisöveron tuottoa siirrettiin noin kolmasosa kunnilta hyvinvointialueille. Vuonna 2023 kuntien talous on poikkeuksellisen vahva muutokseen liittyvien niin sanottujen verohäntien vuoksi, mutta nämä erät väistyvät 2024. Vuonna 2025 työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut (TE-palvelut -uudistus) siirretään kuntien vastuulle ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Muutos lisää kuntatalouden menoja vajaalla miljardilla eurolla vuoden 2025 tasolla, mutta kuntien valtionosuuksia lisätään siirtyviä kustannuksia vastaavasti.

Verotulot

Verotulojen budjetoinnissa hyödynnetään Kuntaliiton tuottamaa veroennustekehikkoa. Verotuloissa käytetyt luvut perustuvat Kuntaliiton julkaiseman kuntakohtaisen verotulokehikon ennusteeseen. Hyvinvointialueuudistus laski kaikkien kuntien tuloveroprosentteja vuoden 2023 alusta. Kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennettiin kuluvalle vuodelle 12,64 prosenttiyksiköllä. Näin ollen tuloveroprosentit ovat tällä hetkellä prosentin sadasosan tarkkuudella. Vuoden 2024 tuloveroprosentit tulee määrätä ja ilmoittaa 0,10 prosenttiyksikön tarkkuudella, eli näin ollen kaikkien kuntien tuloveroprosentit muuttuvat.

Kunnallisveroprosentteihin kohdistuu kunnissa kova paine, niin myös Parikkalassa. Kunnanvaltuusto päätti 13.11.2023 kokouksessaan vuoden 2024 tuloveroprosentiksi 9,50. Tällä nostolla arvioidaan kunnan saavan noin 0,4 miljoonaa euroa enemmän verotuloja kuin vuonna 2023. Lisäksi kiinteistöveroihin tehtiin pieniä korotuksia.

TILIVUOSI	2021	2022	2023**	2024**	2025**	2026**
Verolaji						
Kunnallisvero	13 994	14 237	7 023	6 869	7 170	7 274
<i>Muutos %</i>	8,6	1,7	-50,7	-2,2	4,4	1,4
Yhteisövero	2 136	1 938	1 075	913	976	996
<i>Muutos %</i>	38,2	-9,3	-44,5	-15,1	6,9	2,1
Kiinteistövero	1 322	1 373	1 430	1 644	1 655	1 655
<i>Muutos %</i>	8,1	3,9	4,1	15,0	0,7	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	17 451	17 548	9 528	9 426	9 801	9 925
<i>Muutos %</i>	11,5	0,6	-45,7	-1,1	4,0	1,3
<i>Tulovero-%</i>	20,5	21,5	8,86	9,5	9,5	9,5

Suomen Kuntaliiton veroennustekehikon kuntatiedosto, lokakuu 2023

* ennuste 2023 - 2026

Valtionosuudet

Viime kesänä julkistetun Hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Uudistuksen lähtökohdaksi otetaan tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus säilytetään ja kuntien tehtävien rahoitusta vahvistettaessa painotetaan yleiskatteellisia valtionosuuksia valtionavustusten sijaan. Uudistus toteutetaan kustannusneutraalisti siten, että se ei lisää julkisia menoja, vaan vahvistaa kasvua ja julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Osana uudistusta arvioidaan verotulojen tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Peruseriaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien omaan käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden. Uuden rahoitusjärjestelmän on määrä olla voimassa 1.1.2026 alkaen.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat

saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu myös hallinnollisesti kahdesta osasta:

1. valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021) ja
2. opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) ja em. lain muutoslain (1114/2021) mukaisesta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

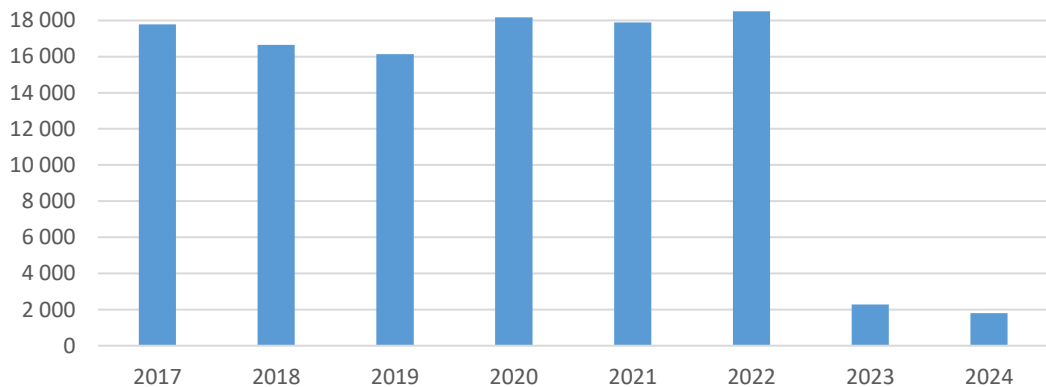
Valtionosuusrahoitus maksetaan kunnille ja muille rahoituksen saajille yhtenä eränä jokaisen kuukauden 11. päivään mennessä. Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan rahoituksen saaja päättää itse valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen (nk. yksi putki) sisältyvät esi- ja perusopetus, kirjastot, yleinen kulttuuritoimi ja asukasperustaisesti rahoitettava taiteen perusopetus.

Verotulotasauksen perusteena olevaan laskennalliseen verotuloon sisältyvät kunnan laskennallinen kunnallisvero ja kunnan osuus yhteisöveron tuotosta. Parikkalan kunnan verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus vuonna 2024 on 2 018 923 euroa.

Yhteensä valtionosuuksia talousarvioon 2024 on arvioitu kertyvän 1 802 196 euroa. Valtionosuuksiin tulee lisäleikkauksia vuosille 2025 - 2026.

Valtionosuudet 2017 - 2022, arvio 2023 - 2024

Rahoitustuotot ja -kulut

Sekä lyhyet markkinakorot että valtion viitelainojen korot ovat nousseet vuoden alun 1,9 prosentista hieman yli 4 prosenttiin. Korkojen nousu johtuu pääasiassa inflaation kiihtymisestä, joka koronnostoista huolimatta on pysynyt korkealla tasolla, sekä Ukrainan sodasta ja talouspakotteista.

Toimintatuotot ja -kulut

Vuoden 2024 talousarviossa toimintatuotot ovat noin 6,7 milj. euroa ja toimintakulut noin 17,0 milj. euroa. Erityisesti palkankorotukset ja yleinen hintatason nousu ovat lisänneet kustannuksia.

Poistot

Poistojen arvioidaan olevan vuonna 2024 noin 2,7 milj. euroa. Poistojen kasvu johtuu Kirjolan koulun ja Käskynkän peruskorjauksen valmistumisista.

Talouteen vaikuttavia oleellisia muutoksia / asioita

Kuntaliiton veroennustekehikon mukaan verotuloja kertyy vuonna 2024 9,4 milj. euroa. Valtuusto päätti 13.11.2023 korottaa tulovero- ja kiinteistöveroprosentteja. Näiden yhteisvaikutuksena verotulot lisääntyvät noin 540 000 euroa. Valtionosuuksien määräksi vuonna 2024 arvioidaan 1,8 milj. euroa.

Parikkalan kuntatalouden haastetta lisäävät Kirjolan koulun uudisosan ja Käskynkän peruskorjauksen valmistumisen myötä lisääntyvät poistot. Kunta on joutunut otta-
maan paljon velkaa näihin investointeihin. Koulun lainoissa on kiinteät korot, joten yleisen korkotason muuttuminen ei vaikuta näiden lainojen korkokulujen määrään. Käskynkän peruskorjauksen lainaan saatiin ARA:lta korkotukea, mikä vähentää korkokustannuksia nykyisten korkeiden korkojen aikana.

Talouden tasapainottaminen edellyttää palvelujen kehittämistä kustannustehokkaam-
miksi, kuntien välisen yhteistyön tiivistämistä ja vahvaa elinkeinopoliittikkaa.

Rakennusvalvontaan liittyvät lait ovat uudistumassa, joten vuoden 2024 aikana on rakennusvalvontaan liittyvät taksat uudistettava.

2.2.3 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta

Käyttötalousosassa eri toimialoja sitoo toimintakate. Lautakunnilla on oikeus tehdä palvelualueiden tuloarvioiden ja määrärahojen muutoksia, kun ne eivät muuta toimintakate-
tetta. Toimintakatteeseen vaikuttavat ja toimialojen väliset muutokset on valtuus-
ton hyväksyttävä.

Tuloslaskelmaosassa sitovia eriä ovat verotulot ja valtionosuudet, rahoitustulojen ja -
menojen yhteismäärä.

Rahoitusosassa sitovia eriä ovat antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, pitkä-
aikaisten lainojen lisäys ja vähennys sekä lyhytaikaisten lainojen muutos.

Investointiosassa kunnan investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähden sitovia
hanketasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia.

Talousarvion laadintasäädösten mukaan talousarvion käyttötalousosa sisältää sekä
ulkoiset että sisäiset menot ja tulot. Vuoden 2024 tulosalueiden määrärahat yhteensä
ovat valtuustoon nähden sitovia, taloussuunnitelmavuosien 2025 ja 2026 osalta mää-
rarahat ovat toiminnan kehittämistä ohjaavia.

Kunnan sisäisen laskutuksen erät muodostuvat ateria-, siivous-, ja kuljetuspalveluista
sekä kiinteistöjen pääoma- ja tilavuokrasta. Sisäinen laskutus perustuu palvelun tai
kiinteistön käyttöön.

2.2.4 Talousarvioon sisältyvät riskit

Riskien hallinnan ja analyysin tulisi olla jatkuvaa. Vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä tulisi tehdä riskien arviointi. Yleensä luokitteluna käytetään jakoa strategiisiin, toiminnallisiin ja taloudellisiin riskeihin sekä vahinkoriskeihin. Riskienhallinnan keskeisin tarkoitus on strategisten tavoitteiden toteutumisen varmistaminen. Riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, jotka voivat aiheuttaa epäonnistumisen toiminnassa tai tavoitteiden toteutumisessa, tai muita merkittäviä vahinkoja.

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja talousarvion toteutuminen oikealla ennakkoinnilla.

Parikkalan kunnan taloutta katetaan suurimmaksi osaksi verotuloilla, joten väkiluvun kasvattaminen tai edes nykyisellään pitäminen tulee olemaan erittäin tärkeää ja samalla haastavaa nykyisessä markkinatilanteessa. Väkiluvun kasvattaminen tai ennaltaan pitäminen ei kuitenkaan pelkästään riitä. Kunnan täytyy huolehtia myös kunnassa toimivista yrityksistä ja yrittäjistä. Tällä hetkellä kunnan yhteisöverokertymät ovat ennusteen mukaisesti noin 0,2 M€ vähemmän kuin vuonna 2023.

Lisäksi hyvinvointialueiden heikot talousnäkymät voivat vaikuttaa valtionosuuksiin heikentävästi ja julkisuuteen nousseiden arvioiden mukaan myös näyttäisi siltä, että osa pienempien kuntien hyvinvointiasemista ja muista hyvinvointipalveluista voidaan sulkea kokonaan. Tämän toteutuessa pienet kunnat voivat menettää lähipalvelut ja näiden lisäksi myös suuret vuokratulot, joita hyvinvointialueet maksavat nykysopimusten mukaisesti. Lisäksi isot kiinteistöt jäisivät käyttämättömiksi.

Talousarvioehdotuksen valmistelun loppupuolella, samana päivänä, kun kuntien oli viimeistään (17.11.2023) ilmoitettava vuoden 2024 veroprosenttien tasot Verohallintoon, ilmoitti Valtionvarainministeriö vuoden 2022 verotuksen valmistumisen aiheuttavan muutoksia sote-siirtolaskelmaan ja kuntien valtionosuuksiin. Valtiovarainministeriön lopullisten verotulotietojen perusteella laskettu valtionosuuden vähennystarve poikkeaa aiemmin arvioidusta tasosta. Vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa pysyväksi valtionosuuden vähennykseksi arvioitiin 224 milj. ja vuotta 2023 koskeva osuus 112 milj. euroa. Verotuksen valmistuminen muuttaa edelleen vuoden 2024 valtionosuuksia siten, että pysyvä vähennys kuntien valtionosuuksiin kasvaa yhteensä 501 milj. euroon. Vuotta 2023 koskeva määräaikainen osuus vuodelle 2024 kasvaa yhteensä 250 milj. euroon. Muutokset eivät vaikuta hyvinvointialueiden rahoituksen tasoon, joka määräytyy kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen vuoden 2022 nettokustannusten perusteella. Tässä vaiheessa kuntakohtaisista valtionosuusvaikutuksista ei ole kuitenkaan sen tarkempia laskelmia, joten niiden vaikutuksia pohditaan tarvittaessa vuoden 2024 muutostalousarviossa.

Strategisina riskeinä (pitkän aikavälin vaikutukset tavoitteisiin ja esimerkiksi kuntastrategian toteutumiseen) ovat:

- Hyvinvointialueen palvelutuotannon alasajosta johtuva liiallinen säästäminen, mikä voi johtaa kuntalaisten epätasa-arvoiseen kohteluun ja sairastavuuden kasvuun.
- Kunnan maineen ja imagon heikentyminen ja sitä kautta vaikutukset kunnan ulkopuolellekin.
- Kilpailutusten tai hankkeiden epäonnistuminen sekä sopimusten hallinta (kunnan toimintakykyyn vaikuttaminen ja oikeusriidat).
- Geopoliittisen tilanteen eskaloituminen.
- Poikkeukselliset sääilmiöt (ei pystytä ennakoimaan riittävästi esimerkiksi hulevesien hallintaa).

Toiminnalliset riskit (kunnan operatiivista toimintaa uhkaavia) ovat:

- Henkilöstön vaihtuvuus ja rekrytointien epäonnistuminen (palveluun vaikuttaminen, jos ei saada osaavaa henkilöstöä ja työnantajamielikuvan heikentyminen jatkuvasta vaihtuvuudesta johtuen, osaamisen ja tiedon katoaminen).
- Asiakaspalvelun toimimattomuus (palveluja ei pystytä tarjoamaan tai palvelutason lasku).
- Tietojärjestelmien ja verkkoyhteyksien toimimattomuus (valmius- ja turvallisuus-suunnittelu avainasemassa).
- Väärinkäytökset (ennaltaehkäisy ja ohjeistus saada toimivaksi, mainehaitta).
- Negatiivinen uutisointi Parikkalasta (vaikuttaa henkilöstön motivaation ja mahdollisiin muuttaviin uusiin kuntalaisiin).
- Työhyvinvoinnin heikentyminen (toiminta häiriintyy ja kasvattaa virheiden mahdollisuutta).

Taloudelliset riskit:

- Valtionosuusjärjestelmän heikentyminen uudistusten myötä (tulorahoituksen epävarmuus).
- Velkaantumisen jatkuminen (vaikutukset talouden tasapainoon).
- Liiallinen sopeuttaminen (palvelut heikentyvät).

Vahinkoriskit (omaisuus- tai henkilövahingot) ovat:

- Henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet (henkilövahinkojen aiheutuminen, työturvallisuuden vaarantuminen).
- Kiinteistöihin ja omaisuuteen kohdistuvat riskit (vahingonteko ja rikolliset teot).
- Kiinteistöjen turvallisuus ja terveys (mahdolliset sisäilma- ja kosteusongelmat, korjausvelan vähentäminen tulevana vuosina).
- Luonnonilmiöt (vakuutusten ajantasaisuus).
- Vesi- ja jäteverkostojen vauriot ja vahingot (juomaveden saastumisriski tai jakeluverkon häiriöt).
- Laaja-alainen vaikuttaminen / häiriötilanteet (liittyen kriisitilanteisiin ja Ukrainan sotaan).

Toimielinten tulee jatkossa tehdä myös talousarvion laadinnan yhteydessä riskien arviointia omalla toimialueellaan. Näin voidaan jo etukäteen varautua riskien toteutumisen todennäköisyyksiin.

2.2.5 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamista ja hallintaa, joilla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu muun muassa sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus.

Parikkalan kunnan hallintosäännön luvussa 10 on määräykset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kunnanvaltuusto on 10.4.2014, 15 §:ssä hyväksynyt kunnan Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja kunnanhallitus 11.12.2017, 225 §:ssä Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan -ohjeen. Nämä on syytä myös päivittää vuonna 2024.

Riskienhallinnan onnistuminen vaatii päämäärätietoista johtamista, joka konkretisoi- tuu tehokkaana toimintana asioiden eteenpäin viemiseksi ja riittävällä viestinnällä. Riskienhallintaprosessi on osa kaikkia toimintoja ja päätöksentekoa. Riskienhallinta- prosessin tarkoituksena on varmistaa, että toimintaympäristön muutokset huomioi- daan ja ennakoitaa.

2.2.6 Talouden tasapainovaatimus / Alijäämän kattamisvelvollisuus

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Alijäämän kattamisvelvollisuus on kytketty tilinpäätöksen osoittamaan kertyneeseen alijäämään, ja se on katettava viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Parikkalan kunnalla ei ole taseessa kuntalain mukaista taloussuunnitelmassa katettavaa alijäämää. Kunnan talous on kuitenkin taseessa olevasta ylijäämästä huolimatta rakenteellisesti alijäämäinen. Edessä on talouden sopeuttaminen tulo-rahoitustason mukaiseksi, samalla kun talouskehityksen kokonaiskuva on heikkenemässä. Taloussuunnitelmavuosille valmistellaan talouden sopeuttamisohjelma, jotta kunnan talous on ylijäämäinen viimeistään vuonna 2026.

Taloussuunnitelmassa on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona on katettava. Taloussuunnitelma on laadittava vähintään neljäksi vuodeksi, alijäämän kattamiskaudeksi, sen tilinpäätöksen jälkeen, kun alijäämää on kertynyt. Yksilöityjen toimenpiteiden hyväksymättä jättäminen on lainvastaisena kummottavissa.

Lisäksi 110 a § Alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen covid-19-epidemiasta johtuvien taloudellisten vaikeuksien vuoksi siten, että valtionvarainministeriö voi hakemuksesta jatkaa neljän vuoden määräaika kuuden vuoden mittaiseksi. Laki on väliaikaisesti voimassa 1.12.2020–31.12.2025. Mikäli edellä mainittu tasapainotus ei onnistu, kuntalain § 118:ssä on erikseen maininta arviointimenettelystä, joka voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa.

§ 118 Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely

Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn edellytyksistä täyttyy.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa. Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai jos rahoituksen riittävyttä tai vakaavaisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot:

1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia (nykyisin konsernin negatiivinen vuosikate);
2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (nykyisin 1 prosenttiyksikkö);
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla (nykyisin tunnusluvussa ainoastaan konsernin lainamäärä);
4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 (nykyisin tunnuslukuna: suhteellinen velkaantuneisuus vähintään 50 %).

Edellä mainittuja raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

2.3 Parikkalan kuntastrategia

2.3.1 Kuntastrategian visio, painopisteet ja tavoitteet

Parikkalan kunnanvaltuusto on kokouksessaan 16.10.2023, 27 §:ssä hyväksynyt päivitetyn kuntastrategian. Strategia ulottuu vuoteen 2030 saakka ja sitä päivitetään säännöllisesti. Hyväksytty kuntastrategia määrittää kehittämisen ja tekemisen suunta- viivat. Strategiaan on yhteisesti määritelty kolme painopistettä; Kestävää kasvua ja elinvoimaa, Yhdessä tekemistä ja Palveluista hyvinvointia. Painopisteille on luotu myös yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet. Nyt käsiteltävänä olevassa talousarviossa konkreettiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet päätetään toimielinakohtaisesti.

Kuntastrategia 2023-2030

Visio: Parasta yhdessä

Parikkalassa toimitaan ja kehitetään ketterästi sekä huolehditaan niin kuntalaisten hyvinvoinnista ja sujuvasta arjesta kuin toimintaympäristön elinvoimasta

Arvot	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Tekevä ja oppiva Parikkala <small>Tarkoitetaan sitä, että on valmis kysymään, jos ei tiedä jotain. Tehdään asioita tärkeysjärjestyksessä, jotta asiat edistyvät. Näkyy toimeliaisuutena, aikaansaamisena, uteliaisuutena.</small> ❖ Avoin ja helposti lähestyttävä Parikkala <small>Tarkoitetaan sitä, että olemme avoimia ja kuuntelemme herkällä korvalla sekä kuntalaisia että työyhteisöä. Näkyy asiakaspalveluhenkisyysnä ja toisten auttamisena.</small> ❖ Rohkea ja edistysellinen Parikkala <small>Tarkoitetaan sitä, että pelätään uusia asioita ja epäonnistumisia, vaan kokeillaan rohkeasti. Näkyy siinä, että asiat kehittyvät ja tulee uusia toimintatapoja. Muis- tetaan kertoa onnistumisista toisillekin.</small> ❖ Oikealla asenteella ja aktiivinen Parikkala <small>Tarkoitetaan sitä, että toimimme onnistuneesti ja keuhomme ovat vaivattomia. Näkyy siinä, että toimimme tarvittaessa my- öskin kunnallisen tasolla. Oikein toteutettuna tila- aineet ovat kunnallisen ja paikallisen.</small>
-------	--

Kunnanjohtaja Mervi Pääkkö

10

Painopisteet :

Kestävää kasvua ja elinvoimaa

- 1) Huolehdimme kestävästä kasvusta
- 2) Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan
- 3) Edistämme aktiivisesti matkailua
- 4) Panostamme tehokkaaseen markkinointiin ja viestintään
- 5) Huolehdimme kestävästä taloudesta
- 6) Huolehdimme Hinku -päästötavoitteista

Yhdessä tekemistä

- 1) Toimimme yhteisöllisesti ja aktiivisesti
- 2) Pidämme Parikkalan vireänä
- 3) Luotamme toisiimme ja teemme asioita yhdessä
- 4) Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista
- 5) Olemme yhdessä oppiva organisaatio/yhteisö

Palveluista hyvinvointia

- 1) Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja
- 2) Tuotamme palvelut ovat laadukkaita, vastaavat kuntalaisten tarpeita ja kehittyvät mahdollistaen asukkaiden hyvinvoinnin myös kuntakeskuksen ulkopuolella
- 3) Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin
- 4) Teemme rohkeita avauksia ennakkuuluottomasti

Kuntastrategiassa määritellyt arvot ohjaavat toimintaa periaatetasolla. Parikkalan kunnan arvot ovat:

- ❖ **Tekevä ja oppiva Parikkala**
Tarkoittaa sitä, että on valmis kysymään, jos ei tiedä jotain. Tehdään asioita tärkeysjärjestyksessä, jotta asiat edistyvät. Asenoidutaan uuden oppimiseen myönteisesti. Näkyy toimeliaisuutena, aikaansaamisena, uteliaisuutena.
- ❖ **Avoin ja helposti lähestyttävä Parikkala**
Tarkoittaa sitä, että olemme avoimia ja kuuntelemme herkällä korvalla sekä kuntalaisia että työyhteisöä. Näkyy asiakaspalveluhenkisyysnä ja toisten auttamisena.
- ❖ **Rohkea ja edistysellinen Parikkala**
Tarkoittaa sitä, että ei pelätä uusia asioita ja epäonnistumisia, vaan kokeillaan rohkeasti. Näkyy siinä, että asiat kehittyvät ja tulee uusia toimintatapoja. Muis- tetaan kertoa onnistumisista toisillekin.

- ❖ Oikealla asenteella ja aktiivinen Parikkala
Tarkoittaa sitä, että toimimme arvojemme mukaisesti ja tiedostamme oman vastuumme. Näkyy siinä, että toimimme tarvittaessa myös epä mukavuusalueellamme. Kriittisen tarkastelun jälkeen arvostamme toimivia toimintamalleja ja käytänteitä.

2.3.2 Kuntastrategian ohjaavuus ja jalkauttaminen

Kunnanvaltuusto on päättänyt kuntastrategiasta ja sen toteuttamisesta. Kuntastrategia on yhteisen tahtotilan ilmaisu siitä, millainen Parikkalan kunnan halutaan olevan vuonna 2030. Kuntastrategia yksinään ei kuitenkaan riitä, vaan sen toteutusta tukevat erilaiset ohjelmat ja suunnitelmat. Vuosittain tavoitteet kirjataan myös seuraavan vuoden talousarvioon valittujen painopisteiden perusteella.

Vuoden 2024 painopisteiksi on valittu:

Kestävää kasvua ja elinvoimaa

Tavoite 2: Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan

- Toimenpide: Luomme edellytyksiä yritysten sijoittumiselle ja houkuttelemme osajia sekä huolehdimme joustavasta kaavoittamisesta.
- Toimenpide: Teemme oppilaitosyhteistyötä ja vahvistamme elinvoimaisuutta ottamalla käyttöön yritysvaikutusten arvioinnin.

Tavoite 5: Huolehdimme kestävästä taloudesta

- Toimenpide: Huolehdimme talouden tasapainosta.

Yhdessä tekemistä

Tavoite 2: Pidämme Parikkalan vireänä

- Toimenpide: Edistämme palvelujen tuottamista yhteistyössä yritysten, kolmannen sektorin sekä eri yhteisöjen kanssa ja tuemme erilaisen harrastustoiminnan kehittämistä avustamalla kolmannen sektorin toimimista.
- Toimenpide: Edistämme vapaa-ajanasukkaiden mahdollisuuksia työskennellä ja asua kunnassa.

Tavoite 4: Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista

- Toimenpide: Tuemme kannustavalla johtamisella henkilöstön mahdollisuuksia kehittää itseään, omaa työtään ja toimintatapojaan. Lisäksi jokainen kunnan työntekijä mieltää olevansa ennen kaikkea kuntalaisia varten.
- Toimenpide: Kehitämme aktiivisesti esihenkilötyötä ja johtamista.

Palveluista hyvinvointia

Tavoite 1: Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja

- Toimenpide: Etsimme uusia ja joustavia ratkaisuja yhdessä asukkaiden, yritysten ja yhdistysten kanssa sekä huolehdimme, että Parikkalassa on monipuoliset, laadukkaat ja kehittyvät hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen palvelut.
- Toimenpide: Olemme veto- ja pitovoimainen työnantaja ja vahvistamme positiivista mielikuvaa kunnasta.

Tavoite 3: Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin

- Toimenpide: Panostamme lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä koulutukseen ja edistämme perheiden juurtumista Parikkalaan.
- Toimenpide: Toimimme aktiivisesti perheiden hyvinvoinnin puolesta.

Kuntastrategiaa koskevaa viestintää ja jalkauttamista henkilöstölle tehostetaan. Tämä edellyttää jokaiselta työntekijältä myös uudenlaista asennetta yhteistä tekemistä kohtaan.

2.3.3 Parikkalan kunnan edunvalvonta

Edunvalvonnalla tarkoitetaan vaikuttamista päätöksentekoon kohteissa, jotka eivät ole suoraan kunnan omassa ratkaisuvallassa. Edunvalvonnan tavoitteena on varmistaa Parikkalan kunnan etu, elinvoima ja kuntalaisten hyvinvointi. Tämän ajan voimakkaissa toimintaympäristön muutoksissa kunnan on pidettävä huolta oman elinvoimansa ja myös houkuttelevuuden kaikista edellytyksistä. Edunvalvontatyön etenemisestä raportoidaan kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle strategiaraportoinnin yhteydessä. Kunnanjohtaja linjaa tarvittaessa nopeaa reagointia vaativissa tilanteissa kunnan toimintatavan ja keskustelee asiasta tarvittaessa puheenjohtajiston kanssa. Edunvalvontatyötä toteuttavat ennen kaikkea kunnan luottamushenkilöt sekä viranhaltijoista kunnanjohtaja ja johtoryhmä.

Edunvalvonnalliset kärjet 2024–2026:

1. Hyvinvointialueyhteistyö ja maakunnallinen yhteistyö

Hyvinvointialueet aloittivat 1.1.2023 ja kunnalle on jäänyt edelleen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä. Parikkalan kunnan rooli suhteessa aiempaan Eksoteen on nyt muuttunut edunvalvonnalliseksi suhteeksi. Tärkeää on löytää yhteiset tavoitteet ja rajapinnat kunnan ja hyvinvointialueen välillä. Tarkoitus on myös ylläpitää edelleen Parikkalan kunnan alueella olevia kuntalaisten palveluita.

2. Saavutettavuus

Parikkalan kunnan näkökulmasta Parikkala-Pieksämäki -ratayhteys on tärkeämpi kuin Luumäki-Imatra -kaksoisraide (vaikka se onkin tärkeä hanke Etelä-Karjalan maakunnalle). Laitaatsalmen sillan rakentaminen tulee nostaa edunvalvontaan yhdessä Savonlinnan ja Pieksämäen kaupunkien kanssa. Kyse on Suomen kokonaisturvallisuudesta ja itäisen ja Kaakkois-Suomen elinvoimasta, kilpailukyvyistä sekä yritysten toimintaedellytyksistä.

3. Turvallisuus

Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuisen muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaan ja Suomen liittyttyä Natoon. Kaakkois-Suomi on kärsinyt Venäjän kaupan ja talousyhteistyön katkettua ja tilanteeseen on tärkeää etsiä ratkaisuja. Nykyisessä hallitusohjelmassa on itäiseenkin Suomeen toimenpiteitä ja tulee siis huolehtia niiden edistämisestä.

4. Vihreän energian mahdollisuudet

Fingridin kantaverkon laajentaminen itäisen Suomen kunnissa vaatii päätöksiä ja tekoja. Sähkönsiirron kapasiteetin pitää mahdollistaa investoinnit. Tuulivoima kasaantuu länteen ja pohjoiseen ja tuulivoimaa emme ole saamassa tänne puolustusvoimien tutkaongelmien takia, mutta muissa vihreän energian hankkeissa meidänkin on oltava mukana. Ilman kantaverkon laajentamista tämä ei ole mahdollista ja kuntien yhdenvertaisuuden kannalta tilanne on kestävä. Kyse on kuitenkin myös huoltovarmuudesta mahdollisissa poikkeusoloissa, ei pelkästään investoinneista kunnan näkökulmasta. Rahoitusta on kohdennettava myös tänne, jotta voimme hyödyntää vedyn, biokaasun tai aurinkoenergian tuotantoa.

5. Maaseudun kehittämisen tukirahoitusta on kohdennettava enemmän Kaakkois-Suomeen.

6. Tietoliikenneyhteydet

Tietoliikenneyhteyksien osalta tilanne Parikkalassa on kestävä. Rajakunnat ovat jääneet pahasti jälkeen tietoliikenneinfran kehittämisessä. Toimivat yhteydet ovat kuntien ja yritysten etu. Kyse on yhdenvertaisesta saavutettavuudesta ja turvallisuudesta. Huoltovarmuus tarkoittaa myös sitä, että tietoliikenneyhteydet ja tietotekniikka toimivat poikkeusoloissakin.

2.4 Henkilöstö

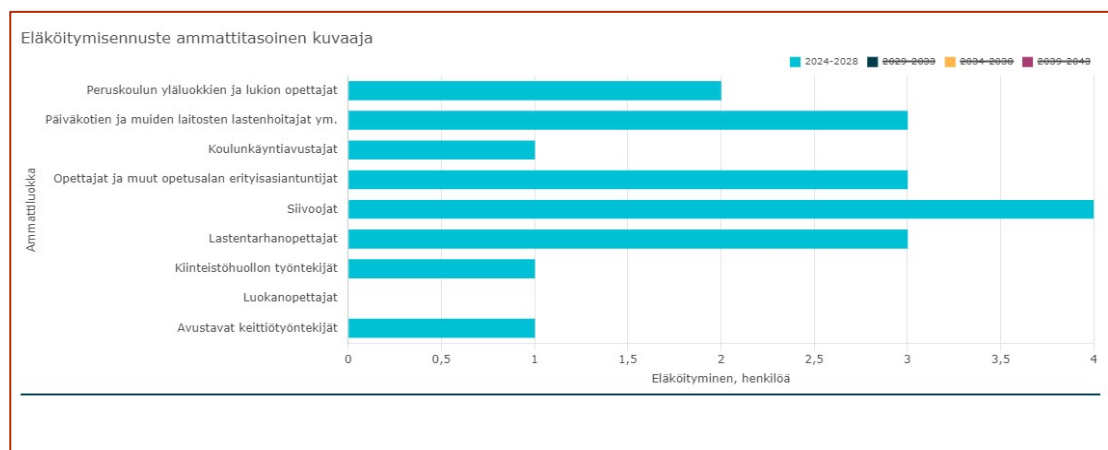
2.4.1 Henkilöstön määrä

Kunnan palveluksessa oli lokakuun 2023 lopussa henkilöstöä yhteensä 188, joista vakinaisia oli 120, määräaikaista 66 ja työllistettyjä 2. Henkilöstö jakautuu toimialoitain seuraavasti:

Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Henkilöstö 31.10.2022	Henkilöstö 31.10.2023
Keskushallinto	7			7	7
Elinkeinot ja työllisyys	1	1		3	2
Sivistyspalvelut	82	54	2	133	138
Tekniset palvelut	30	11		50	41
Yhteensä	120	66	2	193	188

Henkilötyövuodet esitetään erillisessä talousarvion henkilöstösuunnitelmalitteessä. Henkilötyövuosilaskennassa koko vuoden kokoaikatyössä oleva henkilö on yksi henkilötyövuosi (1 htv). Osa-aikaisesti työskentelevän työpanos lasketaan tehdyn työajan suhteessa.

Alla on esitetty Kevan eläköitymisennuste ammattiluokittain vuosina 2024 – 2028 vanhuuseläkkeelle siirtyvien osalta. Ennuste perustuu vuoden 2023 maaliskuun lopussa vakuutettuna olleiden työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen sekä vuoden 2023 alun organisaatiotilanteeseen. Kuvaajassa näytetään vain ne ammattiluokat, joissa on vähintään 5 vakuutettua.

Lähde: Keva

2.4.2 Henkilöstökulut

Vuoden 2024 talousarviossa on korotettu henkilöstön palkkamäärärahoja 3,5 prosentilla vuoden 2023 tasosta. Palkkojen sivukulut on varattu talousarvioon alustavien ennusteiden mukaisesti. Kunta-alan sopimukset ovat voimassa 1.5.2022–30.4.2025. Sopimuskauden aikana palkat nousevat yhteensä 10,87 prosenttia korkoa korolle laskien. Sopimuskorotukset ovat vuonna 2024 yhteensä 1,9 %. Palkkoja korotetaan 1,5 % yleiskorotuksella 1.6.2024 lukien. Lisäksi sopimukseen sisältyy 1.6.2024 lukien 0,4 % suuruisen järjestelyerä.

Vuoden 2024 talousarviossa henkilöstömenot ovat yhteensä 7,8 miljoonaa euroa, jossa on kasvua vuoden 2022 tasoon yhteensä 220 000 euroa. Työllisyysrahasto on esittänyt vuoden 2024 työttömyysvakuutusmaksuihin merkittäviä alennuksia. Kunta-alalla maksu alenee keskimäärin 0,90 prosenttiyksikköä, jonka mukaisena se on laskettu kunnan talousarvion henkilösivukuluihin. Alennus kohdistuu vain vuoteen 2024.

2.4.3 Henkilöstötyön tavoitteet

Parikkalan kunnan henkilöstömenojen on oltava suunnittelukaudella kestäväällä perustalla. Kuntastrategiassa yhtenä painopisteiden tavoitteena on Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista. Tämä käsittää niin kannustavan johtamisen kuin henkilöstön työhyvinvoinninkin. Lisäksi kunta haluaa panostaa osaavaan henkilöstöön. Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 6.11.2023, 233 §:ssä aloittaa yhteistointaneuvottelut. Neuvotteluissa on kyse koko organisaation tehtävänkuvien läpikäymisestä, tähtäin ei ole irtisanomisissa tai lomautuksissa. Työtehtävien, työaikajärjestelmien ja työaikojen hyvällä suunnittelulla pyritään palvelujen tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen. Lisäksi kunnan tavoitteena on henkilöstön osaamisen laajentaminen ja monipuolinen käyttö siten, että oikeat henkilöt ovat oikeissa tehtävissä.

Työkykyjohtamista kehitetään proaktiiviseksi sairauspoissaolojen ja ennenaikaisen eläköitymisen vähentämiseksi, jolloin myös työkyvyttömyyden kustannukset vähenevät. Tätä tehdään yhteistyössä työterveyshuollon kanssa esihenkilövalmennuksen avulla.

Henkilöstöohjelman laatiminen on yksi Parikkalan kunnan tärkeimmistä henkilöstötyöhön liittyvistä tavoitteista. Henkilöstöohjelmalla edistetään kuntastrategian toteuttamista ja toteutumista henkilöstön hyvinvoinnin edistämisen ja osaamisen kehittämisen kautta. Henkilöstö on kunnan tärkein voimavara. Henkilöstöohjelma on pitkän tähtäyksen näkemys ja suunnitelma siitä, kuinka kunta varmistaa tulevaisuudessa henkilöstön hyvinvoinnin, sitoutumisen ja motivaation sekä sen, että kunnan henkilöstö vastaa osaamiseltaan ja rakenteeltaan palvelutarpeeseen. Osaltaan tavoitteena on myös parantaa henkilöstön työtyytyväisyyttä sekä vähentää sairauspoissaoloja ja lähtövaihtuvuutta.

Henkilöstökysely on tehty syksyllä 2023. Kyselyn tulokset on käsitelty siis yksiköittäin ja henkilöstön kanssa on yhdessä asetettu tulosten perusteella omat yhteiset, yksikökohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2024. Nämä käsitellään vielä erikseen henkilöstöjaostossa ja yhteistyötoimikunnassa.

2.5 Konserni

Konsernia johdetaan ja valvotaan kunnanvaltuuston 16.4.2018 antaman konserniohjeen mukaisesti.

Parikkalan kuntakonserni muodostuu seuraavista yhteisöistä:

Tytäryhteisöt 1.1.2023 **Kunnan omistusosuus %**

Asunto Oy Kaivoniemi, Saari	100,00
Asunto Oy Kaivotienvatro, Saari	100,00
Asunto Oy Tarnalan kylätalo, Tarnala	100,00
Asunto Oy Vattrinne, Saari	92,90
Parikkalan Ravi- ja Markkinakenttäosakeyhtiö	55,48

Osakkuusyhteisöt 1.1.2023 **Kunnan omistusosuus %**

Kiinteistö Oy Pohjanlämpö, Parikkala	46,60
Asunto Oy Maironiemen Kaivorinne, Saari	39,08
Asunto Oy Saarenkeskus, Saari	20,51

Kuntayhtymät 1.1.2023 **Kunnan osuus %**

Etelä-Karjalan liitto	4,56
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	2,46
Itä-Savon koulutuskuntayhtymä	1,41

Konsernin tulostavoitteet:

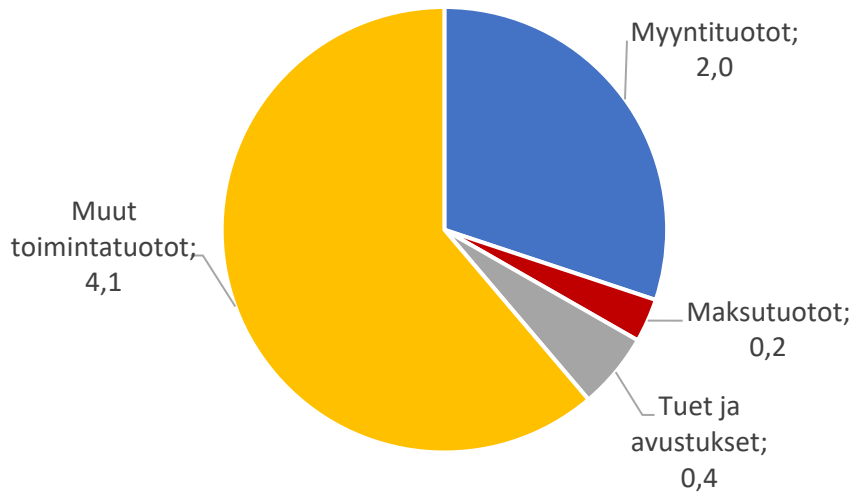
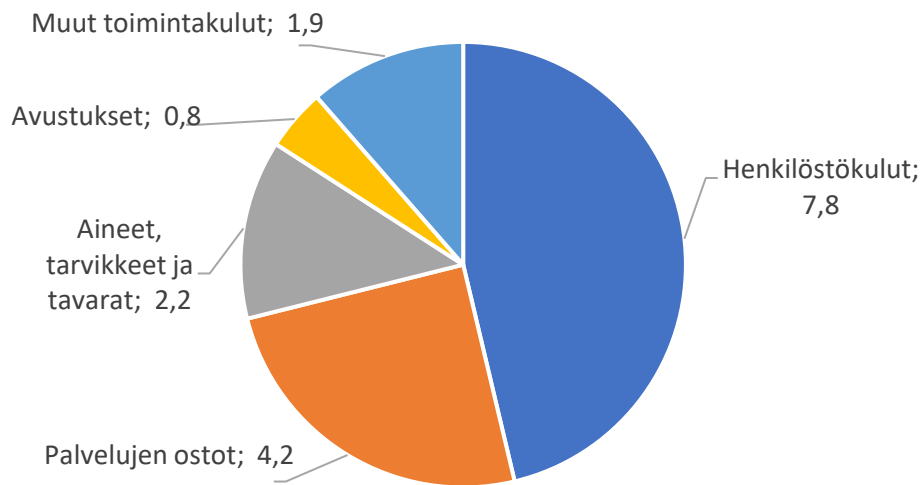
Parikkalan Ravi- ja Markkinakenttäosakeyhtiö: Yhtiö toimii kannattavasti ja sen toimintaa kehitetään.

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöt: Yhtiöt toimivat kannattavasti ja huolehtivat riittävästä kiinteistöjensä kunnossapidosta.

3 Käyttötalousosa

Tuloslaskelma

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	2 609 401	1 901 467	2 029 010	2 029 010	2 011 010
Maksutuotot	220 250	186 400	213 500	213 500	213 500
Tuet ja avustukset	344 339	419 200	372 600	240 600	160 600
Muut toimintatuotot	3 381 714	3 769 819	4 124 983	4 124 983	4 119 983
TOIMINTATUOTOT	6 555 704	6 276 886	6 740 093	6 608 093	6 505 093
Henkilöstökulut	-7 625 017	-6 872 542	-7 845 312	-7 889 462	-7 450 673
Palvelujen ostot	-28 959 524	-4 554 492	-4 230 798	-3 901 994	-4 068 673
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 188 964	-2 200 277	-2 204 261	-2 229 826	-1 859 966
Avustukset	-1 124 954	-489 690	-758 000	-612 000	-612 000
Muut toimintakulut	-1 529 069	-2 041 315	-1 935 956	-1 929 656	-1 926 858
TOIMINTAKULUT	-41 427 529	-16 158 316	-16 974 327	-16 562 938	-15 918 170
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-34 871 825	-9 881 430	-10 234 234	-9 954 845	-9 413 077
Verotulot	17 548 000	9 694 000	9 426 000	9 941 000	10 065 000
Valtionosuudet	18 506 931	2 280 179	1 802 196	1 972 364	1 966 604
Rahoitustuotot ja -kulut	-126 232	-29 000	-197 200	-227 200	-210 200
UUOSIKATE	1 056 874	2 063 749	796 762	1 731 319	2 408 327
Poistot ja arvonalentumiset	-1 921 233	-2 171 904	-2 693 339	-2 570 027	-2 395 595
TILIKAUDEN TULOS	-864 358	-108 155	-1 896 577	-838 708	12 732
Varausten ja rahastojen muutos	8 108	8 300	0	0	0
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-856 250	-99 855	-1 896 577	-838 708	12 732

Toimintatuottojen jakautuminen TA 2024, 6,7 miljoonaa euroa**Toimintakulujen jakautuminen TA 2024, 16,9 miljoonaa euroa**

HALLINTO

Toiminta-ajatus

Hallinnon tarkoituksena on taata kunnallisen demokratian ja päätöksenteon toimivuus, pitää kunnan talous vakaana, edistää henkilöstön hyvinvointia ja kehittää kunnan tiedonhallintaa.

Keskusvaalilautakunta

Vaalit

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Valtiollisten ja kunnallisten vaalien toteuttaminen Parikkalassa.

Nykytilan kuvaus

Vaalien toteuttamisen käytännön järjestelyt hoitaa kunnanvaltuuston valitsema keskusvaalilautakunta sekä kunnanhallituksen kutakin vaalia varten erikseen valitsemat vaalilautakunnat sekä laitosäänestystä varten valittu vaalitoimikunta yhdessä keskusvaalilautakunnan nimeämien vaalitoimitsijoiden kanssa. Vaalilain edellyttämät kunnan tehtävät.

Äänestysalueet ja varsinaisen äänestyspäivän äänestyspaikat:

001 Kangaskylä	Harjulinna
002 Särkisalmi	Kisapirtti
003 Saari	Kirjasto
004 Uukuniemi	Uukuniemen vapaa-aikatalo

Toiminnan painopistealueet 2024–2026

Vuonna 2024 järjestetään presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit. Presidentinvaalien kotimaan ennakoäänestys järjestetään 17.–23.1.2024 ja vaalipäivä on 28.1.2024. Mahdollisen toisen kierroksen kotimaan ennakoäänestys järjestetään 31.1.–6.2.2024 ja vaalipäivä on 11.2.2024. Vuoden 2024 europarlamenttivaalit toteutetaan kaikissa jäsenvaltioissa vaalijaksolla 6.–9.6.2024. Suomessa vaalipäivä on sunnuntai 9.6.2024. Ennakoäänestys järjestetään 29.5.–4.6.2024.

Vuonna 2024	Presidentinvaali 28.1.2024 ja Europarlamenttivaalit 9.6.2024
Vuonna 2025	Alue- ja kuntavaalit 13.4.2025
Vuonna 2026	Ei säännönmukaisia vaaleja.

Vaalit –tulosalueen sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet 2024	Mittari/seurantatapa	Tavoitetaso
Vaalien toimittaminen virheettömästi	Ei valituksia	Tulos valtakunnalliseen tietojärjestelmään klo 21.00 mennessä

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	Tp 2022	Ta 2023	Ta 2024	Ts 2025	Ts 2026
Äänioikeutettuja	4017	3 950	3 900	3850	
Äänestysprosentti	52,6	60	60/40	40/60	

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	10 846	5 600	18 000	18 000	0
Toimintakulut	-14 720	-22 179	-27 980	-20 530	-483
Toimintakate	-3 874	-16 579	-9 980	-2 530	-483

Tarkastuslautakunta

Tarkastustoimi

Tilivelvollinen: Tarkastuslautakunnan jäsenet

Palvelusuunnitelma

Nykytilan kuvaus

Kunnan hallinnon ja talouden arvioinnista ja tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko kunnan talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu myös kunnan toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta valmistelelee valtuustolle sen päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, kuten tilintarkastajan valinnan, tilintarkastuskertomuksen käsittelyn, kannanoton tilinpäätöksen hyväksyttävyyteen ja vastuuvapauden epäämiseen tai myöntämiseen.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain arviointikertomuksen, joka käsitellään valtuustossa kesäkuussa. Arviointikertomuksessa arvioidaan kunnan tilinpäätöstä sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2024–2026

Tarkastuslautakunta tutustuu tulosalueiden toimintaan oman suunnitelmansa mukaisesti kokouksissa, tutustumiskäynneillä ja työpalavereissa.

Tarkastuslautakunta –tulosalueen sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet 2024	Mittari/seurantatapa	Tavoitetaso
Arviointikertomus määräaikaan mennessä	Lautakunnan kokouksessa käsitelty kertomus	Riittävän ajoissa ennen valtuuston kokousta

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kokoukset	10	8	8	8	8
Tilintarkastajan tarkastuspäivät	10	8-10	8-10	8-10	8-10

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-14 385	-18 007	-17 995	-17 995	-17 995
Toimintakate	-14 385	-18 007	-17 995	-17 995	-17 995

Kunnanhallitus

Keskushallinto ja tukipalvelut

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Kunnanvaltuusto

Tilivelvollinen: Kunnanjohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää sen asukkaiden yleisillä vaaleilla valitsema valtuusto.

Nykytilan kuvaus

Strategisessa johdossa valtuusto on kunnan ylin päättävä elin, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Valtuuston tehtäväalueet ovat kuntastrategia ja toiminta-ajatus, tavoitteiden asettaminen, asukkaiden tarpeiden ja järjestettävien palveluiden yhteensovittaminen, taloudellisten resurssien jakaminen sekä toiminnan arviointi ja seuranta.

Toiminnalliset muutokset

Hallituksen periaatepäätöksen mukaisesti työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät valtiolta kuntien vastuulle vuoden 2025 aikana, mikä on laaja ja maakunnan kunnilta tiivistä valmistelua edellyttävä kokonaisuus. Valmisteluun on kytkettävä maakunnan kuntien elinkeinotoimien ohella elinkeinoyhtiöt, oppilaitokset, hyvinvointialue ja toiminnassa mukana oleva kolmas sektori.

Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa ja kaikki sen seuraukset ovat johtaneet siihen, että Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistäminen ei näillä näkymin ole mahdollista ainakaan lähitulevaisuudessa.

Toiminnan painopistealueet 2024–2026

Kunnan talous on viime vuosina ollut alijäämäinen ja heikentänyt vahvaa tasetta.

Kuntastrategian jalkauttaminen ja seuranta vuosittain talousarvion ja -suunnitelman sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Kunnanhallitus

Tilivelvollinen: Kunnanjohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallintotehtävistä ja taloudenhoidosta sekä vastaa valtuustossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Kunnanhallituksen keskeisenä tehtävänä on vastata valtuuston päättämien strategioiden toteuttamisesta. Kunnanhallituksen alaisuudessa toimii henkilöstöjaosto.

Kunnan johtamisen tehtävänä on saada kunnan organisaatio ja koko yhteisö toimimaan siten, että asetetut tavoitteet toteutuvat.

Nykytilan kuvaus

Kunnanhallituksen tehtäviä ovat kunnan ja kuntakonsernin talouden hallinta, kunnan kehittäminen ja yritystoiminnan edistäminen, palvelurakenteen ja -tuotannon kehitys sekä kuntien välinen yhteistyö.

Toiminnalliset muutokset

Henkilöstöjaosto, elinvoimalautakunta ja rakennuslautakunta on tarkoitus lakkauttaa seuraavan valtuustokauden alusta alkaen. Tähän liittyvät tarvittavat päätökset ehdotetaan tehtäväksi vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on, että kunnanhallitus käsittelee jatkossa suoraan henkilöstöhallintoon ja henkilöstöpolitiikkaan liittyvät asiat. Lisäksi hallituksen alaisuudessa toimisi jatkossa erillinen elinvoimajaosto ja teknisen lautakunnan alaisuudessa lupajaosto.

Kunnan pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi on viestintää ja tiedon kulkua kehitettävä niin ulkoisesti kuin kunnan sisälläkin. Kuntalaisten mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluja on lisättävä.

Kunnalle jää kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Muutokset edellyttävät tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen ja myös kolmannen sektorin (mm. yhdistykset ja muut toimijat) kanssa.

Kuntatalouden tasapainottaminen ja kustannusten hallinta edellyttävät tarkennuksia kustannusrakenteeseen ja palveluverkkoon. Valmisteilla oleva työllisyys- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntien hoidettavaksi vaikuttaa merkittävästi kunnan tehtäväkenttään ja taloudellisiin toimintamahdollisuuksiin.

Toiminnan painopistealueet 2024–2026

Henkilöstöjohtamisen kehittämiseen ja henkilöstön hyvinvointiin panostetaan vuoden 2024 aikana laadittavalla henkilöstöohjelmalla. Henkilöstöohjelma rakennetaan palvelumaan Parikkalan kunnan tarpeita ja sen avulla pyritään edistämään henkilöstön työtyytyväisyyttä, työssä jaksamista ja motivaatiota sekä sitoutuneisuutta. Vuoden 2024

aikana keskitytään henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja henkilöstösuunnitteluun, joilla pyritään ennakoimaan ja varmistamaan kunnan kyky vastata palvelutarpeen kysynnän muutoksiin.

Keskushallinto

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Keskushallinnon tarkoituksena on hoitaa keskitetysti kunnan tukipalvelut mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti hyödyntäen täysimääräisesti käytettävissä olevaa teknologiaa ja henkilöstön ammattitaitoa.

Nykytilan kuvaus

Keskushallintoon kuuluvat henkilöstöhallinto, osa taloushallinnon tehtävistä, keskusarkisto, vakuutukset ja puhelinvaihe sekä hallinnollinen neuvonta. Keskushallinto vastaa maa- ja metsätilojen hallinnoinnista sekä talous- ja ICT-palveluiden hankinnasta Meidän IT ja talous Oy:ltä (Meita Oy).

Toiminnan painopistealueet 2024–2026

Hallinnossa digitalisaatio kehittyy koko ajan ja erityisesti tietoturvaan ja tekoälyyn liittyvät kysymykset ovat olennaisia vuonna 2024. Tietoturvaan kohdistuvat uhat lisääntyvät ja Parikkalan kunnan vesilaitos on mukana Imatran, Ruokolahden, Rautjärven ja Parikkalan yhteisesti hakemassa Etelä-Savon ELY-keskuksen hankerahoitusta ensi maaliskuussa alkavaan kyberturvallisuusprojektiin. Tarkoitus on yhteistyössä parantaa vesilaitosten kyberturvallisuutta ja kykyä toimia häiriötilanteissa. Hanke liittyy NIS2-direktiiviin, joka velvoittaa kriittisen infrastruktuurin toimijoita tekemään kyberturvallisuussuunnitelman.

Hallinnossa pyritään varmistamaan ajantasaiset ja laadukkaat digitaaliset palvelut sekä vastaamaan jatkuvasti muuttuviin lainsäädännön vaatimuksiin. Hallinnossa kehitetään sopimushallinnan käytäntöjä ja keskitytään työ- ja toimintatapojen tehostamiseen digitalisaation ja mahdollisesti tekoälyn keinoin sekä kustannustehokkuuden löytämiseen. Ajantasaista talousraportointia ja taloustiedon tuottamista kunnan strategisen johtamisen ja päätöksenteon tueksi sekä toimialojen käyttöön kehitetään vuoden 2024 aikana. Meita Oy:n palvelutuotannon (kirjanpito ja ict) laatua, kustannuksia ja palvelutarpeeseen vastaamista arvioidaan säännöllisten yhteistyöpalaverien avulla.

Keskushallinto ja tukipalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Talouden sopeuttamisohjelman laatiminen 2024 ja toiminnan kannattavuuden kääntyminen positiiviseksi. Tilinpäätös on viimeistään vuonna 2026 ylijäämäinen.	2024-2026	Tilinpäätös ja toimintakertomus

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
	Huolehdimme kesävstä taloudesta	Talouden tuntemuksen lisääminen koulutuksella esihenkilöille ja luottamushenkilöille (koulutus)	2024	Koulutukset toteutettu
Yhdessä tekemistä	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Henkilöstöohjelman laatiminen ja tehtävänkuvien päivittäminen koko organisaatiossa	2024	Tehty
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Esihenkilövalmennuksen toteuttaminen ja henkilöstön osalta koulutussuunnitelman mukaisten koulutusten toteuttaminen	2024-2025	Aloitettu vuonna 2024
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen	2024	Tehty. Vastausprosentti vähintään 70, arvosana keskimäärin 3,7 (asteikko 1 – 5)
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Viestinnän, tiedottamisen ja markkinoinnin suunnitelmallinen tehostaminen	2024	Suunnitelmat tehty
	Panosamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Hyvinvointisuunnitelman toteuttaminen	2024	Hyvinvointikertomuksen mittarit

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	Tp 2022	Ta 2023	Ta 2024	Ts 2025	Ts 2026
Menot €/asukas	6 006	270	253	257	253

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	247 019	192 600	191 100	191 100	191 100
Toimintakulut	-26 655 419	-1 182 697	-1 085 156	-1 085 156	-1 049 667
Toimintakate	-26 408 400	-990 097	-894 056	-894 056	-858 567

SIVISTYSPALVELUT

Sivistyslautakunta

Sivistyspalvelut

Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Sivistyspalveluihin kuuluu kunnan sivistystoimesta aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista huolehtiminen: osa sivistysjohtajan palkasta (20 %) sekä lautakunnasta aiheutuvat kustannukset.

Nykytilan kuvaus

Kunnassa on sivistysjohtaja ja sivistyslautakunta. Sivistysjohtaja vastaa sivistystoimesta: perusopetus ja lukio, varhaiskasvatus, vapaa sivistys, nuoriso- ja liikuntatoimi. Sivistyslautakunta kokoontuu keskimäärin 8-10 kertaa vuodessa.

Toiminnalliset muutokset

Helmikuussa 2023 sivistystoimessa aloitti uusi sivistysjohtaja. Lautakunnan kokoonpano myös muuttui osittain syksyllä 2023.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

Painopistealueena toiminnassa on kuntastrategian painopistealueen Yhdessä tekemistä tavoite viisi, yhdessä oppiva organisaatio/yhteisö ja Palveluista hyvinvointia tavoite 3, panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin.

Lautakunta toiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota strategisten painopisteiden toteutumiseen sivistystoimessa.

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-30 372	-27 644	-36 169	-37 000	-38 000
Toimintakate	-30 372	-27 644	-36 169	-37 000	- 38 000

Perusopetus ja lukio

Tilivelvollinen: Rehtori

Toiminta-ajatus

Toteutetaan opetussuunnitelman mukaista opetusta tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti ottaen huomioon oppilaiden fyysiset, psyykkiset ja kielelliset erityistarpeet oppimisen tuen osalta. Kiinnitetään huomiota fyysisen ja psyykkisen oppimisympäristön turvallisuuteen kaikenikäisillä oppijoilla.

Perusopetus

Tilivelvollinen: Rehtori

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Toteuttaa perusopetuslain mukaan opetussuunnitelman asettamia tavoitteita ja sisältöjä.

Nykytilan kuvaus

Perusopetusta annetaan Kirjolan koulussa 1-9 luokilla ja Saaren koulussa 1-6 luokilla. Kirjolan koulussa toimivat erityisopetuksen pienryhmät sekä ala- että yläkoulussa ja yhteinen tukiluokka. Lukuvuonna 2023-2024 oppilaita on Kirjolassa 1-9 luokilla 249 ja Saarella 1-6 luokilla 52.

Erityisopetus:

Kirjolan alakoulun tuen tarpeeseen vastataan 2023-2024 osa-aikaisen erityisopetuksen ja pienryhmän avulla. Kirjolan yläkoulun tuen tarpeeseen vastataan 2023-2024 osa-aikaisen erityisopetuksen, tukiluokan ja pienryhmätoiminnan avulla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahojen avulla Kirjolan yläkoulussa on erityisopetuksen pienryhmä, jossa opiskelee yleisopetuksen oppilaita sekä erityisen tuen oppilaita, joilla on myös muita kuin oppimisen pulmia koulunkäynnissä. Yläkoulun erityisopilaiden tueksi on myös tukiluokka. Sekä erityisopetuksen pienryhmän että erityisopilaiden tuen luokan oppilailla on mahdollisuus räätälöityihin oppimiskokonaisuuksiin ja yleisopetuksen ryhmiin.

Toiminnalliset muutokset

Syksystä 2023 alkaen perusopetus on aloittanut toimintansa uuden koulun tiloissa. Myös uusi rehtori on aloittanut.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Tilivelvollinen: Rehtori

Palvelusuunnitelma**Toiminnan tarkoitus**

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen. Toiminnan järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista. Kunta saa toimintaan valtionosuutta.

Nykytilan kuvaus

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään 1.-2. luokan oppilaille Saaren ja Kirjolan koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaryhmissä.

Toiminnalliset muutokset

Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen oppimisen tukemisen ohella.

Parikkalan lukio

Tilivelvollinen: Rehtori

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Toisen asteen tutkinnon ja/tai ylioppilastutkinnon suorittaminen.
Hyvä jatko-opintokelpoisuus.

Nykytilan kuvaus

Lukiossa tarjotaan kaikki lukion pakolliset kurssit vuosittain. Valtakunnallisia syventäviä kursseja vuosittain tai tilanteen mukaan. Parikkalan lukiossa on lukuvuonna 2023-2024 yhteensä 49 opiskelijaa.

Osa valinnaisista opinnoista on mahdollista suorittaa etäopintoina.

Toiminnalliset muutokset

Lukio siirtyi väistötiloista syyslukukaudella uusiin tiloihin. Lukiossa käynnistyi samalla eläinlääketieteellinen linja. Kaikkineen lukiossa aloitti syksyllä opintonsa 31 opiskelijaa. Eläinlääketieteellisen linjan opiskelijoille tarjotaan tarvittaessa ilmainen asunto Parikkalan kunnassa.

Eläinlääketieteellisen linjan kehittäminen ja integrointi osaksi opetusta ja opetussuunnitelmaa on tärkeä painopistoalue. Tavoitteena on myös opiskelijamäärän vakiinnuttaminen siten, että aloittavia lukiolaisia on yli 20. Tämä edellyttää lukion aktiivista markkinointia.

Perusopetus ja lukio -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollis- tamme moni- puolisen yritys- toiminnan	Peruskoululaiset vierailevat yläkou- lussa yrityskylässä. Lukiolaisilta kartoite- taan mielenkiintoa yrittäjyyteen tutus- tuttaviin oppijaksoi- hin.	Syksy 2024	Toteutunut / ei to- teutunut

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Pyrimme rahoittamaan toimintaamme hankkeilla, sekä suunnittelemme resurssien käyttöä.	2024-2026	Hankkeiden määrä Resurssien käyttö suunniteltu ja vahvistettu lautakunnassa (ja kunnanhallituksessa ja tarvittaessa kunnanvaltuustossa)
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan vireänä	Tuemme nuorten kerhotoimintaa ja harrastusta ja seuraamme kerhojen osallistujien määrää. Suomen harrastamisen mallin rahoitus ja OPH:n kerhotöinnin avustusten hyödyntäminen	2024	Kerhojen määrä Osallistujien määrä kasvanut vuoden 2023 tasosta
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Tarjoamme henkilöstölle lisäkoulutusmahdollisuuksia ja kehitämme viestintää. Osallistamme henkilöstöä päätöksenteossa.	2024	Henkilöstökysely. Toteutuneet koulutukset koulutussuunnitelman mukaisesti. Toteutuneet palautekeskustelut.
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Toimintamallien arviointi, päivittäminen ja kehittäminen.	2024	Tehty
	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin.	Aloittavien lukiolaisien määrä 20. Kaikki lukiolaiset saavat päättötodistuksen. Kaikki ylioppilaskokeisiin osallistuvat saavat hyväksytyt arvosanan. Jokainen peruskoulun päättötodistuksen saanut sijoittuu toisen asteen oppilaitokseen.	2024	Aloittaneet lukiolaiset määrä. Päättötodistusten määrä. Ylioppilaskokeiden arvosanat. Toisen asteen oppilaitokseen sijoittuminen.
	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Tarjoamme nuorille vaikutusmahdollisuuksia ja kehitämme toimia oppiympäristöjen turvaamiseksi.	2024	Palautekysely. Toiminnanarviointi. Käytänteet- tiimi-toiminta.

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Saari 1-6 lk	53	53	52	52	51
Kirjola, perusopetus 7-9 lk	92	91	91	90	90
Kirjola, perusopetus 1-6 lk	158	154	153	152	151
oppilaita yhteensä	303	298	296	294	292
Menot €/oppilas	12 576	12 778	15 287	16 500	17 000
Parikkala lukion oppilasmäärä	31	30	50	55	60
Menot, €/oppilas	17 914	22 828	15 296	16 500	17 000

Hankkeet 2024 - 2025

Hankkeen nimi ja sisältö	Hankkeen rahoittajat, hallinnoija ja tavoitteet	Aikataulu	Kokonaisbudjetti €/vuosi	Kunnan osuus € / %
Koulujen kerhotoiminnan tukeminen ja kehittäminen (4105)	AVI, tavoitteena kerhotoiminnan tukeminen	Lukuvuosi 2023 - 2024	5 555 €	10 %
Eritysavustus esi- ja perus-opetuksen koronaepidemian vaikutusten tasoitamiseen 2022 - 2024 (4145)	AVI, koronan jälkiseurauksen hoitaminen.	Lukuvuosi 2023 - 2024	30 000 €	10 %
Esi- ja perus-opetuksen tasa-arvoa edistävät toimenpiteet 2023 - 2024 (4147)	AVI, erityisopetuksen tukeminen.	Lukuvuosi 2023 - 2024	41 250 €	20 %
Parikkalan parhaaksi, harrastamisen tueksi (4198)	AVI, harrastamisen mallin mukaisen kerhotoiminnan kehittäminen ja vakiinnuttaminen Parikkalan kunnassa.	Lukuvuosi 2023 - 2024	37 500 €	20 %

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	210 795	200 584	215 219	215 219	215 219
Toimintakulut	-4 526 741	-4 693 156	-5 294 805	-5 264 752	-5 324 768
Toimintakate	-4 315 946	-4 492 572	-5 079 586	-5 049 533	-5 109 549

Vapaa sivistystyö

Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Vapaan sivistystyön tulosalueen tehtävänä on ennaltaehkäisevä hyvinvointityö, jolla ylläpidetään ja edistetään kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta. Tulosalueen palvelut tukevat yhteisöllisyyden muodostumista ja luovat edellytyksiä monipuoliselle kansalaistoiminnalle, sekä antavat mahdollisuuksia omaehtoiseen ja elinikäiseen oppimiseen, tiedon saantiin ja osaamisen kehittämiseen.

Kansalaisopisto

Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kansalaisopisto on merkittävä kuntalaisten hyvinvoinnin edistäjä, joka tarjoaa kunnan alueella mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja harrastamiselle. Opiskelu kansalaisopistossa on tutkintoon johtamatonta ja tähtää opiskelijan monipuoliseen kehittämiseen, elinikäiseen oppimiseen, hyvinvointiin ja kansalaisaktiivisuuteen.

Kansalaisopisto tarjoaa yli kuntarajojen ammatillista täydennyskoulutusta, eri-ikäisille harrastusmahdollisuuksia, hyvinvointia lisääviä tekijöitä, lyhyt-, erikoiskursseja sekä pitkäkestoista kurssitoimintaa sekä on osaltaan mukana molempien kuntien kulttuurielämässä

Nykytilan kuvaus

Opiston toimintaa hallinnoi Parikkalan kunta, Päätoiminen opistos sihteeri vastaa opetusjärjestelyistä, tiedottamisesta ja asiakaspalvelusta. Koulutussuunnittelija vastaa kurssien suunnittelusta ja toiminnan kehittämisestä yhdessä rehtorin kanssa. Opiston toimintaa ohjaa neuvottelukunta, johon kuuluu edustajia sekä Parikkalasta että Rautjärveltä.

Toiminnalliset muutokset

Keväällä 2023 opistossa aloitti koulutussuunnittelija. Toiminnan kehittämisen seurauksena opiston kävijämäärät ovat kasvaneet voimakkaasti.

Opisto järjestää yleissivistystä ylläpitäviä luentoja ja tapahtumia (kirjakahvilat, maksuttomat yleisötilaisuudet, Sotiemme historiaa -luennot)

Tekee asiakaskontakti- ja asiakaspalvelutyötä, järjestää opettajakokouksia ja -koulutuksia (käyttöjärjestelmäkoulutukset, tiedottaminen, vuorovaikutus)

Lisää tietoisuutta lähiopistosta eri tapahtumissa (messut, torit, sidosryhmien tilaisuudet). Maahanmuuttajien tarpeita on huomioitu Rautjärven puolla ja yhä enenevässä määrin, kuin myös kesäasukkaiden.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

Etäopetus ja -opiskelu, opiskelijamäärien lisääminen ja yhteistyön rakentaminen eri oppilaitosten ja yhteistyökumppaneiden välillä.

Kirjastopalvelut

Tilivelvollinen: Kirjastonjohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kirjastopalvelut tukevat kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja muiden kirjastonkäyttäjien tiedonsaantia, osaamista, hyvinvointia ja viihtymistä elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti.

Nykytilan kuvaus

Parikkalassa on pääkirjasto sekä Saaren ja Uukuniemen lähikirjastot. Henkilöstöä on 4,7 henkilötyövuotta. Asiakkaiden käyttöön hankitaan ajantasaista, laadukasta ja monipuolista aineistoa. Heili-kimpan maksuton varausjärjestelmä ja kirjastojen väliset kuljetukset mahdollistavat erittäin laajan aineistotarjonnan asiakkaille.

Toiminnalliset muutokset

Omatoimilaitteisto saatiin käyttöön keväällä 2022 kaikissa kolmessa kirjastossa, ja se on osoittautunut hyvin toimivaksi järjestelmäksi. Lähivuosina ei ole suunnitteilla toiminnallisia muutoksia

Toiminnan painopistealueet 2024 – 2026

Keskitytään lasten ja nuorten lukuharrastuksen edistämiseen satutuntien ja kirjavinkkausten kautta. Kirjastopalvelut myös sopeuttaa toimintaansa siten, että vuonna 2025 kirjastotoimi jättää yhden työntekijän tehtävän täyttämättä, kun se vapautuu.

Vapaa-aikapalvelut

Tilivelvollinen: Sivistysjohtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on järjestää liikunta-, nuoris- ja kulttuuripalveluja kuntalaisille.

Nykytilan kuvaus

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään kerhotyöllä, päiväleiritoiminnalla, taiteen perusopetuksella sekä lasten kulttuuriin erikseen varattavalla määrärahalta. Lisäksi nuorisotoimi järjestää monipuolista vapaa-ajan toimintaa, kuten muun muassa nuorten iltoja, retkiä ja leirejä ympäri vuoden. Liikuntapalvelut järjestää ja koordinoi ohjattuja liikunta- ja hyvinvointipalveluja. Parikkalassa toimii myös Parikkalan nuorten toimikunta, joka vaikuttaa nuorten asioihin kunnan alueella. Kunta avustaa paikallisia liikunta-, kulttuuri- sekä nuorisotoimintaa järjestäviä yhdistyksiä ja seuroja jakamalla avustuksia. Kunnassa toimivat nuorisotyöntekijä, hyvinvointikoordinaattori ja etsivä nuorisotyöntekijä. Etsivä nuorisotyöntekijä on yhteinen Rautjärven kunnan kanssa.

Hyvinvointitoimessa on yksi vakituinen työntekijä ja hänen lisäksensä liikuntaryhmiä ohjaa yksi osa-aikainen työntekijä. Ohjattavia ryhmiä on koko kunnan alueella. Yritysten ja kolmannen sektorin kanssa on aloitettu yhteistyötapaamiset, joilla on pyritty aktivoimaan järjestöjä esimerkiksi tapahtumien järjestämiseksi.

Kesällä 2023 kunnassa järjestettiin ensimmäistä kertaa Parikkalaviikko. Kävijöitä tapahtumissa oli runsaasti ja palaute tapahtumista oli erittäin myönteistä. Vapaa-aikatoimi on osallistunut aktiivisesti torin palveluiden kehittämiseen.

Toiminnalliset muutokset

Kunnassa aloittaa syksyllä 2023 hankerahalla palkattu koulun nuorisotyöntekijä. Lisäksi kesällä 2023 nuorisotoimi vieraili Espanjassa Erasmus-hankkeen myötä. Vastavuoroisesti kunnassa vieraili Espanjasta tullut nuorisoryhmä. Tämä hanke toteutettiin yhdessä Rautjärven kunnan kanssa.

Liikuntatoimessa tavoitteena on hyödyntää ohjauksessa sähköisiä alustoja. Näin voidaan tarjota paremmin liikunnan ohjauspalveluja koko kunnan alueella. Tulevana kesänä on tarkoitus jatkaa Parikkala-viikon järjestämistä yhteistyössä alueen yritysten ja yhdistysten kanssa. Markkinoinnissa ja koordinoinnissa tehdään yhteistyötä Rautjärven kunnan kanssa.

Torin tapahtumien ja palveluiden kehittäminen jatkuu myös tulevina vuosina.

Toiminnan painopistealueet 2024 – 2026

Vapaa-aikapalvelut tavoittelevat koulu yhteistyön kehittämistä vastaamaan lisääntyntä tarvetta perusopetuksessa ja lukiassa. Kansainvälistä toimintaa myös pyritään jatkamaan mahdollisuuksien mukaan.

Painopistealueena liikunta- ja hyvinvointitoimessa on tulevina vuosina palvelun saataavuuden varmistaminen ja harrastajamäärien lisääminen kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tavoitteena on myös liikuntaneuvonnan lisääminen.

Yhteistyötä muiden toimialojen kanssa kehitetään edelleen tulevina vuosina. Kulttuuri-toimi järjestää yhdessä eri järjestöjen, yhteisöjen ja yritysten kanssa kulttuuritapahtumia ja retkiä.

Toiminnan tavoitteet

1. Jokainen lapsi ja nuori osallistuu yhteen kulttuuritapahtumaan.
2. Ikääntyneille järjestetään omia kulttuuritilaisuuksia erityisesti vanhustenviikolla.
3. Työikäisille suunnattua kulttuuritoimintaa kehitetään, ja erityisryhmien ja vähemmistöön kuuluvien tarpeet pyritään huomioimaan toimintaa järjestettäessä.
4. Museotoimintaa kehitetään järjestämällä tapahtumia museoalueella ja parantamalla aukioloaikoja. Museon saavutettavuutta pyritään parantamaan digitoimalla esineistöä sähköiselle alustalle. Tätä varten kulttuuritoimi hakee hankeavustusta vuodelle 2024.
5. Kulttuuritoimi on aktiivisesti mukana Etelä-Karjalan kulttuuritoimien verkostossa ja muissa yhteisissä hankkeissa.

Vapaa sivistystyö -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan.	Työllistämishankkeen käynnistäminen	2024 keväät - 2026 kesä	Hanke käynnissä ja toteutuu. Arviointi hankkeen vaikutuksista.
	Huolehdimme kestävästä taloudesta.	Talousarvion tasapaino	2024	Sopeuttamisohjelma
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan viireänä.	Nuorisotoimi toimii Suomen harrastamisen mallin tukena yhdessä harrastamisen mallin kerhojen järjestämiseksi	2024	Kerhojen lukumäärä Uusi hankerahoitus
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista.	Näytämme arvostamme työntekijöitä ja huolehdimme viihtyvyydestä sekä osaamisen kehittämisestä	2024	Henkilöstökysely Kehityskeskustelujen painopisteet
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Vuorovaikutuksessa kirjastonkäyttäjien kanssa pyrimme kehittämään kirjaston palveluita ja monipuolistamaan niitä. Etsimme uusia ja joustavia ratkaisuja yhdessä asukkaiden, yritysten ja yhdistysten kanssa sekä huolehdimme siitä, että Parikkalassa ovat monipuoliset, laadukkaat ja kestävä kehityksen mukaiset hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen palvelut.	2024	Asiakastyytyväisyyskyselyjen tulokset Lainaus- ja kävijämäärät Henkilöstökysely Henkilökunnan koulutukseen käytetyt tunnit Kansalaisopiston opiskelijamäärä kasvanut 10 % vuodesta 2022
	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Yleinen kulttuuritoimi toimii aktiivisesti perheiden hyvinvoinnin puolesta, lapsiparkkitoiminta jatkaminen, tapahtumien kehittäminen, nuorisotoimen toiminnan tukeminen ja harrastamisen mallin kerhotoiminnan tukeminen.	2024	Kirjaston kirjavinkkaus, Kaikki luokkasteet saavat kirjavinkkauksen Tapahtumien määrä Asiakaskyselyt Kerhotuntien määrä Lapsiparkki, kävijämäärä

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
kulttuuritilaisuudet	11	25	25	25	25
nuorisotilaisuudet	179	170	170	170	170
kävijöitä nuorisotilaisuuksissa	2344	2500	2500	2500	2500
liikuntatilaisuudet	321	400	400	400	400
liikuntakerrat	8770	9000	9000	9000	9000
kansalaisopiston opetustunnit	3 696	3800	4000	4000	4000
kansalaisopiston opiskelijamäärä	706	900	900	900	900
netto €/ opetustunnit	79,3	44,46	64,90	70	75
netto €/ opiskelija	289,73	188,81	288,44	311,10	333,32
kirjaston lainausmäärä/as.	10,6	11	11	11	11

Hankkeet 2024 - 2026

Hankkeen nimi ja sisältö	Hankkeen rahoittajat, hallinnoija ja tavoitteet	Aikataulu	Kokonaisbudjetti €/vuosi	Kunnan osuus € / %
Koulunuorisotyön jatko-hanke (4196)	Aluehallintovirasto, koulu-nuorisotyöntekijän juurruttaminen kouluun	11/2023 - 11/2024	36 000 €	20 %
Päiväleiritointi 2023 - 2024 (4193)	Aluehallintovirasto, päiväleiritointi Parikkalassa 2024 kesällä.	Kesäkuu 2024	5556 €	10 %

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	195 978	103 790	140 500	140 500	140 500
Toimintakulut	-1 058 508	-1 055 048	-1 117 972	-1 098 591	-1 103 425
Toimintakate	-862 530	-951 258	-977 472	-958 091	-962 925

Varhaiskasvatus

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatuspäällikkö

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatus on varhaiskasvatuslain mukaan lapselle kuuluva oikeus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

Varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä, ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Päiväkodin toiminta kalenterivuoden aikana ja aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan.

Tulosalueeseen kuuluvat lakisääteinen lasten kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki.

Päiväkodit

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatuspäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Lapselle on järjestettävä varhaiskasvatusta kokopäiväisesti, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se on muutoin lapsen edun mukaista.

Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä, turvallisia ja asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys.

Nykytilan kuvaus

Varhaiskasvatusta järjestetään kolmessa päiväkodissa; Satakieli, Kuperkeikka ja Lau-lujoutsen. Lau-lujoutsenen päiväkodin 5–6-vuotiaat siirtyivät tilahaasteiden vuoksi väli-aikaisiin tiloihin 1.10.2022. 5-vuotiaat siirtyivät Satakielen päiväkotiin tilajärjestelyjen myötä sekä 6- vuotiaat Pietarintuvan tiloihin. Tila-asioihin haetaan pysyvämpää ratkaisua selvittelyn myötä.

1.8.2022 varhaiskasvatuslakimuutoksen myötä varhaiskasvatuksessa noudatetaan lapsen tuen tasoja (Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki). Viranhaltijapäätökset tehdään tehostetun ja erityisen tuen päätöksistä.

Vuorohoidon säännöllinen tarve on jatkuvaa.
Alle 3 -vuotiaiden osuus on pysynyt noususuhdanteessa.

Toiminnalliset muutokset

Kolmiportainen tuki on jalkautettu päiväkotien arkeen. Uusi varhaiskasvatuspäällikkö aloitti virassaan kesällä 2023.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

Positiivinen pedagogiikka ja liikuntavuosisikellon seuraaminen. Kodin ja varhaiskasvatuksen tiedonvälitykseen sekä lapsen pedagogisten asiakirjojen tallentamiseen ja toiminnan arvioimiseen käytämme Daisy-ohjelmaa.

Esiopetus

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatuspäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Esiopetuksesta säädetään perusopetuslaissa (628/1998). Kunnalla on lakiin perustuva velvollisuus järjestää esiopetusta. Esiopetus on maksutonta. Esiopetus ei velvoita, mutta lapsen huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Laissa säädetään ryhmäkoosta sekä henkilöstömitoituksesta.

Esiopetusta toteutetaan sekä valtakunnallisen että paikallisen esiopetussuunnitelman mukaisesti. Esiopetusta järjestetään lapsille pääsääntöisesti oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna, ja sen tavoitteena on osana varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkumoa vahvistaa lasten oppimisen ja kehityksen edellytyksiä.

Nykytilan kuvaus

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteuttaa kokeilun kaksivuotisesta esiopetuksesta Parikkalan kunnassa satunnaisen valtakunnallisen otannan kautta. Kokeilu kestää elokuun 2021 alusta toukokuun 2024 loppuun. Kokeilua ohjaa kokeilulaki (1046/2020). Opetus-hallitus on laatinut kaksivuotisen esiopetuksen kokeilulle opetussuunnitelman perusteet, josta kunta on laatinut paikallisen opetussuunnitelman sivistyslautakunnan hyväksynnän myötä.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu on osa opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia –kehittämishjelmaa.

Parikkalassa perheet ovat voineet hakemuksen kautta valita, osallistuuko viisivuotias lapsi kokeiluesiopetukseen vai ei. Esiopetus on perheille maksutonta ja sitä toteutetaan Parikkalan keskustan alueella Laulujoutsenen päiväkodissa sekä Saaren koulun yhteydessä.

Esiopetusta toteutetaan yhteistyössä 5-6 vuotiaiden ryhmien kanssa sekä mahdollisuuksien mukaan suunnitellusti alkuopetuksen kanssa.

Laulujoutsenen esioppilaiden (6v.) kouluruokailu tapahtuu ruokailua varten laitetuissa tiloissa liikuntahallin aulassa. (Kirjolan koulun rakentaminen/remontti)

Painopistealueina on esiopetuksessa positiivinen kasvatus sekä liikunta.

Toiminnalliset muutokset

Opetus väistötiloissa on jatkunut lukuvuoden 2023 aikana. Odotettua suuremmat oppilas- ja opiskelijamäärät Kirjolan koulussa ovat aiheuttaneet sen, että väistötiloja on tarvittu myös lukuvuoden 2023 aikana.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä jatketaan ja kehitetään. Kodin ja esiopetuksen tiedonvälitykseen sekä esioppilaan pedagogisten asiakirjojen tallentamiseen ja toiminnan arvioimiseen käytämme Daisy-ohjelmaa. Painopistealueina on esiopetuksessa positiivinen kasvatus sekä liikunta.

Varhaiskasvatus -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan.	Varhaiskasvatuksen vierailut alueen yrityksissä.	2024	Varhaiskasvatuksen tustustumiskäyntien määrä
	Huolehdimme kestävästä taloudesta.	Talousarvion seuranta ja talouden tasapaino.	2024	Sopeuttamisohjelma
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan viireänä.	Liikunnan vuosikellon seuraaminen	2024	Toteutunut
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista.	Tarjoamme henkilöstölle lisäkoulutusmahdollisuuksia ja kehitämme viestintää.	2024	Täydennyskoulutuksen määrä Henkilöstökysely Toteutuneet koulutukset koulutussuunnitelman mukaisesti Toteutuneet palautekeskustelut
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Olemme veto- ja pito-voimainen työnantaja ja vahvistamme positiivista mielikuvaa kunnasta		Onnistuneet rekrytoinnit Lähtövaihtuvuus
	Panos- tamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Kehitämme läsnäoloa ja turvallisuuden tunnetta yhdessä ryhmässä vertaistuen ja täydennyskoulutuksen avulla.	2024	Palautekyselyt Toiminnanarviointi Käytänteet- tiimitoiminta.
		Toimimme aktiivisesti perheiden hyvinvoinnin puolesta	2024	Asiakastyytyväisyyskysely perheille kahdesti vuodessa.

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Hoitopaikat kpl	121	121	121	121	121
Läsnäolopäivät kpl	20 176	20 099	21 000	21 000	21 000
- lapsia hoidossa 31.12.	126	130	130	130	130
- joista tehostettua tai erityistä tukea tarvitsevia lapsia (*)	5	22	7	7	7
Menot € / läsnäolopäivä	104,20	87,24	116,21	120,00	122,00
Käyttöaste / päiväkodit	74,05	85	75 %	75 %	75 %
Lasten kotihoidontuki, lapsia	40	40	40	40	40

(* tehostetun tai erityisen tuen tarve: lastensuojelun tarve, vamma tai pitkäaikainen sairaus, kielellinen kehitys ja kommunikaatio, tarkkaavaisuus, kognitiivinen alue, tunne-elämä tai sosiaalinen kasvu

Hankkeet 2024 - 2026

Hankkeen nimi ja sisältö	Hankkeen rahoittajat, hallinnoija ja tavoitteet	Aikataulu	Kokonaisbudjetti €/vuosi	Kunnan osuus € / %
Erityisavustus varhaiskasvatuksen koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseen 2022 - 2024 (4144)	OKM, Koronapandemian vaikutusten lieventäminen varhaiskasvatuksessa.	26.10.2022 - 31.7.2024	21 053 €	5 %
Valtionavustus kaksivuotiseen esiopetuksen kokeiluun. (4146)	OKM, kaksivuotisen esiopetuksen järjestäminen Parikkalan kunnassa	1.1.2021 - 31.5.2024	70 000 €	

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	163 772	115 200	116 000	116 000	116 000
Toimintakulut	-2 266 539	-1 868 672	-2 346 899	-2 390 410	-2 316 478
Toimintakate	-2 102 768	-1 753 472	-2 230 899	-2 274 410	-2 200 478

Sivistyspalvelut yhteensä

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	570 545	419 574	471 719	471 719	471 719
Toimintakulut	-7 882 161	-7 644 521	-8 798 774	-8 792 850	-8 781 347
Toimintakate	-7 311 616	-7 224 947	-8 327 055	-8 321 131	-8 309 628

ELINVOIMAPALVELUT

Elinvoimalautakunta

Työllistämispalvelut

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Työllistämispalveluiden tulosalue on perustettu työvoimapalvelu-uudistukseen (TE2024) ja kotoutumispalvelujen uudistamiseen (KOTO2024) liittyen. Työmarkkinatuen kuntaosuus sisältyi aiemmin Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden maksuosuuteen, mutta hyvinvointialueisiin siirryttäessä velvollisuuksia ja tehtäviä on siirtynyt kunnille jo vuoden 2023 alusta. Näin ollen työmarkkinatuen kuntaosuudet kirjataan jatkossa elinvoimapalveluiden alle.

Kunta vastaa osittain pitkään työttömänä olleiden työmarkkinatuen kustannuksista. Kunnilla on 50 %:n vastuu yli 300 päivää ja 70 %:n vastuu yli 1 000 päivää työmarkkinatuella olleiden henkilöiden työmarkkinatukikustannuksista. Te-palvelujen järjestämistä vastuu (TE2024-uudistus) siirtyessä kunnille 1.1.2025 rahoitusvastuu tulee laajenemaan. Suunnitelmavuosille 2025–2026 on lisätty Työllisyyspalveluihin TE-palveluiden kustannukset. On myös huomioitava, että kunta ei voi välittömästi omalla toiminnallaan vaikuttaa työmarkkinatuen kuntaosuuteen, vaan yleinen työmarkkinatilanne ja lainsäädännölliset linjaukset vaikuttavat kustannusten kehittymiseen. TYP-toiminta on keskeistä vaikeimmin työllistettävien asiakkaiden ohjaamisessa niiden palveluiden piiriin, joilla työmarkkinatuen kuntaosuuteen pystytään vaikuttamaan työllistämisen ohella.

Tulosalueen kustannuspaikat ovat: työmarkkinatuen kuntaosuus, maahanmuuttopalvelut, TYP (työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu), muut työllistämispalvelut.

Nykytilan kuvaus

Kunnan omat toimet työllisyydenhoidossa ja työllistämispalveluissa ovat varsin pieniä johtuen rajallisista resursseista. Yksi tärkeimmistä toimista on Laptuote-säätiön kanssa tehtävä yhteistyö, jolla pyritään vaikuttamaan työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannuksiin.

Toiminnalliset muutokset

Palkataan työnohjaaja/-suunnittelija kesäkaudelle 2024 ja tehostetaan kunnan omaa toimintaa palkkatukityöllistämisen osalta. Jatketaan retkeilyreittien kunnostamista samalla työllistäen pitkäaikaistyöttömiä. Lisäksi yhteistyö Laptuote-säätiön kanssa jatkuu ja vuonna 2024 säätiön toimintoja Parikkalassa tuetaan myöntämällä avustusta haetun suuruusena eli 81 000 €. Tällä turvataan palveluiden säilyminen nykyisellä tasolla (työpajoja ei lakkauteta).

Toiminnan painopistealueet 2024–2026

Valmistautuminen TE2024-uudistukseen eli te-palvelujen järjestämisvastuun siirtymiseen kunnille 1.1.2025 alkaen.

Työllisyys- ja työllistämispalveluiden järjestäminen kunnassa kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti. Strategisena painopisteenä kestävästä taloudesta huolehtiminen.

Työllistämispalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Seurataan kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajien ja maksettujen etuuksien määrää (Kela).	2024	Kustannukset korkeintaan 280 000 € / vuosi.

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	0	-305 800	-397 216	-280 216	-642 516
Toimintakate	0	-305 800	-397 216	-280 216	-642 516

Elinkeinopalvelut

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Elinkeinopalvelut on erotettu omaksi tulosalueekseen, ja se sisältää elinvoimalautakunnan hallintoon liittyvät toimintakulut. Toiminnan tarkoituksena on elinvoimapalveluiden toiminnan ja palvelutuotannon ohjaaminen lautakuntatasolla.

Nykytilan kuvaus

Elinvoimalautakunnan kokousten järjestäminen ja valmistelu, sisältäen kokouskulut ja elinkeinopalveluiden henkilöstön palkkauskuluja sekä asiantuntijapalveluiden ostoja.

Toiminnalliset muutokset

Elinvoimalautakunta vastaa elinvoimaohjelman päivityksestä ja seuraa sen toteutumista ja toteuttamista. Kuntastrategian päivityksen myötä elinkeino-ohjelma päivitetään nykytilannetta vastaavaksi elinvoimaohjelmaksi, ja siihen liittyen tiedotusta ja yhteistyötä tehostetaan. Varaudutaan uuden elinvoimaohjelman tekemiseen.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

Elinvoimalautakunta työskentelee tehokkaasti ja proaktiivisesti sekä ylläpitää kunnan elinvoimaisuutta tekemällä laajaa yhteistyötä niin kunnan sisällä eri toimialojen ja lautakuntien kanssa kuin ulkoisesti eri sidosryhmien ja toimijoiden kanssa.

Elinkeinopalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Yhteistyö muiden lautakuntien/toimialojen kanssa: järjestetään vähintään 2 yhteistä kokoontumista yhteistyön ja tiedonkulun varmistamiseksi. Uuden elinvoimaohjelman valmistuminen, ohjelmasta tiedottaminen ja ohjelman jalkauttaminen käyttöön: ohjelma valmis 06/2024, tiedotus ja asteittainen käyttöön jalkauttaminen loppuvuoden aikana	2024	Yhteiset kokoontumiset, vähintään kaksi/vuosi Elinvoimaohjelma laadittu

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-27 968	-27 256	-30 728	-30 728	-30 728
Toimintakate	-27 968	-27 256	-30 728	-30 728	-30 728

Elinkeinojen kehittäminen

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Toiminta-ajatus

Elinkeinojen kehittämisen tarkoituksena on edistää alueen elinvoimaa ja eri yritystoimialojen kehitystä sekä edesauttaa monipuolisen, kannattavan yritystoiminnan ja yritysverkostojen syntymistä ja kehittämistä. Elinkeinojen ja elinvoiman kehittämiseen liittyviä palveluita tarjotaan paikallisesti ja yhteistyössä muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa.

Kuntastrategian 2023–2030 vuodelle 2024 valituista strategisista painopisteistä elinvoimalautakunnan alaisuudessa tehtävään elinkeinojen kehittämiseen vaikuttavat kaikki, eritoten Kestävä kasvu ja elinvoima sekä Pidämme Parikkalan vireänä. Monipuolisen yritystoiminnan mahdollistamista vahvistetaan hankkimalla palveluita Imat-

ran seudun kehitysyhtiöstä. Maakunnallista yhteistyötä vahvistetaan ja jatketaan tiiviimpää yhteistyötä lähialueiden oppilaitosten kanssa (esim. BusinessMill). Läpileikkaavana painopistealueena kaikissa toiminnoissa on kestävästä taloudesta huolehtiminen. Pidämme Parikkalan vireänä -painopisteen toimiin lukeutuvat mm. kyläavustukset, etäpiste, mökkiläistoimikunnan toiminta.

Maatalouden viranomaistehtävät

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Maaseutuhallinnon toteuttaa Etelä-Karjalassa kuntien yhteinen Etelä-Karjalan maaseututoimi, jota hallinnoi Lappeenrannan kaupunki. Maaseututoimen vastuualueella huolehditaan peltopinta-alaan ja eläinmäärään perustuvien EU-rahoitteisten ja kansallisten tulotukien hallinnoinnista. Maatilatalouden viranomaistehtävien hoito Parikkalan toimipisteessä mahdollistaa maatilatalouden kehityksen kunnassa.

Nykytilan kuvaus

Parikkalassa on voimallista maataloutta, joka luo kilpailukykyä erikoistumisesta ja toimialan sisäisin järjestelyin. Maaseutuelinkeinojen pääasiallinen luonne on alkutuotanto ja alkutuotantoa tukevien palvelujen tuottaminen. Jonkin verran harjoitetaan myös majoitus- ja ravitsemustoimintaa maaseutuelinkeinon luonteisesti.

Vuonna 2022 maatalousyrittäjien tukihakemuksen jätti Parikkalassa 189 tilaa. Vähennystä edelliseen vuoteen on 8 tilaa. Parikkalan peltopinta-ala on 10468,57 ha ja maataloustukia maksettiin Parikkalaan kokonaisuudessaan 8,9 milj. euroa.

Toiminnalliset muutokset

Manner-Suomen maaseutuohjelma 2015–2019 päättyi vuonna 2022. Uusi rahoituskausi ja maaseutuohjelma CAP27 alkoi tammikuussa 2023. Alkanut rahoituskausi kestää vähintään vuoteen 2027 asti. Viljelijöille ja hallinnolle tämä on tarkoittanut uusia ehtoja ja toimenpiteitä.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

Yhteistyö maaseudun kehittäjäorganisaatioiden kanssa, maatalouden viranomaispalveluiden turvaaminen Parikkalassa.

Elinkeinojen kehittäminen

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Toiminnan tarkoituksena on kunnan elinvoiman sekä veto- ja pitovoiman parantaminen. Tavoitteena on edistää kokonaisvaltaisesti eri yritystoimialojen kehitystä ja edesauttaa monipuolisen ja kannattavan yritystoiminnan sekä yritysten verkostojen syntyä ja kehittämistä. Elinvoimapalveluiden palveluita tarjotaan paikallisesti ja yhteistyössä muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa.

Toimialan tehtävinä ja tavoitteina ovat:

- olemassa olevien työpaikkojen turvaaminen sekä uusien elinkeinoalojen, yritysten ja työpaikkojen luominen
- olemassa olevien ja uusien palvelujen, tuotteiden ja verkostojen kehittäminen
- osaamisen, laadun ja kilpailukyvyn parantaminen kaikilla sektoreilla
- kylätoiminnan kehittäminen, verkostojen luominen eri toimijoiden välille, yhteistyön tiivistäminen
- matkailun edistäminen
- maaseutuelinkeinojen kehittäminen (avustukset)
- kehittämisprojektien hallinnointi

Nykytilan kuvaus

Elinvoimapalveluita uudistettiin vuoden 2023 aikana ja perustettiin uusi elinvoimapäällikön virka. Samalla tarkennettiin toimenkuvaa, tehtäviä ja tavoitteita. Elinkeinojen kehittäminen pitää sisällään etätyöpisteen, joukko- ja asiointiliikenteen, elinkeinojen kehittämisen, matkailun edistämisen, maaseutuelinkeinojen kehittämisen ja kehittämisprojektit.

Kunnan elinkeinojen kehittämistä ohjaava Parikkalan kunnan elinkeino-ohjelma päivitettiin vuonna 2022. Elinkeino-ohjelmaa seurataan säännöllisesti elinvoimalautakunnassa. Parikkalan kunnan kuntastrategian ja elinkeino-ohjelman avulla edistetään alueen elinvoimaa ja yritysten toimintaedellytyksiä, ja molemmat otetaan huomioon elinkeinojen kehittämisessä. Elinkeino-ohjelman yhtenä toimenpiteenä perustettiin etätyöpiste vuoden 2023 aikana, ja jatkossa tiloja on markkinoitava tehokkaammin, jotta niille saadaan enemmän käyttöä.

Parikkalan kunta on Parikkalan Ravi- ja Markkinakenttä Oy:n enemmistöosakas. Ravi- ja Markkinakentän toiminnan kehittämiseen ja talouden tasapainottamiseen liittyviä toimenpiteitä jatketaan edelleen. Parikkalan kunta on Imatran Seudun Kehitys-yhtiö Oy:n osakas 10 000 € osakepääomalla.

Toiminnalliset muutokset

Kuntastrategian päivitys tapahtuu vuoden 2023 aikana. Kuntastrategiaan pohjautuen luodaan vuonna 2024 uusi elinvoimaohjelma, jonka avulla strategian tavoitteita vietään eteenpäin konkreettisesti ja käytännönläheisesti.

Tiivistetään maakunnallista yhteistyötä ja ostetaan palveluita Imatran Seudun Kehitys-yhtiö Oy:ltä.

Avustuksia jaetaan seuraavasti: kyläavustukset 10 000 €, maatalouden kehittämisavustukset 7 500 € ja eläinlääkäripalkkioiden korvaaminen Parikkalan hyötyeläinten haltijoille 7 500 €. Otetaan käyttöön osallistuva budjetointi, johon varataan 10 000 €. Varataan edelleen 10 kpl nuorten kesätyöseteleitä (arvo 350 € per seteli) vuodelle 2024. Lisäksi säilytetään varaus Saimaan Ammattiopisto Sampostasta valmistuvalle parikkalalaiselle nuorelle (Duuniseteli, arvo 1 500 €).

Asiointi- ja joukkoliikenne siirtyy tekniseltä toimialalta elinvoimapalveluihin. Joukkoliikenteen ja asiointiliikenteen tilanne selvitetään ja tulevia toimintoja kehitetään. Aiempiin tilinpäätöksiin perustuen tarvittava varaus on noin 60 000 €.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

Yrittäjyys nähdään vahvuutena ja siihen kannustetaan turvaamalla jo olemassa olevan yritystoiminnan toimintaedellytyksiä sekä kehittämis- ja laajentumismahdollisuuksia. Houkutellaan alueelle uutta yrittäjyyttä ja yrityksiä mm. tehostamalla kunnan markkinointia. Eri toimijoiden välistä yhteistyötä pyritään jatkamaan ja tiivistämään.

Maatalouden kehittämisavustuksia keskeisiin maatalouden kohteisiin jaetaan edelleen, ja avustustenjakoperusteita kohdennetaan uudentyypisiin kehittämistoimenpiteisiin. Kylien elinvoimaisuuden ylläpitämiseen ja kylien kehittämiseen tarkoitettua kyläavustuksia käsitellään elinvoimalautakunnassa. Mökkiläistoimikunnan toimintaa tehostetaan ja luodaan uusia yhteistyöverkostoja sekä korostetaan yhteisöllisyyden merkitystä kaikessa toiminnassa. Uutena toimenpiteenä otetaan käyttöön osallistuva budjetointi.

Matkailun edistämiseen panostetaan hanketoiminnan avulla, erityispaino luontomatkailun kehittämisessä.

Kehittämisprojektit

Tilivelvollinen: Elinvoimapäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kehittämistoiminnan lähtökohtana ovat alueen luontaiset vahvuudet ja vetovoimatekijät sekä yritysten ja kuntalaisten tarpeet. Kehittämistoimintaa toteutetaan kunnan, seutukunnan tai -kuntien alueella toimialakohtaisilla tai kansainvälisillä verkostohankkeilla.

Nykytilan kuvaus

Kunnan elinvoimapalveluiden hallinnoimia hankkeita on tällä hetkellä käynnissä vain yksi, Simpelejärven kunnostushanke 2022–2024, jossa on myös palkattuna osa-aikainen projektiasiantuntija. Aiempina vuosina Parikkalan kunta on toiminut hallinnoijana yritysryhmähankkeissa ja osallistunut lisäksi useisiin muihin hankkeisiin, jotka ovat palvelleet mm. palvelu- ja matkailualan yrittäjiä. On huomioitava, että oman hankkehallinnon lisäksi kunta tekee yhteistyötä useiden eri toimijoiden kesken useissa eri hankkeissa. Tarkempi kuvaus alla olevalla hankekartalla.

Hankerahoitusmahdollisuuksien tehokkaampi hyödyntäminen toisi laajemmat toiminta- ja vaikutusmahdollisuudet kunnan veto- ja pitovoimaisuuden parantamiseksi. On huomioitava, että hankkeissa kuitenkin tarvitaan aina myös kunnan omarahoitusosuutta.

Toiminnalliset muutokset

Elinvoimapalveluiden resurssit ovat rajalliset, joten hanketoimintaa ei voida kehittää täysipainoisesti. Hankkeiden valmistelu on vaativaa ja vie paljon työaikaa. Simpelejärven kunnostushanke 2022–2024 jatkuu vuoden 2024 loppuun saakka ja vaatii oman työpanoksensa. Seuraavien hankeaihioiden suunnittelua jatketaan ja etsitään mahdollisia rahoituskanavia:

- Saaren lintuvesien lintutornit, esiselvityshanke
- Luonto- ja vesimatkailun kehittäminen Karjalan Pyhäjärvellä
- Muraalit asematunneliin ja kyläkeskuksiin

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

Hankerahoituksen tehokkaampi hyödyntäminen. Yritysyhteistyön tiivistäminen ja uusien yritysryhmähankkeiden käynnistyminen.

Elinkeinojen kehittäminen -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollis- tamme mo- nipuolisen yritystoi- minnan	Kehyn palveluiden käyt- töönottoon liittyen seura- taan, kuinka yritysten kehittämistarpeisiin pys- tytään vastaamaan	2024	Tavoitteena valta- kunnallisessa yrittä- jien kyselyssä arvo- sana vähintään 7 (asteikolla 4–10)
		Elinvoimalautakunta val- mistelee yritysvaikutus- ten arvioinnin prosessin ja käyttöön-oton siten, että kunnan-valtuusto hyväksyy arvioinnin käyttöönoton 31.3.2024 mennessä. Oppilaitosyhteistyö: Bu- siness Mill yhteistyötä tiivistetään, seurataan palvelua saavien yritys- ten määrää.	2024	Yritysvaikutusten arviointi laadittu ja käytössä Yritysten määrä Aloittaneet yritykset Yritysten liikevaihi- don kehitys Business Mill-toi- mintaan osallistu- neiden määrä
	Huoleh- dimme kes- tävästä ta- loudesta	Hankerahoituksen te- hokkaampi hyödyntämi- nen, tavoitteena vähin- tään yhden uuden hank- keen käynnistyminen.	2024	Vähintään yksi uusi hanke
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan vireänä	Elinvoimalautakunta val- mistelee elinvoima- lupauksen yhdessä pai- kallisten yrittäjähdistys- ten ja MTK:n kanssa si- ten, että lupaus on kun- nanvaltuustossa hyväk- syttävänä 31.3.2024 mennessä.	2024	
		Etäpiste on valmis va- rustukseltaan, tavoit- teena on käyttöasteen nostaminen.	2024	Käyttöaste Varaukset
		Elinvoimalautakunnan myöntämät kyläavustuk- set jaetaan talousarvion mukaisesti ja otetaan uutena toimenpiteenä käyttöön osallistuva budjetointi.		Avustusten määrä Osallistuvan budje- toinnin toteutumi- nen

Hankkeet 2024 - 2026

Hankkeen nimi ja sisältö	Hankkeen rahoittajat, hallinnoija ja tavoitteet	Aika- taulu	Kokonais- budjetti €/vuosi	Kunnan osuus € / %
Uudet projektit	varaus uusiin hankkeisiin, esim. mahdollinen jatko omistajanvaihdospalveluille, vihreään siirtymään liittyvät hankkeet	2024	100 000 €	20 000 €
Simpelejärven kunnostushanke 2022–2024	<u>Rahoitus:</u> Kaakkois-Suomen ELY-keskus 50 %, Parikkalan kunta, Rautjärven kunta, yksityinen rahoitus <u>Hallinnointi:</u> Parikkalan kunta <u>Tavoitteet:</u> Simpelejärven ekologisen tilan parantaminen (toimenpiteet: hoitokalastus ja valuma-aluetyöt)	2022– 2024	Koko hankkeen budjetti 595 000 €	30 000 €/vuosi
LEADER 2023-2027, Hyvää yrittämisen ja elämisen ilmastoa 2023–2027	<u>Julkinen rahoitus:</u> 65 % EU+valtio+kunnat, lisäksi yksityinen rahoitus ja talkootyö <u>Hallinnointi:</u> Leader Kärki ry <u>Tavoitteet:</u> ihmiset, ympäristö, yhteisöt, yritykset, aluekehittäminen	2023– 2027	julkinen rahoitus yhteensä 3 514 667 €, josta kuntien osuus 20 % eli 702 933 € (ohjelmakausi 2023–2027)	19 957 €/vuosi (4,50 euroa / asukas / vuosi)
Business Mill -hautomon rahoitus, Lab-ammattikorkeakoulu Oy	Yrityshautomo, joka tarjoaa kasvuhaluille yrityksille asiantuntijapalveluita, tukea ja neuvoja.	2024- 2025		3 071 €/vuosi
Vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon kehittäminen, Etelä-Karjalan liitto	Hankkeen tavoitteena on edistää henkilö- ja tavaraliikenteen siirtymistä vaihtoehtoiisiin käyttövoimiin yhteensovittamalla maankäytöllisiä haasteita sekä sujuvoittamalla lupakäytäntöjä ja kaavoitusta uusien yksityisten, puolijulkisten ja julkisten lataus- ja jakeluasemien rakentamiseksi.	2022- 2024		2 715 €
Ilmastosuunnitelma, Etelä-Karjalan liitto	Etelä-Karjalan liitto laatii ajalla 1.8.2023 – 30.6.2025 ilmastolain edellyttämät ilmastosuunnitelmat Ruokolahdelle, Rautjärvelle, Taipalsaarelle, Lemille, Luumäelle ja Parikkalaan. Suunnittelua varten kunnille on myönnetty valtionapua max. 45 000 euroa/kunta. Tuki kattaa 100 % kuluista (ei omavastuuosuutta) ja maksetaan toteutuneiden kustannusten perusteella. Ruokolahti on toiminut avustuksen hakijana kaikkien kuntien puolesta. Suunnittelutyö hankitaan liitolta sidosryhmähankintana. Jokaiselle kunnalle on varattu 12 000 euroa suunnittelutyöstä syntyviin kustannuksiin (matkakulut, palkat, kokouspalkkiot, jne.)	2023- 2025		0

Vaikuttavampaa yhteistyötä rajakaupungeissa ja -kunnissa (Kuusamo, Suomussalmi, Kuhmo, Lieksa, Ilomantsi, Tohmajärvi, Kitee, Salla ja Savukoski + Parikkala)	<u>Hallinnointi:</u> Kuhmon kunta <u>Tavoitteet:</u> Verkostoyhteistyö lisää kehittämishankkeiden vaikuttavuutta ja mahdollistaa aiempaa paremmin rajaseutujen yhteisten kehittämisteemojen esiintuomisen ja hankerahoituksen hakemisen yhteisten kehittämistarpeiden ratkaisemiseksi. Itäisen Suomen elinvoimaa vahvistavia toimenpiteitä: aluekehittämisen tukeminen, omavaraisuus ja fossiilienergiasta luopuminen, osaaminen, osaava työvoima ja työvoiman saatavuus, saavutettavuus sekä matkailu.	2023-2025	Koko hankkeen budjetti 318 000 €, josta valtion osuus 254 903 euroa ja kuntien osuus 63 726 €.	4 000 €
Lintutornit, esiselvityshanke	Esiselvitys Saaren alueen lintuvesien lintutorneista, kuvauspiiloista ja muista lintu- ja luontomatkailua tukevista rakenteista, varsinaisen investointihankkeen suunnittelu. Hallinnoijana Parikkalan kunta.	2024	100 000 €	20 000 €
Luonto- ja vesimatkailukohteet Karjalan Pyhäjärvelle, esiselvityshanke	Uukuniemen kalasataman uudistaminen, rakennetaan rantautumispaikkoja, tauko- ja tulistelupaikkoja veneilijöille, melojille ja retkeilijöille sekä rannalla että järvillä. Kartat ja markkinointimateriaalit kuntoon. Luontomatkailuyrittäjäverkoston luominen. Hallinnoija: Parikkalan kunta.	2024-2025		20 000 €
Muraalilta muraalille	Asematunnelin kunnostus muraalien avulla, lisäksi murallit Saarelle ja Uukuniemelle, joka kylässä valitaan kohde, joka maalataan kylän historiasta/tarinasta kertovalla maalauksella. Tavoitteena kuntaimagon ja kuntamarkkinoinnin vahvistaminen. Hallinnoija Parikkalan kunta.	2024-2025		10 000 €

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	47 131	220 300	213 000	81 000	1 000
Toimintakulut	-458 238	-667 256	-770 477	-552 977	-504 718
Toimintakate	-411 108	-446 956	-557 477	-471 977	-503 718

Elinvoimapaalvelut yhteensä

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	47 131	220 300	213 000	81 000	1 000
Toimintakulut	-486 206	-1 000 312	-1 198 421	-863 921	-1 177 962
Toimintakate	-439 075	-780 012	-985 421	-782 921	-1 176 962

TEKNISET PALVELUT

Tekninen lautakunta

Tekniset palvelut

Tilivelvöllinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Hallintosäännön mukaan tekniset palvelut vastaa maankäytön, kuntatekniikan, kiinteistöjen ja yleisien alueiden, ruoka- ja puhtauspalveluiden sekä rakennusvalvonnan yleisestä järjestämisestä ja kehittämisestä.

Nykytilan kuvaus

Tekninen lautakunta vastaa toimialan johtamisesta ja kehittämisestä. Tekninen johtaja vastaa toimialansa toiminnan järjestämisestä. Palvelut on nykyisellään järjestetty kunnan omana toimintana. Suunnittelussa, suurien kohteiden valvonnassa ja kaavoituksen toteutuksessa on käytetty pääasiassa konsulttipalveluita.

Toiminnalliset muutokset

- Toiminnallisina muutoksina ovat teknisen toimialan viranhaltijoiden nimike- ja tehtävämuutokset.
- Tekninen toimiala toteuttaa oman toimialan osalta uuden vuonna 2023 vahvistetun kuntastrategian täytäntöönpanoa.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

- Tekninen toimiala jatkaa palveluidensa kehittämistä sujuvoittamalla palveluprosesseja sekä kehittämällä sähköisiä palveluitaan asiakkaiden tarpeisiin.
- Parikkalan vireänä pitäminen edistämällä palvelujen tuottamista yhteistyössä yritysten, kolmannen sektorin sekä eri yhteisöjen kanssa.

Tekniset palvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Vaihtoehtoisten sijaintien tarkastelu uusille yrityksille ja uusiutuvalle energialle	2024	Sijainnit kartoitettu.
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Hankinnat toteutetaan hankintalain mukaisesti.	2024	Toteutettu, ei valituk- sia
Yhdessä tekemistä	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Yhtiöittämisselvi-tyksen valmistelu yhteistyössä henkilöstön kanssa	2024	Selvitys laadittu

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Yhdessä tekemistä	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Kehitetään kannustavaa johtamista ja tehdään yhdessä enemmän	2024	Henkilöstöllä mahdollisuus kehittää itseään työtehtävissä
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Tasapainoisemat tehtäväkuvat ja palvelutuotannon sujuvoittaminen	2024	Nimike- ja tehtävämuutokset
		Toimialan palvelut tukevat kuntaa ja elinvoimapaalveluita työllistämiseen liittyvissä haasteissa tarjoamalla palkkatukihenkilöille työkohteita ja ammatinhallintaa	2024	Työllistettävien määrä pyritään pitämään n. 6-7 henkilössä

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-53 173	-62 611	-182 203	-182 203	-112 041
Toimintakate	-53 173	-62 611	-182 203	-182 203	-112 041

Rakennuttaminen ja kaavoitus

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Toiminnan tarkoituksena on turvata kuntalaisille terveellinen, toimiva ja viihtyisä elinympäristö kaavoittamalla, rakennuttamalla ja ylläpitämällä taloudellisesti laadukkaita kiinteistöjä ja yhdyskuntapalveluja.

Kaavoituksella ylläpidetään monipuolista tonttitarjontaa yritystoiminnan ja asumisen tarpeisiin. Maankäytössä otetaan huomioon palvelujen käyttömahdollisuudet. Maa-seutukyliä elinvoimaisena säilymistä tuetaan. Asukkaille ja yrityksille tarjotaan tontti-vaihtoehtoja, jotka tekevät sijoittumisen ja rakentamisen houkuttelevaksi kunnan alueelle.

Rakennuttamisen osalta keskeinen tavoite on kiinteistöjen käyttäjille terveelliset ja toimivat rakennukset ja infraympäristö.

Kaavoitus

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Maankäytön suunnittelulla pyritään hyvän ja käyttäjien tarpeita palvelevan, terveellisen, turvallisen ja viihtyisän sekä sosiaalisesti toimivan ja esteettisesti tasapainoisen elinympäristön aikaansaamiseksi, kestävän kehityksen periaatteilla.

Nykytilan kuvaus

Kaavoituksen vastuuhenkilönä ja koordinoijana toimii tekninen johtaja yhteistyössä kunnanjohtajan, elinvoimapäällikön ja teknisen lautakunnan kanssa. Varsinainen kaavoitustyö tehdään kokonaisuudessaan ostopalveluna ulkopuolisten kaavoitusasiantuntijoiden voimin. Kaavoituksessa tehdään kiinteää yhteistyötä sekä eri viranomais- tahojen että luottamushenkilöiden kesken.

Kaavoituksen vastuualueella on kunnan yleisen osoitejärjestelmän ylläpito. Käytännön ylläpito ja täydennykset on rakennusvalvonnan vastuulla. Järjestelmä on laajentumassa saariin, lisäksi osoitteistossa on ilmennyt päivitystarpeita. Osoitteiston päivittäminen käynnissä.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

- Koirniemen alueen kehittäminen ilman rajanylityspaikan kansainvälistämistä.
- Rakennusjärjestyksen uudistaminen uusiutuvan rakentamislain lähtökohdista.
- Valmisteilla olevan maakuntakaavan valmisteluun vaikuttaminen.

Kaavoitusohjelma 2024 - 2026

Alueen nimi	Sisältö / perustelu	Toimenpiteet	Kaava valmis	Nykyvaihe
Koirniemen alue	Tilaa vievän kaupan ja teollisuustoimintojen alueiden kehittäminen	Asemakaavan laatiminen vaiheittain	2025	Yleiskaava 2016
Pienten vesistöjen ranta-yleiskaava	Yhdistetään vesistöjen yleis- ja ranta-asemakaavoja mahdollisuuksien mukaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Kaavoitus mahdollistaa vakituisen asumisen ranta-alueilla.	Yleiskaavan päivittäminen vaiheittain	2026	Yleiskaava 2016

Ympäristöpalvelut

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Ympäristönsuojelun, ympäristöterveyden ja eläinlääkinnän palveluiden järjestäminen kuntalaisille.

Nykytilan kuvaus

Ympäristönsuojelu ja ympäristöterveysvalvonta hoidetaan isäntäkuntamallilla Imatran ympäristöyksikön tekemien valvonta- ja toimintasuunnitelmien mukaan. Imatran seudun ympäristölautakunta hoitaa ympäristöasiat seutukunnallisena. Tulosalue sisältää myös kaatopaikan veloitettarkkailun kustannukset ja jätehuollon kuljetustuen.

Toiminnalliset muutokset

Saarenkylän vanhan 1959-1989 käytössä olleen kaatopaikan tarkkailusuunnitelman tekeminen ja veloitettarkkailun aloittaminen.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

- Yhteistyö Imatran seudun ympäristötoimen kanssa

Rakennuttaminen ja kaavoitus -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Vaihtoehtoisten sijaintien tarkastelu uusille yrityksille ja uusiutuvalle energialle	2024	Sijainnit kartoitettu
		Joustavalla kaavoituksella luodaan kestävä kasvua ja elinvoimaa.	2024-2026	Uudet yritykset ja uusiutuvien energiamuotojen tuotanto
		Aktiivinen tonttimarkkinointi	2024	Uudet yritykset ja asukkaat
		Maankäytön suunnittelun toteutus	2024	Kaavoitusohjelma
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Huolehdimme talouden tasapainosta	2024	Hankinnat toteutetaan hankintalain mukaisesti.
		Investointiohjelman toteuttaminen	2024	Investointiohjelman mukaisesti
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan viireänä	Palvelut pidetään paikkakunnalla monipuolisina ja asuinympäristö terveellisenä ja turvallisena	2024-2026	Kunnan kiinteistöjen osalta käynnistetään uudelleen sisäilmatyöryhmän työskentely.

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	33 733	10 000	0	0	0
Toimintakulut	-1 087 393	-1 080 116	-495 451	-471 851	-462 274
Toimintakate	-1 053 659	-1 070 116	-495 451	-471 851	-462 274

Kiinteistöt

Tilivelvollinen: Rakentamispäällikkö / Kunnan rakennusmestari

Toiminta-ajatus

Kiinteistöpalvelut huolehtivat kiinteistöjen hoidosta ja kunnossapidosta ottaen huomioon kiinteistöjen elinkaaren tekniset, taloudelliset ja toimintojen asettamat vaatimukset.

Tarpeettomista ja tehottomalla käytöllä olevista kiinteistöistä luovutaan. Vajaakäytöllä olevista kiinteistöistä ja osakehuoneistoista luopumista selvitetään aktiivisesti.

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kiinteistöjen elinkaaren mukainen kustannustehokas ylläpito ja tehokas tilojen hyödyntäminen sekä kiinteistöpalvelujen järjestäminen.

Kunta ylläpitää ja kehittää puistojen yleisiä alueita luoden viihtyisyyttä ja turvalliset olosuhteet. Yleisten alueiden ja puistojen kunto on merkittävä osa kunnan yleisilmettä.

Liikunta- ja leikkipaikkojen hoidolla, kunnossapidolla sekä näiden kehittämisellä luodaan turvalliset ja asianmukaiset edellytykset liikunta- ja vapaa-ajan toiminnoille koko kunnan alueen kattavasti.

Nykytilan kuvaus

Kiinteistöjen hoito- ja pienkorjauspalvelut kiinteistöissä tuotetaan itse. Saneeraus- ja rakennustöitä teetetään myös ostopalveluna vuosisopimukseen tai hankekohtaisiin urakkakilpailutuksiin perustuen.

Asuinkiinteistöjen hoidon ja ylläpidon aktiivisen kehittämisen avulla järjestetään viihtyisät ja turvalliset asuinolosuhteet kiinteistöjen vuokralaisille. Investoinneilla kehitetään kiinteistökantaa vastaamaan nykypäivän vaatimuksia.

Vuokra-asuntojen käyttöastetta tehostetaan esim. luopumalla vajaakäytöllä olevista kiinteistöistä.

Kiinteistönhoidon ja tulevien korjausten suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon energiatehokkaat, terveellisen sisäilmaston takaavat ratkaisut. Kiinteistömasan kiinteistökohtaisen elinkaaren vaiheet ja tilojen käyttäjien tarpeet otetaan huomioon.

Kiinteistöjen kunnossapitoa sekä kiinteistöjen valvontaa kehitetään lisäämällä kiinteistöautomaatiota ja tehostamalla järjestelmien käyttöä. Henkilöstön osaamista parannetaan koulutuksen avulla. Puistojen ja muiden yleisten alueiden hoito tehdään pääosin kausityönä.

Liikuntapaikkojen hoito keskittyy kunnan keskeisimpien liikuntapaikkojen ylläpitoon ja kehittämiseen. Kylien hiihtolatuverkoston vapaaehtoista kunnossapitotyötä tuetaan kulukorvauksin ja ostosopimuksin.

Retkeilyreittiverkoston ylläpito- ja hoitovastuiden ajantasaisuus tarkistetaan. Uusia hoitosopimuksia tehdään tarpeen ja resurssien mukaan.

Toiminnalliset muutokset

Energianhintojen nousu on olennainen muutos toiminnassa.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

- Kunnan kiinteistö- ja asuntomassan korjausvelan pienentäminen korjauksin ja perusparannuksin.
- Luomme edellytyksiä asukkaiden sijoittumiselle ja houkuttelemme uusia asukkaita sekä huolehdimme hyvistä palveluista
- Kunnan leikkipaikkojen kunnostukset kunnan saamalla perintörahalla.

Kiinteistöt -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Vanhimpien asunto- ja kiinteistöyksiköiden korvaaminen uudisrakentamisella	2024	Selvitys laadittu yhteistyössä yritysten kanssa
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Kiinteistökannan tarpeettomista kiinteistöistä luopuminen ja heikkokuntoisten purku	2024	Kiinteistökartoitus valmis
		Kiinteistöjen korjaukset suunnitelman mukaan	2024	Saneeraussuunnitelman laadinta
		Vuokra-asuntojen käyttöaste vähintään 90 %	2024	Raportointi 30.4., 31.8. ja 31.12.
		Kiinteistöjen energiatehokkuuden suunnittelu	2024	Suunnitelma laadittu
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Panostamme henkilöstön osaamiseen	2024	Koulutussuunnitelma
		Esimiestoimintaan panostaminen	2024	Työpaikkakokoukset
	Panostamme lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvointiin	Kunnan leikkipaikkojen kunnostukset kunnan saamalla perintörahalla.	2024	Kartoitus ja toteutus
		Retkeilyreitiverkoston ylläpito- ja hoitovastuiden ajantasaistaminen	2024-2026	Uusia hoitosopimuksia tehdään tarpeen ja resursien mukaan

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
huoneistoala m ²	43 579	47 559	47 559	47 559	47 559
menot €/huoneisto-m ²	68,25	72,76	72,60	72,60	72,60
tulot €/huoneisto-m ²	78,62	80,12	87,67	87,67	87,67

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	3 426 034	3 810 499	4 169 698	4 169 698	4 164 698
Toimintakulut	-2 974 195	-3 460 580	-3 302 892	-3 297 977	-2 726 556
Toimintakate	-451 839	349 919	866 806	871 721	1 438 142

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Ruokapalvelut tuottavat ateriat kunnan omiin toimipisteisiin.

Ruokapalvelu pitää ruokapalveluiden tason sekä ruuan laadun hyvänä ja ravitsemussuosituksen mukaisena, toimittaa maukasta ruokaa erilaisille asiakasryhmille.

Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan kiinteistöjen ylläpito- ja perussiivouksesta. Siivous vaikuttaa kiinteistöjen viihtyvyyteen ja sisäilman laatuun sekä pintamateriaalien elinkaareen.

Nykytilan kuvaus

Parikkalan ruokapalvelun keskuskeittiö toimii hyvinvointikeskuksen alakerrassa. Siivoojat työskentelevät kunnan kiinteistöissä. Yhdistelmätyöntekijät työskentelevät päiväkodeissa ja kouluilla.

Tulosyksikön tehtävänä on tuottaa asiakaslähtöisesti laadukkaita, ravitsemuksellisesti suositusten mukaisia ja täysipainoisia aterioita sekä vastata tarkoituksen mukaisesta siivouksesta ja ylläpitää sopimusten mukaista puhtaustasoa kunnan kiinteistöissä. Ruoka- ja puhtauspalveluja järjestetään taloudellisesti, tehokkaasti, oikea-aikaisesti ja joustavasti.

Lounasannoksia valmistetaan päivittäin n. 500 kpl.

Toiminnalliset muutokset

- Siirtyminen hyvinvointiaseman keittiöstä Kirjolan koulun keittiöön.

Toiminnan painopistealueet 2024

- Kehittämällä ruoka- ja puhtauspalvelujen palveluita, tuotamme hyvinvointia kunnan lapsille sekä nuorille varhaiskasvatuksesta aina lukiokäisiin saakka. Olemme tukemassa omalta osaltamme koko perheiden hyvinvointia.

Ruoka- ja puhtauspalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Ruokahävikin vähentäminen	2024	vaakaus
		Puhtauspalvelun tiimityön edistäminen	2024	työpaikkakokoukset
		Siivous toteutetaan mitoituksen mukaan	2024	laatumittaristo
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Tiimityön lisääminen	2024	työpaikkakokoukset
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Ruuan laadun kehittäminen ja laadun varmistus omavalvontaraportein	2024	Sisäinen palautejärjestelmä ja käyttöönotto toiminnan kehittämisessä
		Vastuulliset raaka-ainevalinnat ja ruokalistalistan monipuolistaminen	2024	Reseptiikan kehittäminen ja kylmävalmistusreseptiikan hyödyntäminen kevään 2024 aikana.

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
annosten määrä		155 288	155 288	155 288	155 288
suoritteiden määrä		129 122	129 122	129 122	129 122

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	1 118 231	569 533	620 266	620 266	620 266
Toimintakulut	-1 139 960	-571 371	-665 053	-665 053	-578 645
Toimintakate	-21 729	-1 838	-44 787	-44 787	41 621

Kuntatekniikka

Tilivelvollinen: Kuntatekniikan päällikkö /Kunnan rakennusmestari

Toiminta-ajatus

Turvataan puhtaan veden saatavuus ja jakelu sekä jäteveden puhdistuspalveluiden toimivuus kustannustehokkaasti.

Yhdyskuntatekniset taksat perustuvat omakustannus- ja aiheuttamisperiaatteeseen. Tavoitteena on kilpailukykyinen hinta.

Kadut ja tiet

Tilivelvollinen: Kuntatekniikan päällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kaavateiden ja -katujen ylläpidon järjestäminen.

Nykytilan kuvaus

Liikenneväylien ylläpito ja huolto teetetään ostopalveluna.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2024–2026

- Katuvalaistuksen elohopeapohjaisten katulamppujen korvaaminen led-valoilla on pääosin tehty. Valaistuilla laduilla olevia lamppeja on vielä vaihtamatta, mutta niissä mittakaava on pienempi.
- Katuja ja teitä ylläpidetään hoitoluokituksen mukaisesti. Mahdolliset peruseronukset toteutetaan kunnan investointiohjelman mukaisesti.
- Kuntastrategian mukaisesti kehitetään hankintatapoja, joilla edistetään palvelutarpeiden parempaa ja tehokkaampaa yhteistyöhenkistä käyttöä.
- Myös esihenkilötoiminnassa korostetaan yhteistyötä ja yhdessä tekemistä

Kuntatekniikka -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Loppujen katuvalojen vaihto investointisuunnitelman mukaisesti	2024	Vuosittainen vaihtomäärä 30
		Edistetään palvelutarpeiden parempaa ja tehokkaampaa yhteistyöhenkistä käyttöä	2024	Hankintatapojen kehittäminen
	Huolehdimme henkilöstön viihtyvyydestä ja hyvinvoinnista	Esimiestoiminnassa korostetaan yhteistyötä ja yhdessä tekemistä	2024	Työpaikkakokoukset
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Turvalliset katu- ja jalankulkutiet	2024	Tavoitetaso 0 tapaturmaa
		Talvihoidon tason ylläpito	2024	Auraus- ja hiekoituspäiväkirjan käyttöönotto, reklamaatioiden vähentäminen 50 %

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	1 076 474	1 028 180	1 035 810	1 035 810	1 035 810
Toimintakulut	-888 294	-896 246	-910 757	-910 757	-768 055
Toimintakate	188 181	131 934	125 053	125 053	267 755

Tekniset palvelut yhteensä

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	5 654 472	5 418 212	5 825 774	5 825 774	5 820 774
Toimintakulut	-6 143 014	-6 070 923	-5 556 356	-5 527 841	-4 647 571
Toimintakate	-488 542	-652 711	269 418	297 933	1 173 203

Rakennuslautakunta

Rakennusvalvonta

Tilivelvollinen: Rakennustarkastaja

Toiminta-ajatus

Rakennuslautakunta vastaa Parikkalan kunnassa rakennusvalvonnan viranomaistehävistä.

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Rakennuslautakunnan toiminnan tarkoituksena on:

1. rakentamisen ohjaaminen, neuvonta ja valvonta,
2. rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapidon ja viihtyvyyden valvonta,
3. kaavoituksen toteutumisen valvonta sekä
4. lupapäätökset.

Nykytilan kuvaus

Rakennusvalvonnan viranomaisena toimii rakennustarkastaja, joka rakennuslautakunnan ohella valvoo kaavoituksen ja rakennussäädösten toteuttamista. Rakennustarkastaja vastaa myös rakentamisen viranomaisneuvonnasta sekä huolehtii rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä osaltaan valvoo rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä on säädetty.

Tehtävien hoitaminen yhteisviranhaltijan toimesta Rautjärven kunnan kanssa päättyi keväällä 2022. Tehtäviä on sen jälkeen hoidettu osa-aikaisen määräaikaisen viranhaltijan toimesta. Tehtävän on 15.5.2023 aloittanut uusi viranhaltija.

Toiminnan painopistealueet 2024 – 2026

Rakentamislaki voimaan 1.1.2025

Eduskunta hyväksyi 1.3.2023 rakentamislain ja siihen liittyvän maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen. Maankäyttö- ja rakennuslaki on tästä lähtien alueidenkäyttölaki.

Laki tulee voimaan vuonna 2025, joten toimeenpanon valmistelu on aloitettava pikimmiten. Uuden ja monin paikoin muuttuneen lain seurauksena kuntien on uusittava muun muassa hallintosääntönsä, rakennusjärjestyksensä, rakentamisen viranomais-toiminnan maksut sisältävät taksansa sekä asiakasohjeistukset. Näiden on käytännössä oltava valmiina lain voimaantullessa.

Muutokset edellyttävät laajan koulutuksen järjestämistä kuntakentän viranhaltijoille ja päättäjille. Myös tietojärjestelmämuutoksiin ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon tulee valmistautua.

Kuntaliitto tukee kuntia valmistelussa. Esimerkiksi ohjeet hallintosääntöjen uudistamisesta ja suositus rakennusjärjestyksen sisällöstä.

Rakennusvalvonta -tulosalueen sitovat tavoitteet

Kuntastrategia (KV)		Toteutus (KH ja LTK:T)		Seuranta
Painopiste	Tavoite	Toimenpide	Aikataulu	Mittari
Kestävää kasvua ja elinvoimaa	Mahdollistamme monipuolisen yritystoiminnan	Rakennuslupapäätökset	2024	viranhaltijapäätökset < 1 kk lautakuntakäsittely < 3 kk
		Rakentamislain muutos	2024	Rakennusjärjestyksen uusiminen, voimassa 2025 alusta
	Huolehdimme kestävästä taloudesta	Rakennusvalvontataksan päivittäminen	2024	voimassa 2025 alusta
Yhdessä tekemistä	Pidämme Parikkalan vireänä	Käyttötarkoituksen muutosprosessit ja mahdolliset poikkeamat kaavasta sujuvasti	2024, jatkuva	Toteutuneiden määrä
Palveluista hyvinvointia	Kehitämme palveluita ja luomme uusia toimintatapoja	Rakennuslupiasioiden käsittely sähköisen lupamenettelyn kautta	2024-2026	95 % saapuneista hakemuksista sähköisesti
		Rakentamislain tuomat muutokset	2025	Digitalisaation tuomat edut
		Rakentamislain muutos	2024	Rakennusjärjestyksen uusiminen

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
rakentamisen luvat	113	160	160	160	160
rakennustarkastukset	180	250	250	160	160
avustukset yksityistiet €/km	385	330	330	330	330

Talous

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	25 692	20 600	20 500	20 500	20 500
Toimintakulut	-231 521	-219 676	-289 644	-254 644	-243 144
Toimintakate	-205 829	-199 076	-269 144	-234 144	-222 644

Käyttötalouden yhdistelmä tulosalueittain

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Vaalit					
Toimintatuotot	10 846	5 600	18 000	18 000	0
Toimintakulut	-14 720	-22 179	-27 980	-20 530	-483
Toimintakate	-3 874	-16 579	-9 980	-2 530	-483
Tarkastustoimi					
Toimintakulut	-14 385	-18 007	-17 995	-17 995	-17 995
Toimintakate	-14 385	-18 007	-17 995	-17 995	-17 995
Keskushallinto ja tukipalvelut					
Toimintatuotot	247 019	192 600	191 100	191 100	191 100
Toimintakulut	-26 655 419	-1 182 697	-1 085 156	-1 085 156	-1 049 667
Toimintakate	-26 408 400	-990 097	-894 056	-894 056	-858 567
Sivistyspalvelut					
Toimintakulut	-30 372	-27 644	-39 097	-39 097	-36 676
Toimintakate	-30 372	-27 644	-39 097	-39 097	-36 676
Perusopetus ja lukio					
Toimintatuotot	210 795	200 584	215 219	215 219	215 219
Toimintakulut	-4 526 741	-4 693 156	-5 294 805	-5 264 752	-5 324 768
Toimintakate	-4 315 946	-4 492 572	-5 079 586	-5 049 533	-5 109 549
Vapaa sivistystyö					
Toimintatuotot	195 978	103 790	140 500	140 500	140 500
Toimintakulut	-1 058 508	-1 055 048	-1 117 972	-1 098 591	-1 103 425
Toimintakate	-862 530	-951 258	-977 472	-958 091	-962 925
Varhaiskasvatus					
Toimintatuotot	163 772	115 200	116 000	116 000	116 000
Toimintakulut	-2 266 539	-1 868 672	-2 346 899	-2 390 410	-2 316 478
Toimintakate	-2 102 768	-1 753 472	-2 230 899	-2 274 410	-2 200 478
Työllisyyspalvelut					
Toimintakulut	0	-305 800	-397 216	-280 216	-642 516
Toimintakate	0	-305 800	-397 216	-280 216	-642 516
Elinkeinopalvelut					
Toimintakulut	-27 968	-27 256	-30 728	-30 728	-30 728
Toimintakate	-27 968	-27 256	-30 728	-30 728	-30 728
Elinkeinojen kehittäminen					
Toimintatuotot	47 131	220 300	213 000	81 000	1 000
Toimintakulut	-458 238	-667 256	-770 477	-552 977	-504 718
Toimintakate	-411 108	-446 956	-557 477	-471 977	-503 718

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tekniset palvelut					
Toimintakulut	-53 173	-62 611	-182 203	-182 203	-112 041
Toimintakate	-53 173	-62 611	-182 203	-182 203	-112 041
Rakennuttaminen ja kaavoitus					
Toimintatuotot	33 733	10 000	0	0	0
Toimintakulut	-1 087 393	-1 080 116	-495 451	-471 851	-462 274
Toimintakate	-1 053 659	-1 070 116	-495 451	-471 851	-462 274
Kiinteistöt					
Toimintatuotot	3 426 034	3 810 499	4 169 698	4 169 698	4 164 698
Toimintakulut	-2 974 195	-3 460 580	-3 302 892	-3 297 977	-2 726 556
Toimintakate	451 839	349 919	866 806	871 721	1 438 142
Ruoka- ja puhtauspalvelut					
Toimintatuotot	1 118 231	569 533	620 266	620 266	620 266
Toimintakulut	-1 139 960	-571 371	-665 053	-665 053	-578 645
Toimintakate	-21 729	-1 838	-44 787	-44 787	41 621
Kuntatekniikka					
Toimintatuotot	1 076 474	1 028 180	1 035 810	1 035 810	1 035 810
Toimintakulut	-888 294	-896 246	-910 757	-910 757	-768 055
Toimintakate	188 181	131 934	125 053	125 053	267 755
Rakennusvalvonta					
Toimintatuotot	25 692	20 600	20 500	20 500	20 500
Toimintakulut	-231 521	-219 676	-289 644	-254 644	-243 144
Toimintakate	-205 829	-199 076	-269 144	-234 144	-222 644
YHTEENSÄ					
Toimintatuotot	6 555 705	6 276 886	6 740 093	6 608 093	6 505 093
Toimintakulut	-41 427 426	-16 158 315	-16 974 326	-16 562 938	-15 918 170
Toimintakate	-34 871 721	-9 881 429	-10 234 233	-9 954 845	-9 413 077

Käyttötalouden yhdistelmä toimielimittäin

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Keskusvaalilautakunta					
Toimintatuotot	10 846	5 600	18 000	18 000	0
Toimintakulut	-14 720	-22 179	-27 980	-20 530	-483
Toimintakate	-3 874	-16 579	-9 980	-2 530	-483
Tarkastuslautakunta					
Toimintakulut	-14 385	-18 007	-17 995	-17 995	-17 995
Toimintakate	-14 385	-18 007	-17 995	-17 995	-17 995
Kunnanhallitus					
Toimintatuotot	247 019	192 600	191 100	191 100	191 100
Toimintakulut	-26 655 419	-1 182 697	-1 085 156	-1 085 156	-1 049 667
Toimintakate	-26 408 400	-990 097	-894 056	-894 056	-858 567
Sivistyslautakunta					
Toimintatuotot	570 545	419 574	471 719	471 719	471 719
Toimintakulut	-7 882 161	-7 644 521	-8 798 774	-8 792 850	-8 781 347
Toimintakate	-7 311 616	-7 224 947	-8 327 055	-8 321 131	-8 309 628
Elinvoimalautakunta					
Toimintatuotot	47 131	220 300	213 000	81 000	1 000
Toimintakulut	-486 206	-1 000 312	-1 198 421	-863 921	-1 177 962
Toimintakate	-439 075	-780 012	-985 421	-782 921	-1 176 962
Tekninen lautakunta					
Toimintatuotot	5 654 472	5 418 212	5 825 774	5 825 774	5 820 774
Toimintakulut	-6 143 014	-6 070 923	-5 556 356	-5 527 841	-4 647 571
Toimintakate	-488 542	-652 711	269 418	297 933	1 173 203
Rakennuslautakunta					
Toimintatuotot	25 692	20 600	20 500	20 500	20 500
Toimintakulut	-231 521	-219 676	-289 644	-254 644	-243 144
Toimintakate	-205 829	-199 076	-269 144	-234 144	-222 644
YHTEENSÄ					
Toimintatuotot	6 555 705	6 276 886	6 740 093	6 608 093	6 505 093
Toimintakulut	-41 427 426	-16 158 315	-16 974 326	-16 562 938	-15 918 170
Toimintakate	-34 871 721	-9 881 429	-10 234 233	-9 954 845	-9 413 077

Käyttötalouden perustelut

Sitovuustaso

Kunnan toimintaa ohjataan taloussuunnitelman avulla. Talousarvion käyttötalouden osassa valtuusto asettaa tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävän tai tehtävien hoitamiseen. Kunta määrittelee itse tehtäväkokonaisuudet toimielin角度isesti. Tuloihin ja menoihin sisältyvät sekä ulkoiset että sisäiseen laskutukseen perustuvat tulot ja menot, laskennalliset erät eivät sisälly tehtävän tuloarvioon tai määrärahaan.

Sitovuustasona valtuustoon nähden ovat tulosalueen toimintatulot ja toimintamenot lukuun ottamatta kehittämissuunnitelmia, joissa on nettositovuus, sekä sitovat tavoitteet 2024 ja mahdolliset sitovat perustelut. Muut talousarvioon sisältyvät tiedot ovat ohjeellisia perusteluja ja informaatiota. Sitovin perusteluin erotettua määrärahan osaa ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen. Palkkauskustannuksissa ja sosiaalimaksuissa syntyvää säästöä ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen ilman kunnanhallituksen lupaa. Viran tai työsuhteen tullessa avoimeksi on aina ennen auki julistamista selvitettävä mahdollisuudet tehtävän hoitamiseen sisäisin järjestelyin tai ostopalveluna. Vaki-naisen henkilöstön täyttöön on haettava kunnanhallituksen lupa.

Talousarvioon tehtävistä tulosaluekohtaisista muutoksista päättää valtuusto. Muutosten yhteydessä on arvioitava, ovatko asetetut toiminnalliset tavoitteet oikeassa suhteessa muutettuihin tuloarvioihin ja määrärahoihin. Muutokset on tehtävä talousarviovuoden aikana.

Käyttösuunnitelmat

Käyttösuunnitelmilla toimielimet jakavat tulosalueen tuloarviot ja määrärahat tarkoituksenmukaisesti osiin tuloyksiköihin sekä asettavat samalla valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset tarkennetut tavoitteet tuloyksiköittäin. Toimielimen vahvistamat tuloyksiköiden määrärahat voidaan edelleen jakaa kustannuspaikoille.

Käyttötalouden osassa on vertailutietoina vuoden 2022 tilinpäätöksen ja vuoden 2023 talousarvion euromäärät sekä talousarvioesitysten luvut.

Laskentaperusteet

Määrärahat on laskettu kunnan koko henkilöstölle. Vakituisen henkilöstön määrä vuonna 2024 on 128,37 htv. Palkkausmenoihin on laskettu korotusvarauksena 3 % vuodelle 2024 sekä 2 % vuosille 2025 ja 2026.

Henkilöstösivukulut vuodelle 2024 on laskettu seuraavasti:

Eläkevakuutusmaksut KuEL ja VaEL	16,94 %
Sairausvakuutusmaksu	1,53 %
Työttömyysvakuutusmaksu	1,09 %
Tapaturmavakuutusmaksu	1,64 %
Muut (ryhmähenkivakuutus)	0,034 %

Palvelujen ja materiaalin ostoissa laskentaperusteena ovat arvonlisäverottomat hinnat lukuun ottamatta vähennysrajoitteista toimintaa.

4 Tuloslaskelmaosa

TP 2022	TA 2023		TA 2024	TS 2025	TS 2026
17 548 000	9 694 000	Verotulot	9 426 000	9 941 000	10 065 000
18 506 931	2 280 179	Valtionosuudet	1 802 196	1 972 364	1 966 604
		Rahoitustuotot ja -kulut			
996		Korkotuotot			
52 309	55 500	Muut rahoitustuotot	55 500	55 500	55 500
-44 726	-54 000	Korkokulut	-222 000	-252 000	-235 000
-134 811		Muut rahoituskulut	-30 700	-3 200	-3 200
-126 232	-29 000	Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-197 200	-199 700	-182 700

Tuloslaskelmaosan perustelut

Valtuusto vahvistaa tuloslaskelmasta toimintakatteen jälkeen olevat tuotot ja kulut.

Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikutteiset tulorivit ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalouksissa ja tulosbudjeteissa.

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat:

- verotulot (kunnan tulovero, osuus yhteisöveron tuotosta, kiinteistövero)
- valtionosuudet
- rahoitustuotot ja -kulut

Tuloperusteet

Verotulot

Tuloveroprosentti on 1.1.2013 lukien ollut 19,50 ja vuosina 2020 ja 2021 20,50 ja vuonna 2022 21,50. Vuoden 2023 tuloveroprosentti määräytyi siten, että vuoden 2022 tuloveroprosentista vähennettiin 12,64 %-yksikköä, jolloin Parikkalan kunnan tuloveroprosentiksi jäi 8,86. Vuodelle 2024 tuloveroprosentti on 9,5.

Yhteisöveroa talousarvio sisältää 913 000 euroa.

Kiinteistöveroprosentit:

- yleinen/maapohja maan)	1,30 (mikäli uusi kiinteistöverolaki tulee voi-
- yleinen/rakennukset	1,10
- vakituiset asunnot	0,55
- muut asuinrakennukset	1,30
- yleishyödylliset yhteisöt	0,00
- voimalaitokset	3,10
- rakentamaton rakennuspaikka	2,00

Kiinteistöverotuotoksi on arvioitu 1 644 000 euroa.

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmä muuttui vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 618/2021).

Valtionosuusmaksatus sisältää seuraavat erät:

- kunnan peruspalvelujen valtionosuus
- opetustoimen rahoituslain mukainen rahoitus
- esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset
- verotulomenetysten korvaus.

Peruspalvelujen valtionosuuden perusteena ovat esi- ja perusopetuksen ja yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset sekä asukaskohtaisen taiteen perusopetuksen ja kuntien yleisen kulttuuritoimen laskennalliset kustannukset.

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2024 noin 1 802 000 euroa.

5 Vesihuoltolaitos

Tilivelvollinen: Kuntatekniikan päällikkö /Kunnan rakennusmestari

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Turvataan puhtaan veden saatavuus ja jakelu sekä jäteveden puhdistuspalveluiden toimivuus kustannustehokkaasti.

Puhtaan veden ja jäteveden puhdistuspalvelujen tuottaminen sekä verkostojen ylläpito.

Puhdistamon käyttäminen lupaehtojen mukaisesti.

Vuotovesien määrää jätevesiverkostossa pienennetään verkostoa saneeraamalla.

Päävedenotantoa sekä vesijohto- ja viemäriverkostoa ylläpidetään ja saneerataan vuosittain investointiohjelman mukaisesti.

Vesi- ja viemärlaitosten valvonta- ja automaatiojärjestelmiä kehitetään vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia.

Nykytilan kuvaus

Talousveden tuotanto ja jakelu sekä jäteveden käsittely ja puhdistus ympäristöystävällisesti.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2024 - 2026

Toiminnassa painotetaan ennakointiin ja suunnitelmallisuuteen.

Sitovat tavoitteet 2024	Mittari/seurantatapa	Tavoitetaso
Puhtaan veden toimittaminen	Mittausraportit	Täyttää vaatimukset
Jäteveden puhdistus	Mittausraportit	Täyttää vaatimukset

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
laskutettu vesi m ³	126 074	120 000	120 000	120 000	120 000
laskutettu jätevesi m ³	108 457	100 000	100 000	100 000	100 000
menot €/asukas	148	157	154	154	154

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Liikevaihto	1 024 863,49	993 180	1 024 810
Liiketoiminnan muut tuotot	52 410,87	35 000	11 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-274 149,28	-270 340	-259 580
Palvelujen ostot	-206 643,92	-196 620	-216 210
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-137 432,14	-172 350	-153 258
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-27 569,18	-28 438	-25 962
Muut henkilösivukulut	-6 157,84	-6 678	-6 014
Henkilöstökulut yhteensä	-171 159,16	-207 466	-185 234
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-646 069,07	-580 067	-556 727
Liiketoiminnan muut kulut	-5 496,9	-14 294	-11 194
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-226 243,97	-240 607	-193 135
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut rahoitustuotot			
Muut rahoituskulut	-27 436,27	-27 500	-27 500
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-253 680,24	-268 107	-220 635
Poistoeron lis (-) tai väh (+)	5 473,54	8 300	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-248 206,70	-259 807	-220 635

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Toiminnan rahavirta			
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-226 243,97	-240 607	-193 135
Poistot ja arvonalentumiset	646 069,07	580 067	556 727
Rahoitustuotot ja -kulut	-27 436,27	-27 500	-27 500
Toiminnan rahavirta	392 388,83	311 960	336 092
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-160 031,76	-733 000	-480 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin			
Toiminnan ja investointien rahavirta	232 357,07	-421 040	-143 908
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Saamisten muutokset	-1 785,45		
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-230 571,62		
Rahoituksen rahavirta	-232 357,07		
Rahavarojen muutos			-143 908

6 Investointiosa

INVESTOINTIOSA 2024–2026			Menot			Tulot		
Hankkeen nimi	1 000 euroa	Kustannusarvio	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Kunnanhallitus		0	92	92	92	120	120	120
Kiinteä omaisuus		0	50	50	50	100	100	100
Omaisuuksien hankinta/myynti			50	50	50	100	100	100
Arvopaperit		0	42	42	42	20	20	20
Tytäryhtiöiden pääomavuokrat / Osakkeiden myynti			42	42	42	20	20	20
Sivistyslautakunta		110	110	0	0	220	0	0
Talonrakennus		110	110	0	0	220	0	0
Kirjolan koulu A-rakennus kuraeteinen		50	50					
Kirjolan koulun piha-alueet: huoltorakennukset, bussipysäkki		60	60			220		
Satakielen piha-alueen parantaminen		30	30					
Tekninen lautakunta		4 585	2 100	1 660	750	100	0	0
Irtain omaisuus		0	0					
Moottorikelkka		15	15					
Talonrakennus		1 920	1 315	465	115	70	0	0
Vanhuspalveluyksikkö Käskynkän piha-alueet		300	300					
Saaren palvelukeskuksen peruskorjaus (mm. sprinklaus)		500	200	300				
Kiinteistöautomaatio		40	25	15				
Kameravalvonta		30	15	15				
Tapulikuja A-B kerrostalon ikkuna ja parvekekorjaus. Sis ALV 24%.		500	500					
Rimapolun ikkunan vaihdot 1 talo vuositain		120		60	60			
Rimapolun ulkoseiniä pesu		15	5	5	5			
Petäjikönkatu 12 taloviemärin saneeraus		50	50					
Petäjikönkatu 12 rappukäytävän matot		20	20					
Suntionkatu 1 / Pohjanlämpö / lämmityksen selvitys		20		20				
Huoneisto täysremontteja / toteutus tarvittaessa, varaus 3 kpl / vuodessa		150	50	50	50			
Saaren paloasema parannukset, sisäkatto, taukotila, lattian pinnoitus, letkutornin tasojen purku.		175	150			70		
Saaren Rantamaja: majan keittiö, aitta, rännit ja saunan lattian laatoituksen korjaus		25	25					

Hankkeen nimi	1 000 euroa	Kustannusarvio	Menot			Tulot		
			2024	2025	2026	2024	2025	2026
Julkinen käyttöomaisuus		555	335	110	80	0	0	0
Kadut, rakentaminen, peruskorj.		320	200	60	30	0	0	0
Kirvesmiehenkatu perusparannus		50	50					
Sähköautolatauspisteitä julkisiin paikkoihin		50	20	30				
Keskustan venelaiturin ruoppaus, pintarakenteiden ja kiinnityksen kunnostus.		50	30					
Urheilukentän kastelujärjestelmä (suunnittelu 2023)		60	50					
Särkisalmen ja Kukonkannan venepaikat, raivaus ja ruoppaus		20	20					
Nimeämättömät kohteet 2023–2025 (mm.Kanttorinkatu, Riihikuja)		90	30	30	30			
Torin esiintymislava		30	30					
Liikenneturvallisuuskohteet		30	10	10	10	0	0	0
Katuvalaistus		40	20	10	10	0	0	0
Saneerauskohteet: Elohopealamppujen vaihdot ledvaloiksi. Valaistut ladut		40	20	10	10			
Päällystys		165	105	30	30	0	0	0
Keskustan kunnostetut väylät (mm.Kirvesmiehenkatu)		75	75					
Nimeämättömät kohteet: (mm. Kirjolankatu, Pappilankatu, Kanttorinkatu)		90	30	30	30			
Vesilaitos		500	165	235	100	0	0	0
Vesijohtojen saneeraus (mm. Kirvesmiehenkatu)		300	100	100	100			
Kolmikannan rajavartioston runkovesijohto selvitys / suunnittelu v. 2025		25		25				
Vesijohtoverkoston kartoitus, saneerauksen suunnittelu ja valvonta		25	25					
Vesitornin rakenteen tutkiminen ja sen johdosta tarpeellinen suunnittelu.		20	20					
Varavedenottamojärjestelyt erillisen selvityksen perusteella		130	20	110				
Saaren paloveden järjestäminen		30	30			12		
Viemärlaitos		1 610	285	850	455	30	0	0
Jätevesiverkoston saneeraus (vuotovesien vähentäminen)		240	80	80	80			
Jätevesiverkoston ja hulevesien kartoitus, saneerauksen suunnittelu ja valvonta		25	25					
Pumppaamot 3 kpl/vuosi		75	25	25	25			
Rantatien pumppaamon saneeraus / siirto		100	25	75				

		Menot			Tulot			
Hankkeen nimi	1 000 euroa	Kustannusarvio	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Kolmikannan rajavartioston runkovie- märi selvitys / suunnittelu v. 2025		25		25				
Jätevedenpuhdistamon lietteen- vastanotto- aseman ja ympyräaltaiden saneeraus (Katto ja ulko- ja sisäseinä- rakenteet)		320	50	250				
MBR yksiköiden uusiminen		300			300			
Permiaattiveden käyttö teknisenä ve- tenä. (haetaan Ely-rahoitusta)		55	55			15		
MBR -ilmahuuhteluiden jakautumisen parannus (haetaan ely-rahoitusta)		90	10	80		15		
Tulopumppaamon tasausallasjärjestel- lyt		100		50	50			
Jätevedenpuhdistamolle aurinkosäh- köjärjestelmä		50		50				
Jätevedenpuhdistamon huolto- ja va- ratorakennus		200		200				
Jätevedenpuhdistamon huoltoraken- nuksen varustelu mm. katonosturi, huoltokalusto		30	15	15				
Yhteensä			2 302	1 752	842			
Rahoitusavustukset / investointitulot						440	120	120
Netto			1 862	1 632	722			

Investointiosan perustelut

Kiinteä omaisuus: Vuosittain on varattu 50 000 euron määrärahavaraus mahdollisesti hankittavaa kiinteää omaisuutta varten. Vuosittain arvioidaan kertyvän tuloja 100 000 euroa kiinteistöjen myynneistä. Kunnanhallitus on linjannut, että kunnan maa- ja metsätilojen sekä kiinteistöjen inventointia jatketaan ja kunnalle tarpeettomat tilat laitetaan yleiseen myyntiin.

Arvopaperit: Menoihin sisältyvät kuntakonsernin tytäryhtiöiden pääomavuokrat sekä osakkeiden ostot. Tulopuolelle on arvioitu asunto-osakkeiden myyntejä vuosittain.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot ja toteutusaikataulut hankkeille ja vahvistaa määrärahat ja tuloarviot hankeryhmille. Hankeryhmiin sisältyvät kohteet on eritelty toteutettaviin hankkeisiin. Aktivoitavan hankintamenon alarajana on rakenushankkeissa 10 000 euroa ja irtaimistohankinnoissa 4 000 euroa.

Valtuustoon nähden sitovuustasona on hankeryhmä. Useammalle vuodelle tehdyn jaksottamisen muuttamiseen tarvitaan valtuuston joko taloussuunnitelmassa tai erikseen tekemä päätös.

Investointiosan menot vuonna 2024 ovat 2 302 000 euroa. Vuoden 2024 investointiosan tuloarvioina avustukset investointimenoihin ja käyttöomaisuuden myyntitulot yhteensä 440 000 euroa. Nettoinvestoinnit ovat 1 862 000 euroa.

Investointien määrä suunnitelmakaudella pidetään kohtuullisena, jotta poistot eivät kasva hallitsemattoman suuriksi. Investoinnit koostuvat enimmäkseen pienehköistä talonrakennus- ja kunnallisteknisistä sekä elinkeinoiniin liittyvistä kohteista.

7 Rahoitusosa

RAHOITUSLASKELMA

		TP2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	+/-	1 056 874	2 063 749	796 762	1 731 319	2 408 327
Tulorahoituksen korjaukset	+/-	-595 404				
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-	-6 414 776	-7 420 000	-2 302 000	-1 752 000	-842 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+		1 430 000	320 000		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	+	248 160	120 000	120 000	120 000	120 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	-5 705 146	-3 806 251	-1 065 238	99 319	1 686 327
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	-					
Antolainasaamisten vähennykset	+					
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		6 650 000	9 000 000	3 500 000	3 000 000	3 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	+	-1 537 931	-1 300 000	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000
Oman pääoman muutokset	+/-					
Vaikutus maksuvalmiuteen	+/-	-593 077	3 893 749	434 762	1 099 319	2 686 327

Rahoitusosan perustelut

Talousarvion rahoitusosassa osoitetaan rahoituslaskelmakaavan muodossa se, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Tuloslaskelma- ja investointiosasta siirtyvien erien lisäksi rahoituslaskelmassa esitetään anto- ja ottolainauksen lainakan- nan muutokset sekä oman pääoman muutokset ja rahoituslaskelman vaikutukset maksuvalmiuteen.

Henkilöstösuunnitelma

Vakinaisen henkilöstön määrä esitetään taloussuunnitelman henkilöstösuunnitelmaosassa. Määräaikaista henkilöstöä käytetään sijaisuuksissa ja tarvittaessa muissa määräaikaiksi tarkoitetuissa tehtävissä, esimerkiksi projekteissa ja palvelujen järjestämisen selvittelyvaiheessa. Henkilöstövoimavarojen tilaa ja vakinaisen sekä määräaikaisten henkilöstön määrää kuvataan ja seurataan vuosittain henkilöstöraportoinnilla.

Toiminnan tarkoitus

Henkilöstöhallinnon tarkoituksena on vastata työnantajan tasapuolisesta ja oikeudenmukaisesta henkilöstöpolitiikasta ja siten turvata palveluhenkinen ja motivoitunut henkilöstö tuottamaan hallintokuntien yhteistyöllä kunnan palvelut tehokkaasti, taloudellisesti ja laadukkaasti.

Nykytilan kuvaus

Kunta-alan uudet virka- ja työehtosopimukset tulivat voimaan 1.5.2022 ja ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 10,87 %. Vuonna 2022 kustannukset nousivat keskimäärin 2,52 %, vuonna 2023 nousua on keskimäärin 3,99 % ja vuonna 2024 keskimäärin 4,00 %.

Parikkalan kunnasta siirtyi vuoden 2023 alusta viisi ruokapalveluiden työntekijää liikkeenluovutusperiaatteen mukaisesti Etelä-Karjalan hyvinvointialueen palvelukseen.

Toiminnan painopistealueet 2024

Yleisiä toiminnan painopistealueita ovat:

- organisaation ja henkilöstön vuorovaikutteisuuden parantaminen
- laadukas esimiestoiminta ja johtoryhmätyöskentely
- työhyvinvointikyselyjen säännöllinen toteuttaminen ja saatujen tulosten tehokas hyödyntäminen

Suunnitelmat työhyvinvointia parantaviksi toimenpiteiksi:

1. Henkilöstön osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja seurantaan talousarvion laadinnan yhteydessä syyskuussa ennen lautakuntakäsittelyä ja koottaessa tilinpäätökseen tulevia tietoja helmikuussa ennen varsinaista toimielinkäsittelyä
2. Kattava tavoite- ja kehityskeskustelujen käynti vuosittain helmi-maaliskuussa ja tarvittaessa työntekijän sitä esittäessä myös syksyllä, raportti toimialueittain henkilöstösihteerille toukokuun loppuun mennessä.
3. Esihenkilöiden ja yksilön vastuun korostaminen sekä tiedon välityksessä että työssä tarvittavan tiedon hankinnassa.

Parikkalan kunta		Henkilöstösuunnitelma 2024 - 2026					
		(vakinaisen ja tilapäisesti määräaikaisilla täytetty henkilöstö)					
Virkasuhde (V) Työsuhde (T)	Nimike	Henkilötyövuodet (htv)					Huom.
		TP -22	TA -23	TA -24	TS -25	TS -26	
Muutos: TA-23 → TA-24							
Keskushallinto							
V	Kunnanjohtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
V	Hallintojohtaja		1,00	1,00	1,00	1,00	Vt. hall.joht. vt. kunnanjohtajana 11/22-02/23
V	Henkilöstösihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T	Palkkasihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T	Laskutussihteeri/Toimisto- sihteeri 1.8.2023-	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	Nimikemuutos 1.8.2023
T	Arkistosihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T	Taloussihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T	Tietotekniikkatukihenkilö	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	Esimiehenä rehtori, 10 % hallinto ja 90 % perusopetus ja lukio
Keskushallinto yhteensä		6,10	7,10	7,10	7,10	7,10	
Elinkeinot ja työllisyys							
V	-1,00 Elinkeinojohtaja	1,00	1,00				Virka lakkautettu 1.7.2023 alkaen
V	+1,00 Elinvoimapäällikkö			1,00	1,00	1,00	Elinvoimakoordinaattorin toimi muutettu elinvoimapäällikön viraksi 1.7.2023 alkaen
Elinkeinot ja työllisyys yhteensä		1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
Sivistyspalvelut							
Vapaa sivistystyö ml. Simpelejärven opisto							
V	Sivistysjohtaja	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	Kokoaikainen virka, kansalaisopiston rehtorin tehtäviä 60 % ja muita tehtäviä 40 %. Rehtorin tehtävien hoidon kustannukset jaetaan Rautjärven kunnan kanssa kuntien alueilla toteutuneiden opetustuntien mukaan. Parikkalan osuus henkilöstösuunnitelmassa: 0,3 htv kans.opisto + 0,4 htv muut tehtävät
T	Hyvinvointikoordinaattori	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	Avoin toimi 03-12/22, työntekijä palkattu määräaikaisesti liikunnanohjaaja -nimikkeellä 04-12/22.
T	Nuorisotyöntekijä	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	Työajasta 15 % koulun kerhotoiminnan koordinoitiin. Lisäksi koulunuoorisotyöntekijä hankerahoituksella/oppisopimus-koulutuksella 05/22-05/23
T	+0,50 Koulutussuunnittelija			0,50	0,50	0,50	Täytetty määräaikaisesti 04/23-05/24. Kustannukset jaetaan Rautjärven kunnan kanssa kuntien alueilla toteutuneiden opetustuntien mukaan. Parikkalan osuus henkilöstösuunnitelmassa 0,5 htv.
T	Opistos sihteeri	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	Täytetty määräaikaisesti 1.2.2024 saakka. Kustannukset jaetaan Rautjärven kunnan kanssa kuntien alueilla toteutuneiden opetustuntien mukaan. Parikkalan osuus henkilöstösuunnitelmassa 0,5 htv.
V	Kirjastonjohtaja		1,00	1,00	1,00	1,00	Kirjastonjohtaja vt. sivistysjohtajana 10/22-01/23
T	Kirjastos sihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T	Kirjastovirkailija	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	
T	-0,30 Kirjastojärjestelijä	1,00	1,00	0,70			Uinninvalvojan tehtävät (syys-huhtikuu) jääneet työnkuvasta pois keväällä 2023. Uinninvalvonta hoidetaan jatkossa työn kausiluontoisuuden vuoksi ostopalveluna / määräaikaisilla työsuhteilla.
Vapaa sivistystyö ml. Simpelejärven opisto +0,20		7,20	8,20	8,40	7,70	7,70	

Parikkalan kunta		Henkilöstösuunnitelma 2024 - 2026					
		(vakinaisen ja tilapäisesti määräaikaisilla täytetty henkilöstö)					
Virkasuhde (V) Työsuhde (T)	Nimike	Henkilötyövuodet (htv)					Huom.
		TP -22	TA -23	TA -24	TS -25	TS -26	
Muutos: TA-23 → TA-24							
Perusopetus ja lukio							
V	Rehtori	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
V	Luokanopettaja/koulunjoht	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
V	+1,00 Luokanopettaja	7,00	7,00	8,00	8,00	8,00	Edelliseen henkilöstösuunnitelmaan v. 2023 aikana toteutettavaksi suunniteltua yhden luokanopettajan viran lakkauttamista ja muuttamista tuntiopettajan tehtäväksi ei toteuteta; 1.8.2022 avoimeksi jäänyt luokanopettajan virka täytetty vakinaisesti 1.8.2023 alkaen
V	+1,00 Erityisluokanopettaja	1,00		1,00	1,00	1,00	Yksi erityisopettajan virka täytetty erityisluokanopettaja -virkanimikkeellä 1.8.2022 alkaen (khall täyttölupa 11.1.22), edellisessä henkilöstösuunnitelmassa (ta 23) sisällytynyt erityisopettaja-kohtaan.
V	-1,00 Erityisopettaja	3,00	2,00	1,00	1,00	1,00	Kiertävän erityisopettajan virka on muutettu erityisopettajan tuntiopettajan tehtäväksi 1.8.2022 alkaen (kh 30.5.22 § 88) ja virka lakkautettu 1.8.2023 alkaen. Lisäksi kaksi erityisopettajaa palkattu määräaikaisesti 31.7.2024 saakka.
V	Erityisopetuksen tuntiopettaja	3,00	4,00	4,00	4,00	4,00	
V	+1,00 Lehtori	7,00	6,00	7,00	7,00	7,00	Edelliseen henkilöstösuunnitelmaan v. 2023 aikana toteutettavaksi suunniteltua perusopetuksen englannin kielen lehtorin viran lakkauttamista ja muuttamista tuntiopettajan tehtäväksi ei toteuteta; 1.1.2023 avoimeksi jäänyt lehtorin virka täytetty vakinaisesti 1.8.2023 alkaen perusopetuksen ja lukion kielten lehtorin virkana.
V	-1,00 Tuntiopettaja	15,00	15,00	14,00	14,00	14,00	Edelliseen henkilöstösuunnitelmaan v. 2023 aikana toteutettaviksi suunniteltuja luokanopettajan ja po:n englannin kielen lehtorin virkojen lakkauttamista ja muuttamista tuntiopettajan tehtäväksi ei toteuteta. Yksi aiemmin määräaikaisesti hoidettu matemaattisten aineiden tuntiopettajan tehtävä täytetty vakituisesti 1.8.2023 alkaen (khall täyttölupa 27.3.23).
T	Koulunkäynninohjaaja	14,32	9,77	9,77	9,77	9,77	Työajoissa mukana ap-ip -toiminnan työaika.
T	Tietotekniikatukihenkilö	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	10 % hallinto ja 90 % perusopetus ja lukio
T	Koulusihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
Perusopetus ja lukio yhteensä +1,00		54,22	47,67	48,67	48,67	48,67	

Parikkalan kunta		Henkilöstösuunnitelma 2024 - 2026						
		(vakinaisen ja tilapäisesti määräaikaisilla täytetty henkilöstö)						
Virkasuhde (V) Työsuhde (T)	Nimike	Henkilötyövuodet (htv)					Huom.	
		TP -22	TA -23	TA -24	TS -25	TS -26		
Muutos: TA-23 → TA-24								
Varhaiskasvatus								
V		Varhaiskasvatuspäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T		Varhaiskasvatuksen esimies / Varhaiskasvatuksen esihenkilö 1.1.23-	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	Nimikemuutos 1.1.2023 alkaen. Täytetty määräaikaisesti 31.12.2023 saakka. Mahdollisesti tehtävänkuvan/nimikkeen muutos v. 2024-2026.
T		Toimistosihteerit	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T		Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T	-1,00	Varhaiskasvatuksen opettaja	8,00	9,00	8,00	7,00	7,00	
T	+1,15	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	18,85	15,85	17,00	17,00	17,00	2-vuotinen esiopetuskokeilu (08/2021 - 05/2024) ja toiminnan jatkaminen osana varhaiskasvatusta (Viskarit), kasvatusvastuullisen henkilöstön suhdelukuvaatimukset, subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus, vuorohoidon epäsäännöllinen tarve, lapsi- ja oppilasmäärän kausittaiset vaihtelut. Vakituisesti täytetyt toimet: 10,8 htv.
T	-0,40	Ryhmäavustaja	3,00	2,00	1,60	1,60	1,60	Ryhmäavustajien (2 henk.) työaika 1.9.2023 alkaen 80 %. Lisäksi tarvittaessa määräaikaisia (tällä hetkellä 2).
T		Siivooja	0,19					Varhaiskasvatuksen yksikössä työskentelevä siivooja, jonka työtehtävistä/työajasta osa varhaiskasvatukseen v. 2022 loppuun, esimiehenä ruoka- ja puhtauspalv.pääll. Kustannukset kokonaisuudessaan puhtauspalveluihin 1.1.2023 alkaen.
T		Ruokapalvelutyöntekijä	0,90					Varhaiskasvatuksen yksiköissä työskentelevät ruokapalvelutyöntekijät (3 vak+1 ma), joiden työtehtävistä/työajasta osa varhaiskasvatukseen v. 2022 loppuun, esimiehenä ruoka- ja puhtauspalv.pääll. Kustannukset kokonaisuudessaan ruoka- ja puhtauspalveluihin 1.1.2023 alkaen.
Varhaiskasvatus yhteensä			34,94	30,85	30,60	29,60	29,60	
-0,25								
Sivistyspalvelut yhteensä			96,36	86,72	87,67	85,97	85,97	
+0,95								

Parikkalan kunta		Henkilöstösuunnitelma 2024 - 2026						
		(vakinaisen ja tilapäisesti määräaikaisilla täytetty henkilöstö)						
Virkasuhde (V) Työsuhde (T)	Nimike	Henkilötyövuodet (htv)					Huom.	
		TP -22	TA -23	TA -24	TS -25	TS -26		
Muutos: TA-23 → TA-24								
Tekniset palvelut								
Yleiset tekniset palvelut								
V	Tekninen johtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
V	Kiinteistösihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
Yleiset tekniset palvelut yhteensä		2,00	2,00	2,00	2,00	2,00		
Rakentaminen, kiinteistöt ja kunnossapito								
V	-0,50	Rakentamispäällikkö / Kunnanrakennusmestari 1.2.2024-	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	Rakentamispäällikön ja kuntatekniikan päällikön tehtävien yhdistäminen 1.2.2024 alkaen, virkanimikkeeksi kunnanrakennusmestari
VT	+0,60	Työnjohtaja			0,60	0,60		Liittyy rakentamispäällikön ja kuntatekniikan päällikön virka-/tehtäväjärjestelyihin
T		Kiinteistöhoitaja	5,65	5,80	5,80	5,80	5,80	Yhden kiinteistöhoitajan tehtävistä ruokapalveluihin (aterioiden kuljetus) 35 % v. 2022 loppuun ja 20 % v. 2023-2026.
T		Kirvesmies	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T		Rakennusammattimies	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
T		Liikunta-alueiden hoitaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
Rakentaminen, kiinteistöt ja kunnossapito +0,10		9,65	9,80	9,90	9,90	9,90	9,30	
Kuntatekniikka								
V	-0,50	Kuntatekniikan päällikkö / Kunnanrakennusmestari 1.2.2024-	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	Rakentamispäällikön ja kuntatekniikan päällikön tehtävien yhdistäminen 1.2.2024 alkaen, virkanimikkeeksi kunnanrakennusmestari
T		Laitosmies	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	
Kuntatekniikka yhteensä -0,50		4,00	4,00	3,50	3,50	3,50	3,50	
Ruoka- ja puhtauspalvelut								
T		Ruoka- ja puhtauspalvelu- päällikkö / Ruoka- ja puhtauspalveluvastaava	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	Nimikemuutos v. 2024 aikana
T		Kokki	2,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1 henkilö (1 htv) siirtynyt Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle 1.1.2023.
T	-0,78	Ruokapalvelutyöntekijä	11,89	5,78	5,00	5,00	5,00	Osa työskentelee varhaiskasvatuksen yksiköissä, jonne merkitty työaika tp -22 0,90. Kustannukset kokonaisuudessaan 1.1.2023 alkaen ruoka- ja puhtauspalveluihin. Henkilöstötarpeeseen vaikuttaa 2-vuotinen esiopetuskokeilu (08/2021 - 05/2024) + toiminnan jatkaminen osana varhaiskasvatusta. 3 henkilöä (3 htv) siirtynyt Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle 1.1.2023 ja 1 (1 htv) siivoojaksi v. 2023 aikana.
T		Ateriapalvelukuljettaja	0,60					1 henkilö (0,6 htv) siirtynyt Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle 1.1.2023.
T		Kiinteistöhoitaja	0,35	0,20	0,20	0,20	0,20	Ateriapalvelukuljetukset kouluille/päiväkoteihin (+ Eksotelle v. 2022)
T		Siivooja	8,81	9,00	9,00	9,00	9,00	Siivoojia 9 htv, josta 0,19 varhaiskasvatukseen 31.12.2022 asti.
Ruoka- ja puhtauspalvelut yhteensä -0,78		24,65	16,98	16,20	16,20	16,20	16,20	
Rakennusvalvonta								
V		Rakennustarkastaja	0,60	1,00	1,00	1,00	1,00	
Rakennusvalvonta yhteensä		0,60	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
Tekniset palvelut yhteensä -1,18		40,90	33,78	32,60	32,60	32,60	32,00	
Koko kunta yhteensä -0,23		TP -22	TA -23	TA -24	TS -25	TS -26		
		144,36	128,60	128,37	126,67	126,07		

Ympäristöä säästävät toimenpiteet

Kestävän kehityksen periaatteet

Hallintopalvelut

Kunnanvirastossa pyritään kaikessa toiminnassa noudattamaan kestävän kehityksen neljää osiota: ekologinen, sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurinen seuraavasti:

- 1) Energian ja luonnonvarojen säästö; viraston lämmitys- ja ilmastointijärjestelmien säätö, toimivuuden tarkkailu ja huolto sekä veden, jäteveden ja valaistuksen tarkoituksenmukainen käyttö, energian kulutuksen seuranta, vesikalusteiden huoltaminen ja vettä säästävät toimintatavat.
- 2) Kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä lautakuntien jäsenille on hankittu tablet-laitteet, jolloin säästetään paperien käytössä ja tulosteissa.
- 3) Yhdenvertaisuussuunnitelma; huomioidaan päätöksenteossa eri etnistä alkuperää olevien henkilöiden yhdenvertainen kohtelu.
- 4) Laite- ja toimistotarvikehankinnoissa otetaan huomioon kierrätettävyys ja uudelleen käyttö.
- 5) Jätteen synnyn ehkäisy ja materiaalien kulutuksen minimoiminen.
- 6) Jätteiden lajittelu; biojäte, kuivajäte, muovi, lasi, metalli, paperi ja ongelmajäte.

Sivistyspalvelut

Sivistyslautakunta toteuttaa ympäristöä säästävinä toimenpiteinä:

- 1) Tärkeimpänä on kestävän elämäntavan opetus, oppiminen, oma osallistuminen.
- 2) Vähennetään kulutusta, ei hankita turhia tuotteita.
- 3) Energiansäästöön liittyvät toimenpiteet
  - tarpeeton sähkön kulutus
  - ulko-ovien kiinnittäminen
  - lämpötilojen pitäminen sovitulla tasolla
  - vedenkulutuksen vähentäminen
- 4) Ilmoitetaan kiinteistön korjaustarpeet viipymättä.
- 5) Huolehditaan siisteydestä yhteisvastuullisesti.
- 6) Hankitaan pitkäkestoisia laitteita ja huolehditaan tarvittavista huolloista.
- 7) Vältetään pienpakkauksia ja yksittäisiä hankintoja.
- 8) Paperit ja jätteet lajitellaan toimistoissa ja eri yksiköissä.
- 9) Tulostetaan ja kopioidaan kaksipuoleisina aina kun se on mahdollista.
- 10) Kirjolan koulu käyttää kankaisia käsipyyheautomaatteja.

Tekniset palvelut

Tekninen lautakunta ottaa kestävän kehityksen periaatteet huomioon päätöksiä tehtäessä seuraavasti:

- 1) Kaavoituksen valmistelussa huomioidaan
  - ympäristöä säästävät näkökulmat, terveellinen ja turvallinen elinympäristö ja sen asettamat vaatimukset ja
  - ympäristöasiat kaavamääräyksissä.
- 2) Energian käyttö
  - Kunta kuuluu "Hiilineutraali kunta" -hankkeeseen, kunta ostaa edullista vihreää sähköä.
  - Kiinteistöissä siirrytään aktiivisesti energiaa säästäviin valaistusratkaisuihin.
  - Kiinteistöjen kuntoa arvioitaessa ja tutkittaessa huomioidaan myös energiatalous ja -tekniikka. Näkökulmat huomioidaan korjauksia suunniteltaessa ja tutkitaan energiatehokkaat ratkaisut ja vaihtoehdot.
  - Koneiden ja laitteiden sekä materiaalien hankinnassa lisätään energiatalouden ja kierrätettävyyden painoarvoa. Pyritään suunnittelemaan uudistukset ja hankinnat kestävän kehityksen näkökulmasta.
- 3) Automaation hyödyntäminen energiataloutta parannettaessa
  - Tutkitaan mahdollisuuksia hyödyntää automaatiota eri tavoilla laitoksissa ja kiinteistöissä energiatalouden parantamiseksi.
- 4) Kaavatiet
  - Katuvalaistuksen kokonaissuunnittelussa huomioidaan energiaa säästävät ratkaisut esim. LED-teknologia ja selvitetään "älykkäiden" valaistuksenohjausjärjestelmien hyödyntämismahdollisuudet.
- 5) Jätehuollon toiminnassa
  - Ongelmajätteiden ja SER-romun vastaanottopisteet pidetään jatkossakin kunnassa. Toimintaa pyritään kehittämään yhdessä jäteasioista vastaavien tahojen kanssa. Tutkitaan mahdollisuuksia yhdistää pisteet toimivaksi kokonaisuudeksi. Kunnan kotisivuilla tieto kierrätyspisteistä. Kotikompostoreiden ilmoitusvelvollisuus kunnan ympäristöviranomaiselle.
- 6) Päävedenottamon suoja-alue suunnitelma
  - Kehitetään vedenottamon suoja-aluetta viranomaisohjeiden mukaisesti.
- 7) Ruoka- ja puhtauspalvelut
  - Siivouksessa ja kunnossapidossa käytetään mahdollisimman ympäristöystävällisiä pesu- yms. aineita.
  - Ruokapalveluissa kiinnitetään erityistä huomiota ruuan hävikin minimoimiseen